

Братята с лъвски сърца

АСТРИД ЛИНДГРЕН

АСТРИД ЛИНДГРЕН

БРАТЯТА С ЛЪВСКИ СЪРЦА

Превод: Вера Ганчева

chitanka.info

1

Сега ще ви разкажа за брат си. За своя брат Йонатан Лъвското сърце, за него искам да ви разкажа. Ще се получи май почти приказка, а и мъничко страшна история, но всичко е съвсем-съвсем вярно. Макар че за това знаем само аз и Йонатан — никой друг.

Отпървом Йонатан не се казваше Лъвското сърце. Презимето му беше Лъвски, също както маминото и моето: Йонатан Лъвски. Аз съм Карл Лъвски, а мама — Сигрид Лъвска. Татко пък бил Аксел Лъвски, но заминал, когато съм бил едва на две годинки: отплавал в морето и оттогава не сме чули за него.

Сега ще ви разкажа защо брат ми Йонатан беше наречен Лъвското сърце, както и невероятните приключения, които ни се случиха след това.

Йонатан знаел, че аз ще умра. Изглежда, че всички са знаели освен мен. Дори и в училище, защото все отсъствувах, кашлях, постоянно лежах, а последния срок изобщо не можах да се явя в клас. Знаели са и лелите, на които мама шие рокли, а аз разбрах случайно, макар да не трябваше, когато една от тях говореше за това с мама. Сигурно са си мислили, че спя. А аз само лежах със затворени очи. И останах да лежа така, защото не исках да покажа, че съм чул такова ужасно нещо, а именно, че скоро ще умра.

Разбира се, стана ми жално и ме обзе невероятен страх, но не исках мама да се досети за това. Изчаках да си дойде Йонатан и споделих с него.

— Знаеш ли, че ще умра? — изхлипах аз.

Йонатан се позамисли. Май не му се искаше да ми отговори, но накрая рече:

— Да, знам.

Тогавашъзлите ми рукнаха неудържимо.

— Какъв ужас! — ридаех аз. — Как може да умреш, преди да си навършил и десет години...

— Знаеш ли, Шушулко, не е чак толкова страшно — каза Йонатан. — Мисля дори, че ще се чувствуваш направо чудесно.

— Чудесно? Нима е чудесно да те заровят мъртъв в земята!

— Ами! Ще заровят само твоята обвивка, така да се каже, а ти самият ще отлетиш, и то съвсем другаде.

— Къде? — изумих се аз и хич не му повярвах.

— В Нангияла — отговори Йонатан.

„В Нангияла“ — тъй го подхвърли, сякаш всеки човек знае за какво става дума. Аз обаче не бях чувал нищичко за такава страна.

— Нангияла — повторих. — А къде се намира?

И Йонатан не знаеше много точно. Но била някъде отвъд звездите. И така ми заразказва за Нангияла, че почти ми се прищя да отлетия веднага натам.

— В тази страна още цари времето на огньовете, накладдани под открито небе, и на приказките — разправи ми той. — Ще видиш колко много ще ти хареса...

Според Йонатан приказките до една произхождали от Нангияла, защото онова, за което се разказва в тях, се случвало именно там и всеки новопристигнал незабавно бил въвлечан в приключения: от сутрин до вечер, че дажем и нощем.

— Да, Шушулко — заключи Йонатан. — Ще бъде доста по-различно от това все да лежиш, да кашляш, да боледуваш и никак да не играеш.

Йонатан ми викаше Шушулко още от времето, когато бях ей такава дребосъче, а когато веднъж го попитах защо, отговори, че много обичал шушулките, особено такива шушулчици като мен. Да, Йонатан ме обичаше и това ми се струваше странно. Понеже винаги съм си бил възгрозно, възглупаво и възпъзливо хлапе с криви крака и ред други недостатъци. Чудно ми беше как може да се обича такава възглупаво хлапе, а той се усмихваше:

— Ако не беше толкова мило и грозничко чипоносче с криви крачета, нямаше да си и моят обичан Шушулко.

Но в онази вечер, когато изпитах такъв страх от смъртта, Йонатан ме увери, че с пристигането си в Нангияла тутакси съм щял да стана здрав, силен и дори красив.

— Красив като теб ли? — попитах.

— Още по-красив — отвърна той.

Това обаче хич не ми прозвуча убедително. Защото по-голям хубавец от Йонатан нито е имало, нито някъде можеше да има.

Една от лелите, на които мама шие, беше казала:

— Мила госпожо Лъвска, синът ви прилича досущ на приказен принц!

И можете да бъдете сигурни, че тя нямаше предвид мен!

Йонатан наистина приличаше на приказен принц, тъй си беше: златиста коса, големи и искрящи тъмносини очи, зъби равни и бели, съвършено стройни крака.

Но освен всичко това, той беше също добър и силен, умееше и разбираше всичко, беше пръв ученик в класа си, децата долу от двора се мъкнеха непрекъснато подире му и искаха все да са с него, а той им измисляше разни весели игри и им устройваше приключения, в които аз никога не участвах, защото не можех да се вдигна от вехтата кушетка в кухнята. Постоянно лежах, но пък щом се върнеше у дома, Йонатан ми разказваше за всичко, което се бе случило през деня, за всичко, което бе видял, чул или прочел. Сядаше до мен на ръба на кушетката и захващаше дълги, предълги разкази. И той спеше в кухнята — на сгъваемо легло, което вечер вадеше от гардероба. Но и след като си легнеше, пак ми разправяше приказки и разни истории, додето мама не викнеше от стаята:

— Ей, млъквайте вече! Кале^[1] трябва да спи.

Трудно е обаче да заспиш, щом непрекъснато бухаш. Понякога Йонатан ставаше посред нощ и ми вареше вода с мед, за да облекчи кашлицата ми: толкова добричък беше!

В онази вечер, когато изпитах страх от смъртта, той седя край мен цели часове, за да разговаряме за Нангияла, но съвсем тихичко, та да не ни чува мама. Както винаги, тя шиеше оттатък в стаята, където държеше машината си и където спеше — нашата квартира се състои само от стая и кухня. Междинната врата беше открехната и до нас долиташе песента, старата песен за моряка, отплавал надалеч в открито море, която тя си напяваше, мислейки може би за татко. Цялата песен не помня — само няколко реда, и то следните:

*Загина ли в морето, мила,
ще видиш скоро ти,
че гълъбче с пера от снежнобяла свила
при теб ще долети.*

*На твоето прозорче ще кацне тази птица,
тогава знай, любима, ой,
че туй е моята душица,
потърсила мечтан покой
край своята главица.*

Песента ми се струваше тъжна и хубава, но когато я чу, Йонатан се разсмя, а после каза:

— Сигурно и ти, Шушулко, ще долетиш някоя вечер от Нангияла. И ще кацнеш на перваза, превърнат в снежнобяло гълъбче... Ще го сториш, нали?

Точно в този момент се разкашлях и той ме повдигна, притисна ме към гърдите си, както правеше, когато ми беше най-зле и запя:

*Ще знам тогаз, Шушулко мой,
че туй е своята душица,
потърсила мечтан покой
край своята главица.*

Едва тогава се сетих, че ще се озова в Нангияла без Йонатан. Как ли ще се оправям без него и колко ли самотен ще се чувствавам! Каква полза, че съм щял да участвам в много приказки и приключения, щом той нямаше да е с мен! Сигурно ще ме е страх и няма да знам какво да правя.

— Не ми се ходи там! — захълцах пак. — Искам да бъда с теб, Йонатан!

— Но и аз ще дойда в Нангияла, нима не разбираш? — успокояваше ме той. — След време ще дойда и аз.

— След време... — ридаях безутешно, — ами ако живееш деветдесет години, а? Дотогава ще съм все самичък...

Йонатан обаче ми обясни, че в Нангияла нямало *време* като тукашното, земното. И че дори да живеел толкова дълго, деветдесетте години щели да ми се сторят колкото два дни. Тъй било, когато нямало истинско време.

— Е, два дни можеш да издържиш самичък — каза той. — Ще се катериш по дърветата, ще си напаляш огън в гората, ще седнеш край рекичката да половиш риба с въдица: въобще ще правиш всичко онова, за което винаги си жадувал. И тъкмо когато хванеш някой костур, аз ще долетя и ти ще се провикнеш: „Ехеей, Йонатан, идеш ли, идеш ли!“

Опитах се да преглътна сълзите си, защото два дни наистина не ми изглеждаха кой знае колко дълъг срок.

— Я си помисли обаче колко по-добре щеше да е, ако ти отидеш там преди мен — казах, — та аз да те намеря, както ловиш риба край рекичката...

Йонатан се съгласи, че така би било по-добре. Вгледа се в мен дълго-дълго и благо, тъй, както само той можеше да гледа и аз разбрах, че е тъжен, защото рече тихо и някак особено:

— А вместо това трябва да живея на земята без моя Шушулко. И то може би цели деветдесет години!

Да, тъй си мислехме, че ще бъде.

[1] Кале — умалително от Карл. Б.пр. ↑

2

Ето че стигам до най-трудното. До това, за което ми е непосилно дори да мисля. А мисля непрекъснато.

Моят брат Йонатан можеше още да е тук, да присяда вечер при мен на разговорка, да ходи на училище, да играе на двора с децата, да ми вари вода с мед и въобще да прави всичко, което правеше. Но не би... не би!

Сега Йонатан е в Нангияла.

Тежко ми е, не мога, не, не мога да разкажа какво стана. Но на другия ден във вестника излезе следното съобщение:

„Снощи в квартал «Факелрусен» избухнал голям пожар, чиито пламъци превърнали в пепел една от старите дървени къщи и отнели без време един човешки живот. Когато се разразила огнената стихия, 10-годишният Карл Лъвски бил самичък у дома на втория етаж, прикован към болнична постеля. Тъкмо тогава се върнал неговият брат, 13-годишният Йонатан Лъвски, и преди някой да успее да го спре, той се втурнал в горящата къща, за да избави братчето си. Само за миг обаче цялото стълбище се превърнало в огнено море и момчетата могли да се спасят единствено, ако скочат през прозореца. Безпомощно, множеството, струпало се пред къщата, наблюдавало със затаен дъх как 13-годишният Йонатан изнесъл на гръб братчето си, сподирен от буйни пламъци, и как без никакво колебание скочил с него от един прозорец. При падането си на земята обаче той се наранил толкова тежко, че починал почти моментално. Предпазено от неговото тяло, помалкото му братче не пострадало въобще. Майката на двете момчета била навън при клиентка — тя е шивачка —

и при завръщането си изпаднала в състояние на тежък шок. Причините за пожара не са известни.“

На друга страница във вестника имаше още за Йонатан — от неговата учителка. Ето какво бе написала тя:

„Скъпи Йонатан Лъвски, не би ли трябвало всъщност да те наричаме Йонатан Лъвското сърце? Спомняш ли си, че от учебника по история четохме за един храбър английски крал на име Ричард Лъвското сърце и спомняш ли си какво каза тогава ти: «Колко голяма смелост трябва да имаш наистина, та после да пише за нея в учебниците по история — на такава никога не бих бил способен!» Скъпи Йонатан, дори и да не пишат за теб в учебниците по история, в решителния миг ти се прояви като не по-малко храбър и по геройство не отстъпваш никому. Твоята стара учителка никога няма да те забрави. Дълго ще те помнят и другарчетата ти, цялото училище. Пусто ще е в класа ни без нашия ведър, хубав Йонатан. Но когото боговете обичат, погубват го млад. Почивай в мир, Йонатан Лъвското сърце!

Грета Андершон“

На учителката на Йонатан май нещо ѝ хлопа, но тя действително го обичаше, както впрочем го обичаха всички. И добре се беше сетила за прякор, който наистина да му приляга — Лъвското сърце!

В града сигурно нямаше човек, който да не жалееше за Йонатан и да не си мислеше, че щеше да е по-добре, ако вместо него бях загинал аз. Така поне подразбирах от лелите, които прииждаха у нас със своите габардини, муселини и всевъзможни финтифлюшки. Те въздишаха и ме поглеждаха, минавайки през кухнята, а после шушнеха на мама: „Какво нещастие ви сполетя, госпожо Лъвска! И то тъкмо Йонатан, който беше тъй изключителен!“

Сега живеем в къща, съседна на предишната. В квартира досущ като предишната, само че на по-долния етаж. По бедност ни отпуснаха

малко вехти мебели, а и лелите ни дадоха сума нещо. Лежа в кухнята на почти същата кушетка като предишната. Всичко е почти същото, както преди. И в същото време всичко, ама всичко, е съвсем различно! Защото Йонатан вече не е тук. Никой не присяда вечер да ме теши с разкази, самотата притиска гърдите ми до задушаване и единственото, което ми остава, като лежа, е да си шепна думите, които Йонатан изрече в мига, преди да издъхне. Тогава, когато се строполих на земята след скока отгоре. Отпървом лежеше ничком, но някой го обърна и аз видях лицето му. От едното ъгълче на устата му се стичаше струйка кръв и той почти не бе в състояние да говори. Стори ми се, че все пак направи опит да се усмихне и издума с усилие: „Не плачи, Шушулко, ще се срещнем в Нангияла!“

Само това каза. После затвори очи, някакви хора се спуснаха да го отнесат и аз не го видях повече.

В последвалите дни и седмици се стремях въобще да не си спомням нищо. Но такава загуба и злочестина не могат да се забравят. Лежейки на кушетката си, аз непрекъснато мислех за Йонатан, та чак ми се струваше, че от мисли по него ще ми се пръсне главата и, което бе по-лошото, копнеех да го видя, копнеех тъй силно, както никой друг не би могъл да копнее. И същевременно се боях. Опасявах се, че може би Нангияла не съществува, че е просто една от онези забавни небивалици, които Йонатан толкова често измисляше! И плачех много, страшно много.

Йонатан обаче дойде и ме утеши — да, той наистина дойде. О, тъй хубаво беше и веднага всичко взе да ми изглежда почти добре! Сигурно чак в Нангияла е разбрал колко тежко ми е без него и е решил, че се нужда от утеха. И откакто дойде, аз вече не тъгувах, просто чаках.

Това се случи една вечер не много отдавна. Бях съвсем самичък в къщи и проливах сълзи по него, беше ме страх, чувствах се нещастен, болен и въобще неопируемо окаян. Кухненският прозорец беше отворен, защото отново бяха настъпили чудесните топли пролетни вечери. Навън гукаха гълъби. В задния двор ги има много и напролет те огласят всичко наоколо с несекващото си гукане.

И тъкмо тогава...

Както си лежах и плачех, тикнал лице във възглавницата, чух гукане току до мен и когато вдигнах очи, видях, че на перваза е кацнал

гълъб, който най-благо ме гледа. *Снежнбял* гълъб, обърнете специално внимание — снежнбял, а не някой сивушко от онези, дворните. Снежнбял! Надали някой би разбрал какво почувствувах, когато го видях. Защото беше същият, за който се пееше: „гълъбче с пера от снежнбяла свила при теб ще долети“. И ми се стори, че чувам как Йонатан си тананика пак: „Ще знам тогаз, Шушулко мой, че туй е твоята душица“, макар че сега той идваше при мен, а не обратното.

Понечих да кажа нещо, но не можех. От леглото си слушах гукането на гълъба и въпреки него, или благодарение на него, все едно, до мен долетя Йонатановият глас, само че той не звучеше както преди, а цялата кухня се изпълни със силен шепот. Тази история може да ви

се стори страшничка, пък и аз би трябвало да се уплаша, но не загубих самообладание. Напротив, толкова се зарадвах, че ми идеше да скоча до тавана. Защото това, което чух, беше прекрасно.

О, да, Нангияла наистина съществувала! Йонатан искаше да ида там по-бързо, понеже страната била великолепна във всяко отношение. Представете си: той имал своя къща, очаквала го съвсем готова още при пристигането му: неговата собствена къща там, в Нангияла. При това с двор, известна била като „Домът на конника“ и била разположена във Вишневата долина — какви чудесни названия, нали? И първото нещо, което му се набило в очи при влизането в „Дома на конника“, била зелената табелка на портата с гравирен върху нея отчетлив надпис: „Братя Лъвските сърца“.

— Кое то ще рече, че там ще живеем двамата — обясни ми Йонатан.

Помислете си все пак: и на мен ще викат Лъвското сърце, когато ида в Нангияла. Зарадвах се, понеже страшно желях да нося същия прякор като Йонатан, па макар и да не съм толкова храбър, колкото е той.

— Ела, колкото можеш по-бързо! — каза брат ми. — Ако ме няма в „Дома на конника“, значи съм край рекичката и ловя риба с въдица.

После настана тишина и гълъбът отлетя. Извиси се стремително над покривите. Право към Нангияла.

Останах на своята кушетка, преизпълнен с очакване да литна нататък и аз. С надежда предположих, че няма да се лутам кой знае колко по пътя. Пък и Йонатан бе казал, че лесно ще се оправя. За всеки случай обаче си записах адреса:

Братя Лъвските сърца
„Дом на конника“
Вишневата долина
Нангияла

Вече два месеца Йонатан живееше там без мен. Два дълги, страшни месеца, в които бях останал самичък. Но не след дълго и аз щях да се озова в Нангияла. Скоро, скоро щях да се понеса към нея. Може би дори още тази нощ. Нещо ми подсказваше — още тази нощ.

Хрумна ми да съчиня една бележка и да я оставя на кухненската маса,
та утре сутринта мама да я види.

На бележката реших да напиша:

МАМО, НЕ ПЛАЧИ! ЩЕ СЕ ВИДИМ В
НАНГИЯЛА!

3

Най-сетне и това стана. Никога дотогава с мен не се беше случвало толкова невероятно нещо: най-ненадейно аз се озовах пред портата със зелена табелка, на която прочетох: „Братя Лъвските сърца“.

Но как бях попаднал тук? Кога съм летял? Как тъй съм намерил пътя без питане? Не зная. Знаех само, че съм пристигнал внезапно, и то точно пред нашата порта.

Извиках Йонатан. Доста го виках, но той не отговаряше. И се сетих: значи е край рекичката и лови риба.

Хукнах по тясната пътечка, която лъкатушеше към брега. Тичах ли, тичах, додето на моста долу съзрях Йонатан. Той си беше, моят брат, и косата му сияеше на слънцето. Дори да се опитам да разкажа какво изпитах, щом го видях, с думи не бих могъл да предам и частица от чувството, което ме обзе в този момент.

Той не ме бе забелязал. Опитах се да викна: „Йонатан!“, но май плачех, защото от гърлото ми се изтръгна само някакъв странен звук. Йонатан обаче го чу, огледа се и ме видя. В първия миг като че не ме позна. После обаче възкликна, хвърли въдицата, втурна се към мен и ме сграбчи силно, силно, без да ме пуска, сякаш искаше да се увери, че наистина съм пристигнал. Отроних някоя и друга сълза, макар че нямаше защо да плача, но нали толкова бях копнял за тази среща...

Йонатан пък се смееше — стояхме на стръмния бряг на рекичката, хванати за ръце, и бяхме неописуемо щастливи, че сме отново заедно.

Най-сетне Йонатан продума:

— Ей ти, Шушулко Лъвското сърце, значи най-после дойде!

Шушулко Лъвското сърце — ама че смешно прозвуча и ние прихнахме. Смеехме се все по-силно и по-силно, сякаш отдавна не бяхме чували такава весела шега, а всъщност просто търсехме повод да се посмеем, защото буквално щяхме да се пръснем от радост. И както лудешки се кискахме, взехме да се боричкаме но не преставахме да се смеем. О, никак даже, а накрая лупнахме в тревата и се затъркаляхме, смеейки се още по-силно и по-силно, та от смях цопнахме в реката, но продължавахме да се смеем неудържимо: бях сигурен, че ще потънем.

А заплувахме. Никога не бях плувал, колкото и да ми се беше искало да се науча. Ето че сега обаче заплувахме отведнъж. И то съвсем добре.

— Йонатан, мога да плувам! — викнах.

— Разбира се, че можеш — отвърна Йонатан.

Тогавата сетих и за друго нещо.

— Йонатан, а ти забеляза ли, че вече и не кашлям?

— Разбира се, че не кашляш. Та нали си в Нангияла!

Хубавичко си поплувах и после се измъкнах на моста — мокър до кости, с дрехи, от които шуртеше вода. Панталоните ми бяха прилепнали и поради това забелязах една съвсем очебийна промяна: ако щете вярвайте, но краката ми бяха станали съвсем стройни, досущ като Йонатановите.

Мина ми през ума, че тогава може би съм се и разхубавил? Попитах Йонатан дали има такова нещо. Забелязва ли да съм станал по-красив?

— Виж се в огледалото — подкани ме той, имайки предвид рекичката, чиято вода беше лъскава и гладка, та можеше да послужи за огледало. Проснах се по корем на моста, наведох се през ръба му и видях отражението си във водата. То обаче не ме порази с никаква особена хубост. Йонатан дойде до мен и ние дълго лежахме така, загледани в отразените долу братя с лъвски сърца: красивият Йонатан със златистата му коса, големи очи, хубаво лице и аз с дръгливата ми зурла, четинест перчем и прочее.

— Не, не виждам да съм се разхубавил — рекох.

Но според Йонатан сегашният ми външен вид се различавал много от предишния.

— Пък и здрав изглеждаш — добави той.

Тогава се размислих как съм всъщност. И още там, на моста, разбрах, че се усещам здрав и жизнен до мозъка на костите си, а в такъв случай защо ми е да съм красив? И без това цялото ми тяло ликуваше и сякаш се смееше...

Полежахме така още малко, докато изсъхнем на слънцето и позяпахме рибите, щъкащи под моста. Но когато Йонатан предложи да станем и да се приберем, аз най-охотно се съгласих, понеже не ме съдържаше да видя „Дома на конника“, където отсега нататък щях да живея.

Йонатан тръгна пред мен по пътеката, водеща към нашата къща, а аз ситнех подире му с хубавите си стройни крачета. Не можех да откъсна поглед от тях, любувах им се и й чувствавах колко по-добре се ходи с такива прави крака. Вече се бяхме изкачили доста нагоре по стръмния скат, когато поспрях и хвърлих поглед назад. Тогава всъщност видях за пръв път Вишневата долина: о, долината, разстлала се пред нас, бяла от вишневия цвят! Бяла и зелена — цялата в цъфнали

дръвчета и тучна трева. Нима съм имал очи само за Йонатан, та дотогава не бях забелязал тази зелено-бяла омайност, пресечена от сребърната лента на рекичката? Сега обаче буквално не можех да помръдна, захласнат от красотата, и казах на брат си:

— Това сигурно е най-прелестната долина на земята?

— Да, но не на земята — отвърна Йонатан и аз се сетих, че сме в Нангияла.

Вишневата долина беше заобиколена от високи планини и това ѝ придаваше допълнителна хубост. А по планинските склонове — чак до долината, бликаха поточета и шуртяха водопади, огласяйки я със своя пролетен ромон.

Неповторим беше и въздухът: тъй чист и ароматен, че да ти се прииска да го пиеш.

— Няма да им стане лошо на хората в града, ако получат килце-две от този въздух — казах аз.

Спомних си колко остро усещах недостига му, когато лежах на кушетката в кухнята, и как ми се струваше, че въобще няма въздух. А тук имаше в изобилие и аз вдишвах, колкото можех повече.

Йонатан ми се изсмя:

— Хайде, остави и за мен малко!

Пътекката, по която вървахме, беше като заснежена от нападалия вишнев цвят, посипал се по косите и по раменете ни, но аз нямам нищо против зелените пътечки, отрупани с вишнев цвят, наистина — нищичко против нямам.

А там, където свършваше пътекката, се намираше „Домът на конника“ със зелената табелка на портата.

— „Братя Лъвските сърца“ — прочетох високо на Йонатан. — Колко е хубаво, че ще живеем тук!

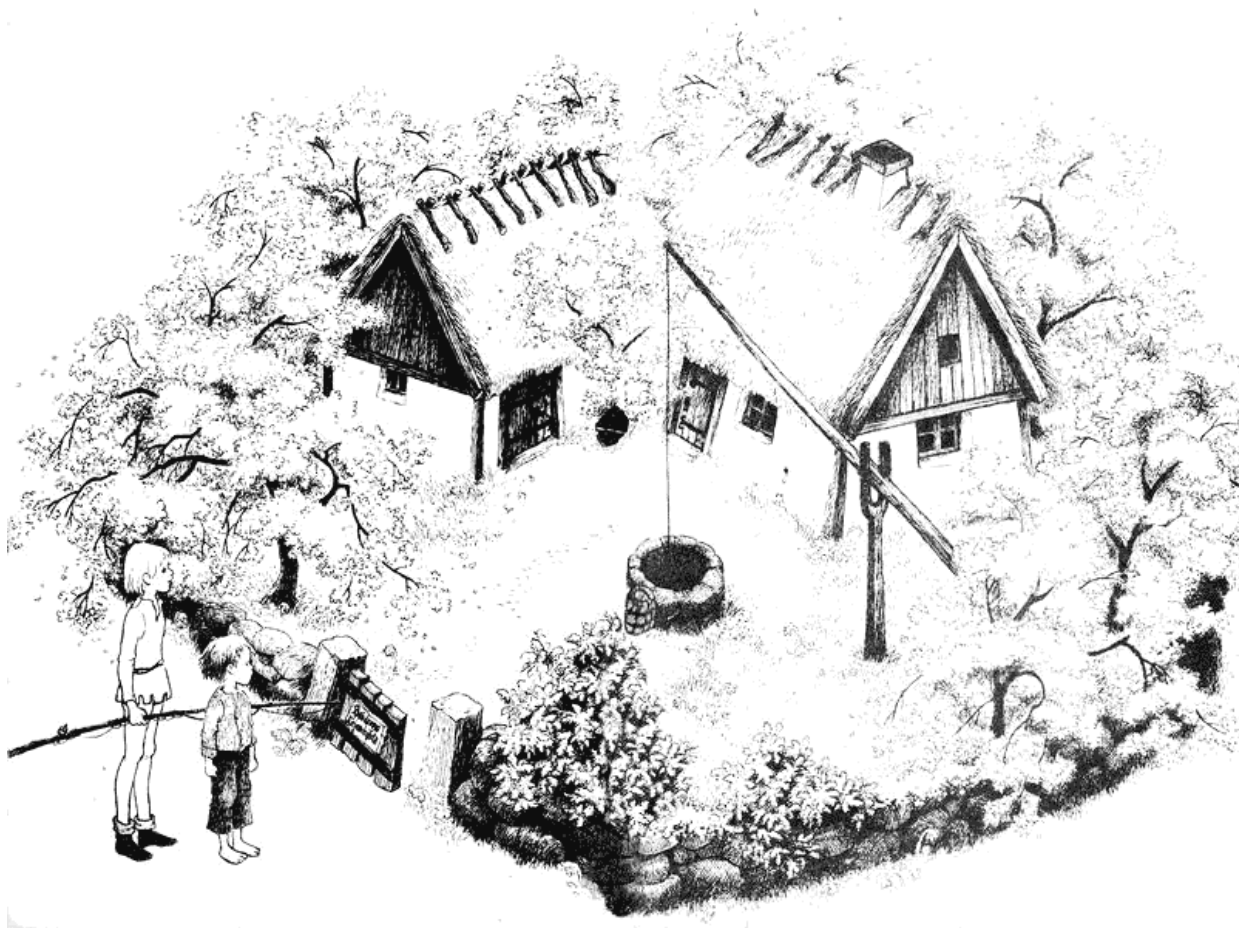
— Да, Шушулко, нали е хубаво?

Разбира се, че беше хубаво. Нищо чудно, че Йонатан изглеждаше тъй доволен, а що се отнасяше до мен, нямаше другаде дом, който бих предпочел.

Къщата беше бяла и стара, съвсем не голяма, със зелени ъгли, зелена врата и обкръжена със зелено дворче, осеяно с глухарчета, метличини и лайкучки. Не липсваха също буйно цъфнали люляци и вишневи дръвчета, а цялото дворче беше оградено с нисък сив каменен зид, по който пълзяха розови цветенца. Всеки би могъл да се прехвърли

с лекота през него, но откъм вътрешната си страна зидът все пак внушаваше някакво чувство на защитеност от външния свят, на закътаност, спокойствие и уют.

Имаше всъщност две къщи, а не една, но втората приличаше повече на конюшня или на нещо подобно. Граничеха си под ъгъл и точно там, където се допираха, имаше стара пейчица, останала сякаш от каменната ера. Във всеки случай и пейката, и кътчето бяха приятни и просто те мамеха да се отпуснеш там: било да се отдадеш на размисъл или да позяпаш птичетата, било да пийнеш сок или нещо друго.

— Харесва ми тук — казах на Йонатан. — И вътре ли е толкова хубаво?

— Заповядай и ще видиш — усмихна се той, застанал на прага, и тъкмо се канеше да влезе в къщата преди мен, когато отнякъде се разнесе цвилене, да, истинско цвилене на истински кон и Йонатан рече:

— Я по-напред да идем в конюшната!

Той тръгна към втората сграда, а аз направо припнах подире му — досещате се с каква бързина!

Това наистина си беше конюшня, както бях предположил, и там имаше чифт коне, два чудесни алести жребци, които извърнаха глави към нас и изцвилиха за поздрав.

— Ето ги Грим и Фялар — каза Йонатан. — Познай кой от тях е твоят.

— О, моля те, недей — смотолевих объркано, — моля те, дори не се и опитвай да ми втълпяваш, че и за мен има кон, защото все едно няма да ти повярвам.

Йонатан обаче поясни, че животът в Нангияла бил немислим без кон.

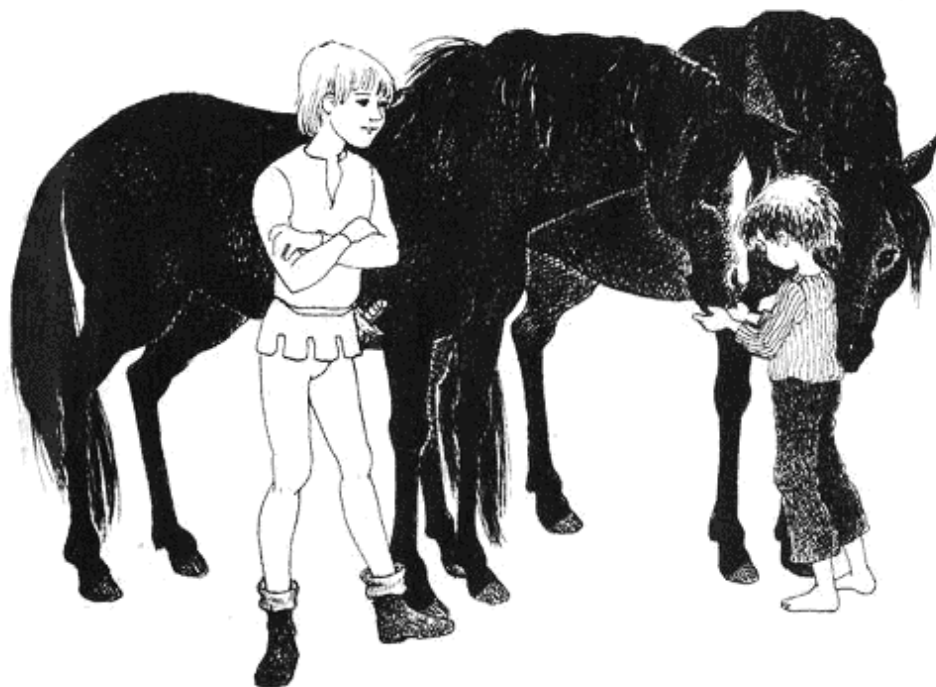
— Пешком доникъде не ще стигнеш. А трябва да знаеш, Шушулко, че понякога тук ни се налага да изминаваме дълъг път.

От много отдавна не бях чувал по-хубава новина: в Нангияла конят бил необходим всекиму! Аз страшно си падам по конете! Ах, какви меки муцуни имат, надали има нещо по-кадифено!

Жребците в конюшната ни бяха необикновено красиви. И съвсем еднакви — само дето Фялар имаше звезда на челото.

— Ами сигурно Грим е моят... — опитах се да отгатна аз, както ме бе накарал Йонатан.

— Ето че удари на камък — каза той. — Твоят кон е Фялар.

Отидох при Фялар, за да ме подуши, и го потупах без никакъв страх, въпреки че дотогава не бях докосвал кон. Харесах го веднага, пък и той ме хареса или поне така ми се стори.

— Имаме и зайци — съобщи Йонатан. — Те са в една клетка зад конюшната. Но тях можеш да видиш и после.

О, как не!

— Трябва да ги видя още сега — заявих аз. — Защото винаги ми се е искало да отглеждам зайци, но в градска квартира това е невъзможно.

Отбих се за малко зад конюшната и вярно: в една клетка се гушеха три милички зайчета и дъвчеха зелеви листа.

— Странно, в Нангияла човек получава всичко, за което е мечтал — доверих сетне на Йонатан.

— Та нали ти го бях казал? — припомни ми той. И така беше, точно за това ми говореше, седнал на ръба на кушетката ми в нашата кухничка. А сега виждах, че не си е хвърлял думите на вятъра и се изпълвах с радост.

Има някои неща, които човек не забравя никога. Така аз никога, никога няма да забравя онази първа вечер в кухнята на „Дома на конника“ — колко уютно беше и как си бърбях с Йонатан, лежейки,

досуц както преди. Макар че тази кухня не приличаше на нашата в града, ама никак. Кухнята в „Дома на конника“ имаше според мен старовремски вид с дебелите си греди на тавана и със своята голяма печка. Ама че печка! Тя заемаше почти цяла стена, а се готвеше направо на огъня, както са готвели някога. Насред кухнята се мъдреше най-яката маса, каквато бях виждал в живота си, а покрай нея бяха наредени дървени пейки, на които май биха могли да седнат поне два-сет сътрапезници и то без да им е тясно.

— Най-добре ще е да спим в кухнята, както по-рано, а мама да се настани в стаята, когато дойде — предложи Йонатан.

Стая и кухня — това беше целият „Дом на конника“, но ние не бяхме свикнали на повече, пък и нямахме нужда от много. Тукашните помещения обаче бяха двойно по-големи, отколкото онези там у дома.

Там у дома! Разказах на Йонатан за бележката, която оставих на кухненската маса за мама.

— Писах й, че ще се видим в Нангияла. Макар че кой знае кога ще дойде.

— Може и да се забави — рече Йонатан. — Но тук ще си има хубава стая с място за десет шевни машини.

Познайте какво обичам най-много от всичко на света! Да лежа на старовремски одър в старовремска кухня и да си бъбря с Йонатан, отблясъците от огъня да трепкат по стените, а надзърна ли през прозореца, да виждам как вечерният вятър полюшва една вишнева клонка. И огънят в печката постепенно да гасне, да гасне, докато изтлее и в ъглите стане тъмно, клепките ми да натежават все повече и повече, да си лежа, без да кашлям, и Йонатан да ми разказва разни истории. Да ми разказва, разказва, додето започна да чувам гласа му пак като оня шепот и тогава да се унеса в сън. Обичам всичко това и понеже първата ми вечер в „Дома на конника“ мина точно по този начин, никога няма да я забравя.

Както и последвалата я сутрин. Тогава яхнахме конете си. Да, да, не се чудете, аз можех и да яздя, макар че за пръв път се качвах на кон — просто не проумявам защо в Нангияла все става така, искам да кажа, защо тук човек е способен на всичко. Препусках в галоп тъй, сякаш съм се родил на седлото.

Но каква гледка представляваше Йонатан на кон! Онази леля, която беше рекла, че брат ми прилича на приказен принц, трябваше да го види как шеметно се носи с Грим през моравите на Вишневата долина, та въобще да не го забрави. О, той наистина бе като принц, излязъл от някоя приказка, когато препускаше стремглаво към рекичката, през която се прехвърли с един скок на коня си — сякаш я прелетя, а косата му се вееше. Пък и дрехите му бяха като на принц или може би по-скоро като на рицар. В „Дома на конника“ имаше един шкаф, натъпкан с подобни дрехи, трупани там незнайно от кого — дрехи не каквито се носят сега, а именно старинни, рицарски. Измъкнахме оттам един кат и за мен, а старите си дрипи хвърлих — повече не исках да ги гледам. Защото Йонатан каза, че облеклото ни трябва да подхожда на времето, в което живеем сега, инак хората от Вишневата долина щели да ни смятат за чудаци. Да, времето на огньовете, наклаждани под открито небе, и на приказките: нали така се бе изразил той? И докато се разхождахме на коне, пременени в напетите рицарски одежди, аз не се стърпях и го попитах:

— Тук, в Нангияла, ние май живеем в страшно старо време?

— В известен смисъл да — отговори Йонатан. — Наистина, за нас то е старо време. Може обаче да се каже, че е и младо.

Позамисли се и продължи:

— Да, точно така: едно младо, здраво и хубаво време, в което да се живее е леко и просто.

Внезапно обаче очите му потъмняха...

— Поне тук, във Вишневата долина — каза той.

— Другаде не е ли тъй? — учудих се аз.

Йонатан отвърна, че на различни места се живеело различно.

Значи имаме голям късмет, дето сме попаднали тъкмо тук! Тъкмо във Вишневата долина, където да се живее е толкова леко и просто, както каза Йонатан. А по-лека, приятна и весела утрин от тази сигурно не може да има. Най-напред ни събудиха слънцето и радостното птиче чуруликане, проникнали през прозореца на нашата кухня, после зърнах Йонатан, който безшумно сложи на масата хляб и мляко, а след закуската отидохме да нахраним зайците и да почистим конюшнията. После яхнахме конете, ой, яхнахме ги и се понесохме през тревата, осяяна с ослепително искрящи росни капчици, вишневите цветове гъмжаха от жужащи бръмбари и пчели, конете шеметно препускаха, но мен хич не ме беше страх. Дори и от това, че всичко може да свърши внезапно, както обикновено става с хубавите неща. Не обаче и в Нангияла! Или поне не тук, във Вишневата долина!

Дълго яздихме напосоки из моравите, а после поехме по пътеката край рекичката, лъкатушеща на чупки и кривулици и ненадейно пред нас изникнаха димящите комини на селото, разположено долу в долината. Отначало виждахме само струйките дим, а после и цялото село със старите къщици и китни дворчета, от които се носеше кукуригане на петли и лаене на кучета, блеене на овце и вресене на кози — цял утринен хор. Явно селцето току-що се бе събудило.

По пътеката срещу нас се зададе жена с кошница в ръка — селянка, нито млада, нито стара, а някъде по средата: обгорялото ѝ лице издаваше, че работи все навън. Дрехите ѝ бяха скромни, но старовремски, почти както от някоя приказка.

— Е, Йонатан, значи братчето ти дойде — рече тя с мила усмивка.

— Да, най-сетне дойде — отвърна Йонатан и превъзходното настроение звънна в гласа му. — Шушулко, това е София — представи ми я той и жената кимна.

— Да, аз съм София. Добре, че ви срещнах, момчета. Сами ще си занесете кошницата.

Йонатан я пое: личеше си, че е свикнал да я носи и не попита какво има в нея.

— Нали тази вечер ще дойдеш в „Златният петел“ с братчето си, та всички да го приветствуват? — попита София.

Йонатан я увери, че ще идем там двамата, казахме си „довиждане“ и ние пришпорихме конете за дома. Попитах го какво е това „Златният петел“.

— Тъй се нарича селската странноприемница, където се срещаме, за да обменим мисли за всичко, което ни вълнува — поясни той.

Щеше да ми е интересно да ида довечера с него в „Златният петел“ и да видя що за хора обитават Вишневата долина. Искях да узная всичко и за долината, и за Нангияла въобще. Искях също да се убедя, че разказите на Йонатан съвпадат с действителността. Сетих се впрочем и за нещо, което му припомних по пътя за дома.

— Йонатан, ти беше казал, че в Нангияла всеки човек участва в приключения: от сутрин до вечер, че даже и нощем, нали не си забравил? Тук обаче цари такова спокойствие, че не ми се вярва да има някакви приключения.

Йонатан се засмя:

— Та ти дойде едва вчера, глупчо, и си още нов-новеничък! Ще се наприключенствуваш до насита!

Като поразмислих, аз споделих с него, че достатъчно (и то прекрасно) приключение е все пак това, дето си имаме „Домът на конника“, конете, зайчетата и всичко останало. Казах, че други приключения не ми трябва.

Тогава Йонатан ме погледна малко особено, сякаш ме съжаляваше, и рече:

— Да, Шушулко, все такива приключения бих искал да имаш. Все такива. Защото знай, че има и приключения, каквито *не би трябвало* да има.

Когато се прибрахме, Йонатан сложи кошницата на София върху масата в кухнята и я изпразни: самун хляб, шише мляко, гърненце мед и две палачинки.

— Нима София ни дава храна? — учудих се аз. Досега не бях мислил откъде я вземаме.

— Понякога — каза Йонатан.

— И съвсем безплатно ли?

— Безплатно, да, може и така да се каже — усмихна се Йонатан, — но тук, във Вишневата долина, всичко всъщност е безплатно. Взаимно си услужваме и се подпомагаме с каквото трябва.

— В такъв случай какво получава от теб София? — полюбопитствувах аз.

Той пак се усмихна:

— Моля: например конски тор за розовите лехи, които поддържам аз. Съвсем безплатно.

После помълча и рече тъй тихо, че едва го чух:

— Но правя за нея още доста неща.

Точно в този момент забелязах, че той вади от кошницата и друго: хартийка, свита на руло — съвсем тъничко. Разгъна я, прочете написаното на нея, сбърчи чело, сякаш то не му допадна. На мен обаче не каза нищо, пък и аз не исках да разпитвам. Отсъдих, че когато намери за нужно, що ми каже какво пише в бележките, които получава.

В единия ъгъл на кухнята имаше допотопен шкаф. Още снощи бях научил от Йонатан, че вътре в шкафа имало тайно чекмедже: можел да го намери и отвори само онзи, който знаел как. Разбира се, веднага поисках да ми го покаже, но Йонатан възрази:

— Друг път. Сега трябва да спиш.

После заспах и забравих за чекмеджето, но си спомних за него сега, когато Йонатан отиде до шкафа и аз дочух странни пощракования. Не беше трудно да се досетя какво правеше: вадеше тайното чекмедже и пъхаше вътре хартиятата. След туй заключи шкафа и пусна ключа в една очукана гаванка, сложена на най-горната кухненска полица.

Отидохме после да се къпем в рекичката и аз скачах от моста — представете си каква смелост! Йонатан ми направи въдица, също каквато имаше той, та половихме и риба. Само толкова, колкото да ни стигне за обед. Аз хванах един едричък костур, а Йонатан — два.

Сварихме рибата у дома — в котле, окачено на железен синджир над огъня в голямото ни огнище. А след като хапнахме, Йонатан каза:

— Е, Шушулко, хайде сега да видим дали можеш да улучваш право в целта. Понякога и от такова умение има полза.

Отидохме в конюшната. Зад преградата, където бяха поводите и седлата, имаше и два лъка. Стана ми ясно, че ги е правил Йонатан, защото все той опъваше лъкове на децата от нашия двор в града. Тези обаче бяха по-големи и по-хубави, бяха наистина внушителни оръжия.

Закачихме една мишена на вратата на конюшната и цял следобед я обстрелвахме. Йонатан ме обучаваше и аз усвоявах уроците му доста добре, е, разбира се, не можех да се сравнявам с него — той всеки път улучваше сърцето на мишената.

Весело беше с Йонатан. И макар че беше много по-похвален от мен, той не си въобразяваше, че постига нещо забележително. Не се

пъчеше, че всичко му иде отръки, а напротив — вършеше го сякаш без въобще да се замисля. На моменти ми се струваше, че му се иска аз да се проявя по-добре от него и когато веднъж успях да улуча средата на мишената с точно попадение, той се зарадва, като че бе получил от мен ценен подарък.

На здрачаване брат ми каза, че е време да се отправим към „Златният петел“. Подсвирнахме на Грим и Фялар, които пасяха на воля по ливадите около „Дома на Конника“. Щом чуха сигнала ни, те светкавично долетяха до портата, където ги оседлахме. Поехме към селото в бавен тръс.

Внезапно ме обзе необяснима боязън и свян. Не бях свикнал да общувам с много хора, особено с жители на Нангияла и доверих притеснението си на Йонатан.

— Какво те плаши? — учуди се той. — Да не би да си мислиш, че някой ти желае злото?

— Не, не, разбира се, че не, но се опасявам, че ще ми се смеят.

Тези мои думи прозвучаха нелепо дори на мен: защо пък ще ми се смеят? Но аз съм си такъв — постоянно си въобразявам подобни неща.

— Знаеш ли, сега, когато се казваш Лъвско сърце, ще трябва да ти викаме Карл — каза Йонатан. — Шушулко Лъвското сърце сигурно ще разсмее всички. Нали и ти самият насмалко щеше да се пръснеш от смях, когато го чу, а и аз също.

Прав беше, Карл щеше да подхожда повече на новия ми прякор.

— Карл Лъвското сърце — провикнах се аз, за да пробвам как звучи цялото ми име. — Ето, идат конниците Карл и Йонатан Лъвските сърца — убедих се, че имената ни звучат добре.

— Но за мен ти си оставаш моят стар Шушулко — усмихна се Йонатан. — Винаги знай това, скъпи ми Карл.

Вече бяхме стигнали в селото и копитата на конете ни зачаткаха по калдъръма на главната улица. Не беше трудно да се намери странноприемницата, защото гласовете и смехът на нейните посетители ечаха надалеч. Скоро видяхме и фирмата ѝ с голям позлатен петел — да, това беше „Златният петел“, уютна старовремска странноприемница от онези, за които обикновено четем в книгите. Малките прозорчета пръскаха тъй галеща светлина, че направо ти се приискваше да се втурнеш вътре. А в заведения аз дотогава не бях стъпвал.

Най-напред обаче вкарахме Грим и Фялар в двора, където ги вързахме редом с много други коне. Йонатан явно беше много прав, че в Нангияла не може без кон. Останах с впечатлението, че тази вечер тук се бе стекло цялото население на Вишневата долина. Странноприемницата беше пълна с хора — мъже и жени, мало и голямо: бяха дошли всички от селото и очевидно прекарваха приятно във весели разговори, макар че доста дечица бяха вече заспали на коленете на родителите си.

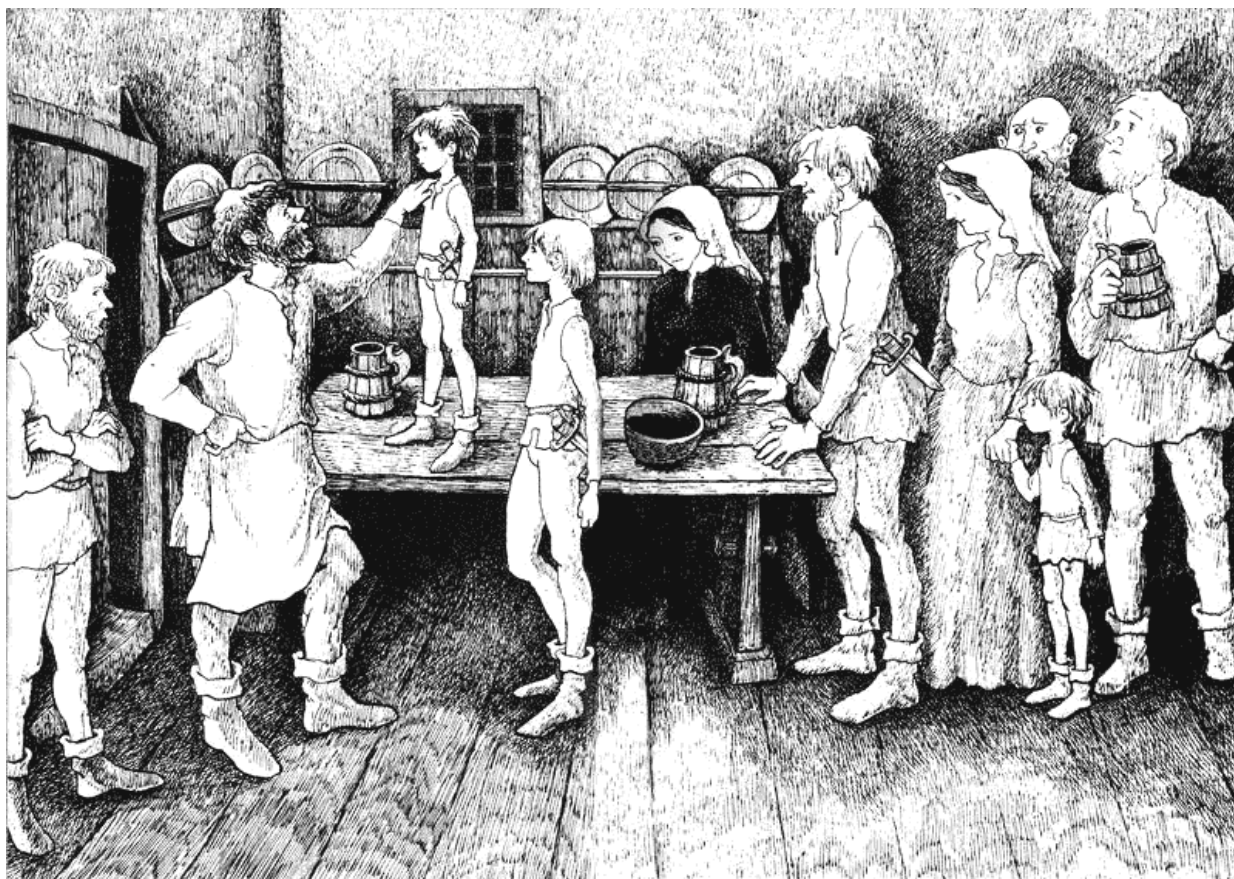
Влизането ни предизвика бурно оживление.

— Йонатан! — развикаха се присъстващите. — Йонатан идва!

Гласът на самия съдържател — снажен и червендалест здравеняк — беше толкова гръмък, че надмогваше общата глъчка:

— Ей го Йонатан, но не — ето ги братя Лъвските сърца! Двама дваменички!

Той пристъпи към нас, грабна ме и ме вдигна на една маса, та всички да ме видят, а аз усещах как лицето ми се облива в гъста червенина.

Йонатан ме представи:

— Това е моят обичен брат Карл Лъвското сърце, който най-сетне дойде при нас! Бъдете добри към него, както винаги сте били към мен.

— О, в това никак не се съмнявай! — увери го съдържателят и пак ме вдигна. Преди да ме пусне, той ме подържа в обятията си и аз усетих колко е силен.

— Сигурно и с теб ще се сприятелим тъй, както сме се сприятелили с Йонатан. Казвам се Йоси. Но най-често ми викат Златния петел. Помни това, Карл Лъвското сърце!

София седеше сама край една маса и ние се настанихме при нея. Мисля, че това я зарадва. Усмихна се много мило, попита дали съм доволен от коня си и дали в близките дни Йонатан не би могъл да ѝ помогне в градината. После обаче се умълча и си пролича, че нещо я мъчи. Забелязах и друго: посетителите в странноприемницата се отнасяха към нея най-почтително и всеки, който станеше да си тръгва, ѝ се кланяше, като че тя беше особено видна личност. Не проумявах защо: София си седеше редом с нас, облечена в скромни дрехи и пребрадена, а загорелите ѝ попукани ръце лежаха на скута като на най-обикновена селянка. „С какво толкова е забележителна“ — питах се аз.

В странноприемницата ми беше забавно. Изпяхме много песни — доста знаех отпреди, други въобще не бях чувал — и все весели. Но истински весели ли? На моменти имах чувството, че всеки, подобно на София, е затаил някаква грижа. И че от време на време хората сякаш се сепваха при мисълта за нещо. За нещо страшновато. А Йонатан беше казал, че във Вишневата долина се живеело леко и просто. Тогава от какво биха могли да се боят? Е, иначе изглеждаха весели, пееха, смееха се и беше очевидно, че ги свързва хубава дружба, за която милеят. Стори ми се също, че много държат на Йонатан. Съвсем както там у дома — той бе обичан от всички. Но и на София, особено държаха и на София.

Когато обаче тръгнахме с Йонатан да отвържем конете си и аз го попитах: „С какво толкова е забележителна София?“, изотзад се обади дрезгав глас:

— Точно тъй! С какво пък толкова е забележителна София? И аз отдавна се чудя!

В двора беше тъмно и не можах да видя чий е гласът. Внезапно обаче мъжът мина през мястото, осветено от прозорците, и аз разпознах

едного, който бе седял близо до нас: с къдрава рижа коса и с рижа брадичка. Беше ми направил впечатление с това, че през цялото време се мусеше и нито веднъж не запя.

— Кой е този човек? — попитах Йонатан, когато вече излизахме през портата.

— Името му е Хуберт — отговори Йонатан — и той прекрасно знае с какво е забележителна София.

Пришпорихме конете към дома. Вечерта беше хладна и звездна. Никога не бях виждал толкова много звезди и до една — сияйни. Опитах се да отгатна коя от тях е Земята.

Но Йонатан рече:

— Земята? О, тя блуждае нейде далеч — далеч из Вселената и не се вижда оттук.

Това е все пак тъжничко, помислих си аз.

Дойде обаче денят, в който и аз разбрах с какво е забележителна София.

Една сутрин Йонатан ми каза:

— Днес ще посетим кралицата на гълъбите.

— Звучи чудесно! — възкликнах. — Но що за кралица е тя?

— Това е София — усмихна се Йонатан. — На шега я наричам „кралицата на гълъбите“.

Скоро ми стана ясно защо.

„Домът на лалетата“, където живееше София, бе далечко от нас и се намираше към края на Вишневата долина, в полите на високите планини.

Беше още рано, когато пристигнахме там на коне. Заварихме София да храни своите гълъби. Снежnobелите си гълъби! Още щом ги съзрях, аз веднага си спомних онзи бял гълъб, който кацна на перваза на моя прозорец преди (както ми се струваше сега) може би хиляда години.

— Помниш ли? — прошепнах на Йонатан. — Нали един от тези гълъби ти зае своя пернат облик, за да долетиш при мен?

— Да, как иначе щях да дойда? Само гълъбите на София могат да прелитат през всички небеса — отвърна Йонатан.

Птиците образуваха бял облак около София, неподвижна сред пърхащите им криле. И тя наистина ми заприлича на тяхна кралица.

София ни забеляза едва сега, поздрави ни мило, както винаги, но не беше весела, а напротив — много тъжна и веднага пошушна на Йонатан:

— Снощи намерих Виоланта мъртва, пронизана със стрела. Горе във Вълчата яма. И писъмцето го нямаше.

Очите на Йонатан потъмняха. Никога не го бях виждал такъв, никога — дотам огорчен. За миг се промени до неузнаваемост, а и гласът му стана друг.

— Значи предположенията ми излизат верни — отрони той. — Тук, във Вишневата долина, имаме предател.

— Да, несъмнено — потвърди София. — Не ми се искаше да го вярвам, ала сега разбирам, че другояче не може да бъде.

Личеше си колко е подтисната, но все пак ми се усмихна и рече:

— Е, Карл, ела все пак да видиш как живея тук.

„Домът на лалетата“ се обитаваше от София, от гълъбите, пчелите и козите ѝ и имаше градинка с толкова пищни цветя, че беше почти невъзможно да се мине през нея.

Докато тя ме развеждаше, Йонатан се захвана с пролетното прекопаване и почистване на лехите.

Разглеждах всичко. Многого Софиини кошери, нейните лалета и нарциси, любопитните ѝ кози, но от ума ми не излизаше онази непозната за мен Виоланта, убита горе, в планината.

Не след дълго се върнахме при Йонатан, който лежешком почистваше лехите от буренаци и ръцете му бяха черни почернели.

София го попогледна с тъга и после рече:

— Слушай, мой малки градинарю, мисля, че няма да мине много време и ще трябва да се заемеш с друга работа...

— Разбирам те — отговори Йонатан.

Бедната София, тревогата ѝ бе май по-голяма, отколкото си личеше. Тя застана с лице към планината и се взря нататък с такова безпокойство, че и аз се угрижих. В какво се взираше? Кого очакваше?

Това впрочем се изясни. Защото София внезапно се провикна:

— Ето я, иде! Слава богу, Палома се завръща!

Ставаше дума за една от нейните гълъбици, която отначало виждахме само като черна точица между чукарите, но птицата бързо долетя до нас и кацна на рамото на София.

— Ела, Йонатан — припряно подкани тя брат ми.

— Да, но Шушулко... искам да кажа Карл... Нека той узнае всичко и то сега, а?

— Добре, добре — съгласи се София. — Побързайте тогава и двамата.

С гълъбицата на рамо София се завтече към къщата преди нас. Покани ни да влезем в една стаичка до кухнята, залости вратата и затвори капациите на прозорците — Искаше да е сигурна, че никой няма да ни чува и вижда.

— Палома, гълъбче мое, по-добра вест ли ми носиш от миналия път? — Тя подпъхна пръсти под едното крилце на птицата и измъкна оттам капсулка, а в капсулката — хартийка, свита на руло и подобна на онази, която бях видял Йонатан да вади от кошницата и да крие в шкафа у нас.

— Чети бързо! — не се стърпя брат ми. — Бързо, бързо!

София зачете бележката и нададе тих вик:

— Заловили са и Орвар. Сега там наистина не остана никой, който може да свърши нещо.

Тя протегна листчето на Йонатан и след като той го прочете, очите му потъмняха още повече.

— Изменникът е от Вишневата долина — промълви той. — Но кой според теб може да е толкова низък?

— Не зная — умисли се София. — Още не зная. Който и да е обаче, нека господ му е на помощ, когато го разбере.

Слушах ги и нищо не проумявах.

София въздъхна:

— Разкажи всичко на Карл. А аз в това време ще ви приготвя лека закуска.

И тя хлътна в кухнята.

Йонатан седна на пода, подпря гръб на стената и дълго не продума, а само оглеждаше ръцете си, изцапани с пръст. Сетне поде:

— Добре, вече ще те посветя в тайната, щом София разрешава.

Много ми бе разказвал той за Нангияла — и преди да пристигна тук, и по-късно, но това, което чух в стаичката у София, съвсем ме слиса.

— Нали помниш какво ти бях казал? Че да се живее във Вишневата долина е леко и просто. Тъй беше и тъй би могло да бъде, но вече едва ли е така. Защото щом животът в оттатъшната долина става все по-непоносимо тежък, това значи, че и нашият става труден, разбираш ли?

— Нима има и друга долина? — учудих се аз и Йонатан ме осведоми, че в Нангияла имало две зелени долини, разположени красиво в подножието на планините й: Вишневата и Шипковата — дълбоки долини, обкръжени с планини, високи, диви и непроходими за онзи, който не познава опасващите ги тесни и стръмни пътечки. Хората от двете долини обаче ги познавали и безпрепятствено се посещавали взаимно.

— Само че по-рано, защото напоследък никой не може да излезе от Шипковата долина, както и никой не може да влезе в нея. Никой, освен гълъбите на София.

— Че защо? — изненадах се аз.

— Защото Шипковата долина не е вече свободна страна — поясни Йонатан — и е завзета от враг.

Той ме погледна тъй, сякаш му беше мъчно, че трябва да ме разтърси душевно и заключи:

— А никой не знае какво ще стане утре и с Вишневата долина...

Изплаших се не на шега. Спокойствието, което цареше тук, ме бе карало да мисля, че в Нангияла въобще не съществуват опасности, а ето че ги имало и то какви!

— Кой е врагът?

— Казва се Тенгил — Йонатан така произнесе това име, че то отекна грозно и отблъскващо.

— А къде се намира този Тенгил?

Йонатан ми разказа, че високо-високо в Планината на древните планини, отвъд Реката на древните реки, имало една страна — Карманяка. Там властвувал Тенгил, зъл като пепелянка.

Изплаших се още повече, но се стремях да не го показвам.

— Защо не си остане в своите древни планини? — възнегодувах. — Защо му е да слиза до Нангияла и да злочинствува?

— Там е работата! — рече Йонатан. — И този, който може да отговори на въпроса ти, знае отговора и на много други. Не е известно защо Тенгил изпитва такава жажда да опустошава. Но той направо не желае да остави хората в двете долини да живеят тъй, както искат. А освен това има нужда и от роби.

Йонатан замълча пак, вгледан в ръцете си, и прошепна нещо, което не можах да доловя изцяло.

— И Катла... Тя също е във властта му...

Катла! Не знам защо, но това име ми се стори по-страшно от всичко, което до този момент бях чул.

— Коя е Катла?

Йонатан поклати глава.

— Не, Шушулко, знам, че вече се страхуваш. Затуй сега няма да ти говоря за Катла, иначе довечера няма да заспиш.

Но пък поясни с какво е забележителна София:

— Тя ни предвожда в тайната борба срещу Тенгил, борба, с която подпомагаме нашите братя от Шипковата долина. Макар и негласно.

— Защо за предводителка сте избрали тъкмо нея? — учудих се аз.

— Защото е силна и опитна. И защото никак не се бои.

— Но и ти никак не се боиш, Йонатан — продумах възхитено.

Брат ми се позамисли и рече:

— Имаш право. И аз никак не се боя.

О, как ми се искаше да съм храбър като София и Йонатан! А аз се бях вцепенил от страх, и то дотам, че едва можех да мисля.

— Знаят ли обаче *всички* за София и за това, че гълъбите ѝ прелитат планините с тайни писъмца? — попитах.

— Знаят само онези, на които можем твърдо да се доверим — отвърна Йонатан. — Сред тях има *един-единствен* предател, но той стига!

Очите му пак потъмняха и той продължи мрачно:

— Виоланта носела тайно послание от София, когато снощи я повалили със стрела. А попадането му в ръцете на Тенгил означава гибел за мнозина в Шипковата долина.

Стори ми се ужасно, че някой би могъл да убие гълъб, който си лети бял и невинен, пък дори и да пренася тайни послания.

И внезапно се сетих за чекмеджето в нашия шкаф. Попитах Йонатан дали не е опасно да държим там такива писъмца?

— Да, опасно е. Макар че би било още по-опасно, ако ги държим у София. Дойдат ли Тенгилови съгледвачи във Вишневата долина, те ще ровят най-напред там, а не у нейния помощник-градинар.

Добре било, поясни Йонатан, че само София знаела кой е той всъщност: не само неин помагач в градината, а и най-близък съратник в борбата срещу Тенгил.

— София сама реши да е тъй. Никой от Вишневата долина не е посветен в тази тайна и затова ти трябва да се закълнеш, че ще я пазиш до деня, в който тя я разкрие.

Заклех се, че по-скоро бих умрял, отколкото да издам някому нещо от това, което научих.

Хапнахме при София и се отправихме за дома.

В ранната утрин на пътеката бе излязъл и друг ездач. Срецнахме го съвсем близо до „Дома на лалетата“. Това беше оня с рижата брада — как му беше името? Хуберт.

— Охо, били сте у София? — провикна се той. — И какво правихте там?

— Почистихме градината ѝ от буренаци — отговори Йонатан и му показва ръцете си, изцапани с пръст. — А ти? Май на лов си тръгнал? — Пред себе си на седлото Хуберт наистина бе прикрепил лък.

— Ами да, за някой и друг див заек — рече той.

Сетих се за нашите зайчета в клетката у дома и когато Хуберт отмина, пришпорвайки коня си, аз вътрешно се радвах, че изчезна от погледа ми.

— Какво мислиш за тоя Хуберт? — попитах Йонатан.

Брат ми се позамисли.

— Той е най-добрият стрелец с лък в цялата Вишнева долина.

Повече нищо не каза. Подвикна на Грим и ние продължихме пътя си.

Йонатан бе взел със себе си писъмцето, донесено от Паломата — в кожена кесийка, пъхната под ризата му, и щом се върнахме, той го прибра в тайното чекмедже на шкафа. Преди това обаче ми даде да го прочета:

„Вчера хванаха Орвар, който сега е затворник в Катлината пещера. Някой от Вишневата долина трябва да е издал скривалището му. Там имате предател, разберете кой е!“

— „Разберете кой е!“ — повтори Йонатан гласно. — Как бих желал да мога!

Посланието съдържаше и други неща, написани обаче на таен език, който беше непонятен за мен, пък и Йонатан каза, че не било нужно да ги знам. Тези неща се отнасяли само до София.

Но той ми показва как да боравя с тайното чекмедже. Накара ме няколко пъти да го отворя и затворя. После го затвори собственоръчно, заключи шкафа и пусна ключа пак в гаванката.

През целия ден мислех за онова, което узнах сутринта, а през нощта спях неспокойно. Сънувах Тенгил, мъртви гълъби, затворника в Катлината пещера и така съм изкрещял насън, че сам се събудих от вика си.

И тогава — ако щете вярвайте! — тогава видях, че някой се спотайва в тъмното къоше до шкафа: някой, който се изплаши от вика ми, та изчезна като сянка през вратата, още преди да успея да се разбудя съвсем.

Всичко стана светкавично и аз бях почти убеден, че съм сънувал и това. Но Йонатан беше на друго мнение. Когато го събудих и му разказах за преживелицата си, той заяви:

— Не, Шушулко, не си сънувал. Това е било не сън... А предателят!

6

— Денят на разплата с Тенгил неминуемо ще настъпи — каза Йонатан.

Бяхме се проснали в зелената трева долу край рекичката, а утрото беше тъй ведро, че съществуването на Тенгил или на някакви злини въобще изглеждаше невероятно. Царяха тишина и покой. Рекичката се плискаше в камъните под моста и нейното бълбукане единствено нарушаваше безмълвието. Чудесно беше да лежиш така по гръб и да виждаш само белите облачета по небето. Да лежиш съвсем спокойно, тихичко да си тананикаш и за нищо да не те е грижа.

Йонатан обаче подхвана разговор за Тенгил! Не исках и да си спомням за този злодей, но все пак се обадох:

— Какво имаш предвид, като казваш, че ще настъпи денят на разплата с него?

— Че ще му отмъстим, тъй както народът рано или късно мъсти на всички тирани; че той ще бъде смачкан като гнида и ще се махне завинаги.

— Дано това стане по-скоро — казах.

Йонатан промълви едва-едва чуто:

— Но Тенгил е силен. И има Катла!

Ето че той отново произнесе онова зловещо име. Понечих пак да го попитам какво означава, но си замълчах. По-добре щеше да е да не узнавам нищо за Катла в такава прекрасна утрин.

После обаче Йонатан ми съобщи нещо, което ме съкруши повече от всичко.

— Шушулко, за кратко време се налага да живееш сам в „Дома на конника“. Аз трябва да ида в Шипковата долина.

Как *мога* да изрече нещо толкова ужасно? Как можеше да допусне, че бих останал в „Дома на конника“ дори минутка без него? Дори да е решил да се хвърли направо в лапите на Тенгил, аз обезателно ще го последвам. Така му и заявих.

Той ме погледна някак особено и рече:

— Шушулко, аз имам едно-единствено братче, което съм решил да опазя от всякакво зло. Как да те взема със себе си, когато ще имам нужда от цялата си сила за нещо друго? За нещо, което е действително опасно.

Думите му не облекчиха болката ми. Бях тъжен и ядосан, кипнах и му викнах:

— Но как си представяш, че ще остана сам в „Дома на конника“ и ще те чакам, когато ти може би никога няма да се върнеш?

Веднага си спомних за времето, когато Йонатан беше мъртъв и далеч от мен, когато лежах, прикован към кушетката в кухнята и не знаех със сигурност дали някога ще го видя пак — о, тогава пред мен сякаш беше зинала черна бездна!

А сега щеше да ме изостави, отново щеше да изчезне сред опасности, неведоми за мен. И ако този път не се завърнеше, трябваше да загубя всякаква надежда: оставах сам-самичък.

Гневът ми нарастваше, аз се развивах още по-яростно и му наговорих всичко, което ми дойде наум.

Не му беше лесно да ме успокои. Поне донякъде. И все пак накрая щеше да стане тъй, както той си бе наумил. Сякаш не знаех, че нещата винаги са му били по-ясни, отколкото на мен.

— Глупаче такова, разбира се, че ще се върна — утешаваше ме той. Беше се свечерило и ние седяхме край огъня в нашата кухня. Йонатан щеше да замине на другия ден.

Брат ми долавяше, че вече бях по-скоро тъжен, отколкото сърдит и беше много, много мил. Поднесе ми филии от прясно изпечен хляб, намазан с масло и мед, разказваше ми приказки и разни случки, но аз не ги и слушах. Все си мислех за историята с Тенгил, твърдо убеден, че тя е по-жестока от всякакви приказки. Поисках от Йонатан да узная кое го кара да се впуска в толкова опасно начинание. Не би ли могъл да си остане край огъня в нашия дом и да прекарва приятно дните си? Той обаче каза, че човек трябва да прави някои неща, колкото и опасни да са.

— Но защо?

— Защото иначе би бил не човек, а жалка отрепка — заяви Йонатан.

Вече ме беше посветил в своя рискован план: целта му бе да се опита да спаси Орвар от Катлината пещера. Защото Орвар бил много

по-важен за делото и от София, както ми обясни Йонатан: именно без Орвар зелените долини на Нангияла щели да загинат.

Нощта напредваше. Огънят в печката загасна, възцари се непрогледен мрак.

Разпръсна го денят. Застанал пред портата, аз гледах как Йонатан се отдалечава на коня си и потъва в мъглата — да, тази сутрин над Вишневата долина се бе спуснала мъгла. И вярвайте ми, имах чувството, че сърцето ми ще се пръсне от мъка, докато гледах как мъглата го сграбчва, всмуква го и той изчезва в нея. Бях самичък. Нямаше да мога да издържа, щях да обезумея от мъка и изтичах до конюшната, изкарах оттам Фялар, метнах се на седлото и препуснах подир Йонатан. Трябваше да го видя още веднъж, преди да го загубя може би завинаги.

Знаех, че той най-напред ще се отбие в „Дома на лалетата“, за да получи напътствия от София, и се понесох натам. Пришпорвах коня като безумец и успях да настигна брат си току до портата. Тогава пък ме обзе срам от малодушието ми и понечих да се скрия някъде, но той вече беше видял и чул, че ида.

— Какво искаш? — попита.

Да, какво всъщност исках?

— Сигурно ли е, че ще се върнеш? — промълвих аз.

Друго нещо не можах да измисля.

Тогава Йонатан подкара коня си редом с моя, избърса с показалец бузата ми от сълза или нещо подобно и каза:

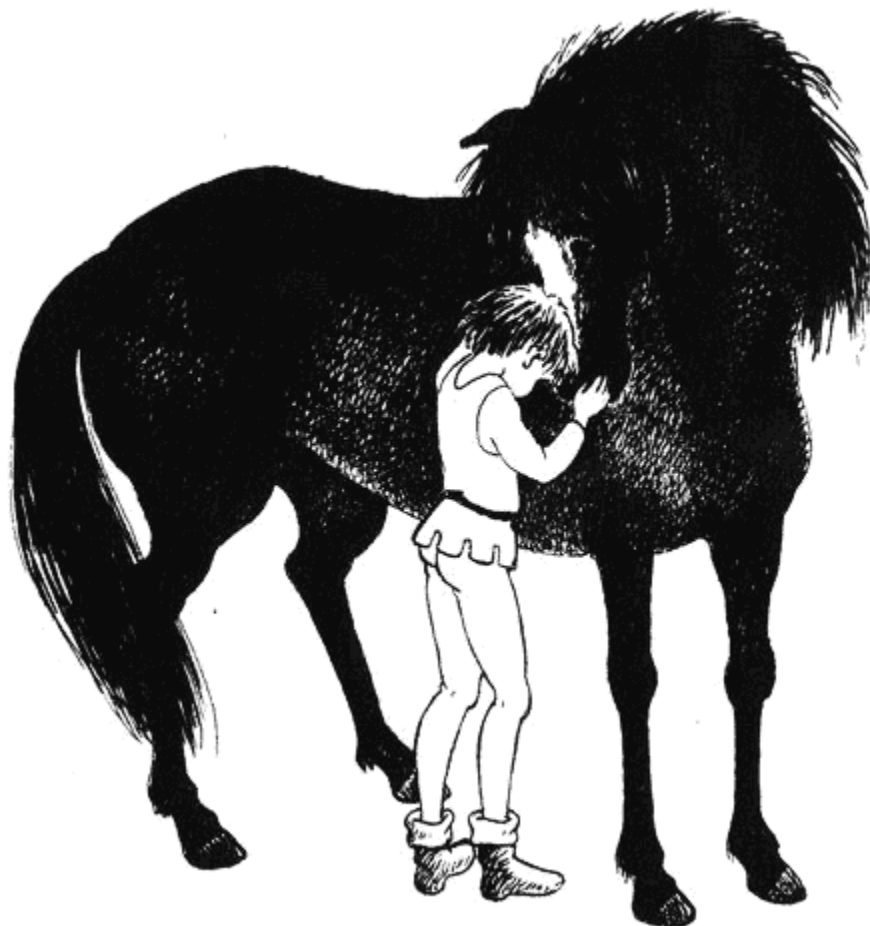
— Не плачи, Шушулко! Ще се видим пак — непременно! И ако не тук, тогава в Нангилима.

— Нангилима! Това пък какво е?

— Друг път ще ти разкажа — обеща Йонатан.

Наистина не знам как издържах самичък в „Дома на конника“ и как минаваше времето. Грижете за животните разсейваха мрачните ми мисли. Почти непрекъснато стоях в конюшната при Фялар. Говорех си със зайците по цели часове. Сегиз-тогиз ходех на риболов или се къпех в рекичката, упражнявах се в стрелба с лък, но без Йонатан всичко ми се струваше безрадостно. От време на време София ми носеше нещо за

хапване и с нея си приказвахме за него. Все се надявах тя да ми каже: „Навярно скоро ще се върне“, но не чувах нищо такова.

Искаше ми се също да я попитам защо тя самата не тръгна да спасява Орвар, ами изпрати Йонатан. Подобен въпрос обаче ми се струваше безсмислен, понеже отговорът му ми беше предварително известен.

От Йонатан знаех, че Тенгил ненавижда София.

— София от Вишневата и Орвар от Шипковата долина са най-непримиримите му врагове и несъмнено той е добре осведомен за това — беше ми казал Йонатан, когато ми разкриваше тайната за борбата срещу жестокия тиранин: в Катлината пещера, където е затворен Орвар, Тенгил искал да хвърли и София, та тя да залинее там и да

умре. Обещал е награда от петнайсет бели коня за онзи, който му я предаде жива или мъртва.

Това бях чул от Йонатан. И следователно разбрах защо София трябва да бъде по-далеч от Шипковата долина и защо вместо нея там трябваше да отиде Йонатан. Тенгил не знаел нищо за него. Или нека поне се надяваме, че е така. Защото май имаше някой, дето бе подразбрал, че Йонатан е нещо повече от обикновен помощник-градинар. Онзи, който тогава се бе вмъкнал у дома. Онзи, когото зърнах до шкафа и мисълта за когото непрестанно гризеше София.

— Този човек знае твърде много — казваше тя.

По нейно нареждане аз трябваше веднага да ѝ съобщя, ако пак забележа някой да обикаля и слухти около „Дома на конника“. Уверих я, че предателят ще удари на камък при тършуването из шкафа, защото тайните писъмца сега имаха друго скривалище: сандъка с овес зад преградата, където бяха седлата и поводите. Или по-точно — голямата табакера за енфие, зарита под овеса.

Веднъж София дойде с мен и собственоръчно изрови табакерата, в която сложи ново писъмце. Тя одобри скривалището, пък и аз го намирах за надеждно.

— Не увесвай нос! — каза ми тя на тръгване. — Знам, че ти е тежко, но трябва да издържиш!

И наистина беше тежко. Особено вечер и нощем. Все сънувах кошмари с Йонатан, а докато бях буден, нямаше миг, в който да не се боя за него.

Една вечер яхнах коня си и поех към „Златният петел“. Дотегна ми да кукувам в „Дома на конника“, където беше тъй тихо, че прекалено ясно чувах мислите си. И то все мисли, които не можеха да ме разтушат.

Ама как зяпнаха всички, когато влязох в странноприемницата без Йонатан!

— Какво? — възкликна Йоси. — Само едната половина на братята с лъвски сърца? Къде си дянал Йонатан?

Чудех се как да изляза от затрудненото положение, в което той ме постави. Добре помнех наставленията на София и Йонатан: каквото и да става, никому да не казвам за неговите планове и местопребиваване. Никому! Затуй се престорих, че не съм чул въпроса на Йоси. Но

Хуберт, който се беше разположил край своята маса, също полюбопитствува:

— Вярно бе, къде е Йонатан? Да не би София да е останала без помощник-градинар?

— Йонатан отиде на лов — смотолевих аз. — На лов за вълци из планината.

Някакво обяснение все пак трябваше да дам и реших, че добре го измислих, защото от самия Йонатан знаех, че планината бъка от вълци.

Тази вечер София не бе слязла до странноприемницата, препълнена както обикновено. Посетителите си пееха песните и се веселяха, както всеки друг път. Аз обаче не пеех. За мен тази вечер не бе като предишната. Без Йонатан тук не се чувствах добре и скоро се надигнах да си ходя.

— Не тъгувай, Карл Лъвско сърце! — рече ми Йоси, когато тръгнах. — Йонатан сигурно вече се е наловувал и скоро ще се завърне у дома.

О, колко благодарен му бях за тези думи! Той ме потупа по бузата и ми даде сладки курабийки за в къщи:

— Хрускай си ги, докато чакаш брат си.

Добротата на Златния петел сякаш поне малко пооблекчи самотата ми.

Препуснах към дома, стиснал курабиите в шепа, после седнах пред огъня и ги изядох. Сега денем беше топло, почти лято, но аз продължавах да паля огън, защото слънчевият топлик още не проникваше през дебелите стени на къщата.

Зъзнях, когато си лягах, но бързо заспах. И отново сънувах Йонатан. Сънят беше толкова страшен, че се събудих от ужас.

— Да, Йонатан! — сепнах се аз. — Ида! — креснах с пълно гърло и скочих от леглото. В мрака, който ме обгръщаше, отекваха сякаш страхотни викове, виковете на Йонатан! Беше ме извикал в съня ми, искаше да му се притека на помощ. Убеден бях в това. Още го чувах и едва се сдържах да не хукна в тъмната нощ, за да го намеря, където и да бе. Разбирах обаче, че това е немислимо. Какво да сторя? Чувствах се невероятно безпомощен. Единственото, което можех, беше да се пхна пак в леглото, разтреперан и сломен от чувството на обърканост, безсилие, уплаха и самота, на най-дълбока самота.

От това, че утрото дойде и се развидели, не ми стана по-леко. Вярно, страшният сън поизбледня в съзнанието ми, но не можех да забравя, че Йонатан искаше моята помощ. Брат ми ме бе извикал и нима аз не бях длъжен да се втурна веднага натам, да направя опит да се добера до него?

Цели часове седях при зайците и си блъсках главата как да постъпя. Нямах с кого да споделя, нямаше кого да помоля за съвет. Трябваше сам да взема решение. При София не можех да ида — тя щеше да ме възпре. Вярно, трябваше да не е с всичкия си, за да ме пусне. Защото това, което замислях бе май чисто безумие. И риск. Страшен риск. А нали не бях кой знае какъв храбрец...

Не помня колко съм седял така зад конюшната, облегнат о стената, скубейки трева. Не оставих тревичка около себе си, но забелязах това едва по-късно, а не докато клюмах, съкрушен от тежки мисли. Часовете се нижеха и може би още щях да седя така, ако внезапно не се сетих какво бе казал Йонатан: че има неща, които човек трябва да прави, колкото и опасни да са, защото в противен случай би бил просто жалка отрепка!

И се реших. Ударих с юмрук по клетката така, че зайците вътре подскочиха и изрекох на висок глас, за да си вдъхна сила:

— Ще го направя! Ще го направя! Не съм жалка отрепка!

О, как ми олекна, когато взех това решение!

— Знам, че така трябва — казах на зайците, защото нямаше на кого друг.

Отсега нататък те щяха да бъдат диви зайци. Извадих ги от клетката и ги пренесох в обятията си до портата, откъдето им посочих зелената и прекрасна Вишнева долина.

— Там е пълно с трева — уверих ги аз — и с много други зайци, с които ще си дружите. Сто на сто ще ви бъде много по-весело, отколкото в клетката, но гледайте да се опазите от лисицата и от Хуберт.

Трите зайчета изглеждаха доста изненадани и най-напред подрипнаха колебливо, сякаш се съмняваха в думите ми, но после заскачаха по-бързо и за секунди се изпариха сред зелените хълмове.

А аз забързах да се приготвя. Взех само най-необходимото. Одеяло да се завивам нощем. Огниво. Чувалче с овес за Фялар. И торбичка с храна за мен. Нямах друго освен хляб, но затова пък какъв

хляб — ръжените питки на София. Беше донесла цял куп, та напълних торбичката догоре. Ще ми стигнат за доста време, мислех си аз, а когато се свършат, мога да ям и трева като зайците.

На другия ден София щеше да дойде, да ми донесе чорбица, както беше обещала, но вече нямаше да ме заvari. Бедната София, сама ще яде чорбицата си! Но за да не се лута да ме търси и за да не се чуди къде съм се затрил, трябваше да я уведомя кой път съм хванал. И то достатъчно късно, за да може да ме възпре.

С парче въглен от печката надрасках на стената в кухнята с големи черни букви:

„Някой ме извика насън и аз тръгнах да го търся далеч, далеч отвъд планините“.

Нарочно бях загадъчен, та ако освен нея в „Дома на конника“ дойдеше и някой друг, някой, който ще обикаля и слухти наоколо, съобщението ми да бъде неразбираемо за него. Нека си мисли, че съм правил опит да съчиня стихотворенийце или нещо от този род. София обаче би разбрала веднага: „Тръгнах да търся Йонатан!“

Стана ми весело и като никога се почувствувах храбър и силен. Дори затананиках:

„Някой ме извика насън-ъ-ъ-н и аз тръгнах да го търся далеч, далеч отвъд планини-и-и-и-те-е-е“... О, звучеше чудесно! Има какво да разказвам на Йонатан, когато се срещнем, усмихвах се аз.

Ако се срещнем, помислих си после. Но ако не...

И цялата храброст в миг ме напусна. Пак станах жалка отрепка. Жалка отрепка, каквато винаги съм си бил. И както обикновено в такива моменти бях обзет от непреодолимо желание да ида при Фялар. Само при него пооблекчавах мъката си и прокуждах тъгата и страха. Колко пъти съм се гушел при него в яслата, когато самотата ми ставаше непоносима! Колко пъти умните му очи, топлината на тялото и кадифената кожа на муцуната му са ми носели утеха. Без Фялар нямаше да издържа Йонатановото отсъствие.

Хукнах към конюшната.

Фялар обаче не беше сам. До него стоеше Хуберт. Да, Хуберт стоеше до моя кон и го потупваше по гърба, а щом ме видя, се ухили.

Сърцето ми заби лудо.

Той е предателят, помислих си аз. Стори ми се дори, че съм знаел това отдавна, но че едва сега съм се уверил напълно. Хуберт беше

предателят — инак защо ще бие път до „Дома на конника“, защо ще обикаля и слухти наоколо?

„Този човек знае твърде много“, беше казала София и „този човек“ е Хуберт. Сега го разбрах.

Какво знаеше той? Знаеше ли всичко? Знаеше ли и какво криехме в сандъка с овес? Опитах се да прикрия връхлетелия ме страх.

— Какво правиш тук? — възкликнах уж най-весело — За какво ти е притрябвал Фялар?

— За нищо — отговори Хуберт, — бях тръгнал към теб, но конят ти изцвили, а аз съм луд за коне. Чудесен е този твой Фялар!

„Няма да ме изиграеш“, рекох си аз и попитах:

— Ами от мен какво искаш?

— Да ти дам това — каза Хуберт и ми протегна нещо, увито в бял месал. — Снощи ми се стори толкова тъжен и гладен, че се размислих дали имаш какво да ядеш, докато Йонатан е на лов.

Сега пък не знаех какво да кажа или да направя. Измърморих някаква благодарност. Но не можех да приема храна от един предател. Или защо пък не?

Разгънах месала и извадих голямо парче овнешко месо, сушено и пушено, страшно вкусно на вид.

А как само ухаеше! Веднага ми се прищя да го заръфам, макар че всъщност би трябвало да го върна на Хуберт и да му изрева: „Махай се от очите ми!“

Но не изревах. Нека София се разправя с предателите, а от мен се искаше да се преструвам, че нищо не знам и нищо не разбирам. Пък и честно казано, много ми се искаше да задържа месото. То бе най-подходящата добавка към питките в торбичката.

Хуберт още стоеше до Фялар.

— Наистина чудесно конче! Хубаво е почти колкото моята Бленда.

— Бленда е бяла — възразих аз. — Ти обичаш ли бели коне?

— Да, много обичам бели коне — рече Хуберт.

„Значи сигурно ти се ще да получиш петнайсет броя“, клъцнах го аз мислено, негласно. Хуберт обаче направи предложение, от което изтръпнах:

— Я да дадем на Фялар малко овесец? Нека и той понамаже нещо вкусничко.

Не можах да му попреча. Той отиде право зад преградата, а аз припнах подир него. Искях да извикам „престани“, но устата ми беше като залепена.

Хуберт вдигна капака на сандъка и грабна дървената черпалка, която беше най-отгоре. Затворих очи. Не исках да видя как ще извади табакерата за енфие. Чух го обаче да изругава и когато погледнах, видях по ръба на сандъка да снове малко плъхче. Хуберт се опита да го изрита, но плъхът скочи на земята и се шумугна в някаква невидима дупка.

— Ухапа ме по пръста, негодникът — изръмжа Хуберт, оглеждайки палеца си. А аз побързах да се възползувам от случая, загребах овес с черпалката и тръшнах капака на сандъка под носа му.

— Фялар ще се зарадва — рекох. — Не е свикнал да го глезя с овес по това време.

„Но ти май не се радваш толкова“, възтържествувах аз, когато Хуберт се сбогува надве-натри и се затътри към вратата на конюшнията.

Този път ноктите му не докопах тайните писъмца. Налагаше се обаче да сменя скривалището им. Дълго размислях и накрая зарових

табакерата в зимника. Точно до вратата — вляво.

А на кухненската стена надрасках нова гатанка за София:

„Рижата брада иска бели коне и знае твърде много. Пази се!“

Повече не можех да направя за нея.

Когато на другата сутрин слънцето изгряваше, а Вишневата долина още спеше, аз напуснах „Дома на конника“ и се отправих с коня си към планината.

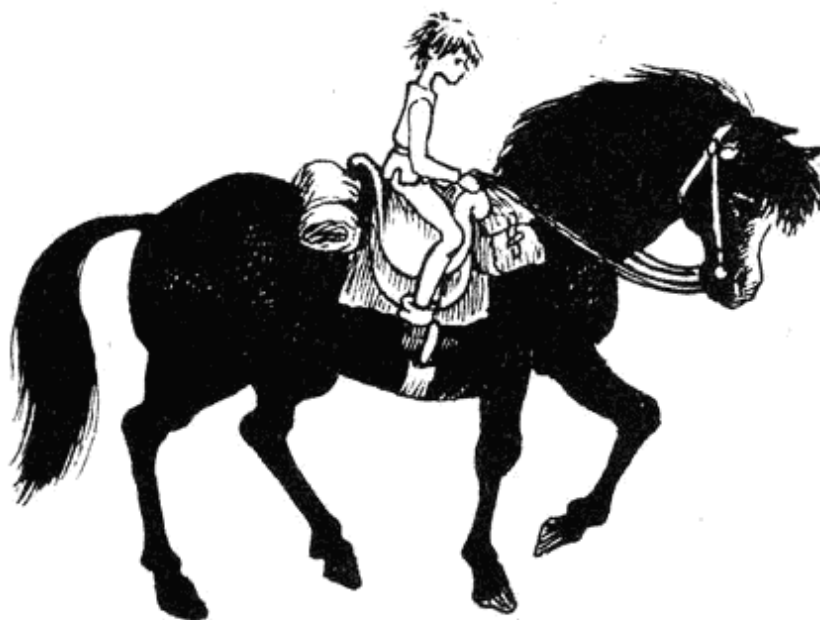

Споделих с Фялар от какво голямо значение е за мен това, че аз, именно аз, предприемам толкова дълъг преход на кон през планината:

— Разбираш ли какво приключение изживявам сега? Не забравяй, че почти непрекъснато съм лежал на една кушетка в кухня! Недей обаче да мислиш, че дори за минутка мога да забравя за Йонатан — инак щях да се провикна така, че цялата планина да закънти, и то само защото е тъй прекрасна.

Да, прекрасна беше: Йонатан би разбрал вълнението ми. Не бях подозирал, че може да има планини, толкова високи и с толкова много бистри езерца, пенливи поточета, водопади и полянки, осеяни с пролетни цветя! А аз, самият Шушулко и никой друг, яздех кон и се наслаждавах на заобикалящата ме прелест! Не бях знаел досега, че някъде може да съществува такава красота и тя съвсем ме замая — но само в началото!

Постепенно картината взе да се изменя. Подкарах Фялар по една тясна пътечка, предназначена за конници — май точно нея бе имал предвид Йонатан, когато ми каза, че до Шипковата долина се стигало по чупки и криволици през планината. А съвсем ясно бе, че тази пътечка лъкатуши на чупки и криволици. Не мина много време и аз се отклоних от полянките, изпъстрени с цветя, планината ставаше все по-дива и страховита, а пътечката — все по-опасна: ту се възкачваше нагоре, ту стръмно се спускаше надолу или пък се виеше по тесни скалисти издатини над шеметни бездни, в които аха-аха да се сгромолясаме. Спасяваше ни обаче завидната ловкост на Фялар да се придвижва по опасни планински пътеки — да, чудесен бе той, моят Фялар!

На свечеряване и двамата усетихме умора. Тогава устрой бивак за през нощта: на зелена полянка, та Фялар да попасе трева, и край поточе, от което да утолим жаждата си.

Наклагох огън. През целия си живот бях копнял да седя край огън, запален под открито небе, защото Йонатан ми бе разказвал колко било хубаво. И ето че сега моята мечта се сбъдваше!

— Е, Шушулко, най-сетне и ти да разбереш какво значи такъв огън — казах си на висок глас.

Събрах на голяма купчина сухи клони и шума, подпалих ги и огънят тутакси лумна, запращя, пръсна искри, а аз все повече се убеждавах, че Йонатан е бил съвсем прав: да седиш край огън на открито е неповторимо преживяване. Беше ми много добре, хапвах си от питките и от пушеното овнешко. То беше страшно вкусно, но ми се искаше да не съм го получил от Хуберт.

Развеселих се дотам, че си поях, за да залъжа самотата: „Моят хлебец, моят огън и моят кон! Моят хлебец, моят огън и моят кон!“ — друго не ми идваше наум.

Доста време седях така и си мислех, за всички огньовете, които са горели под открито небе в лесовете из целия свят и които отдавна са угаснали. А пък моят гори, и то сега!

Смрачаваше се. Планините станаха черни, о, как притъмня, и то за минути! Не ми беше приятно, че седя сякаш с гръб към толкова гъстия мрак: имах чувството, че някой може да ме нападне изотзад. Междувременно бе дошло време за сън и затова хубавичко подкладох огъня, казах „лека нощ“ на Фялар, завих се в одеялото колкото можех по-близо до топлото и си пожелах да заспя мигновено, та страхът да не успее да ме хване.

Хубаво, но само като пожелание! Защото страхът успя да ме хване, и то здравата. Не познавам впрочем никого друго, който да му става по-лесна плячка от мен. Мислите закръжиха в главата ми: сигурно някой ме дебне в тъмнината, сигурно планината гъмжи от Тенгилови съгледвачи и войници, сигурно Йонатан е отдавна мъртъв... Ужасните предположения се рояха в мен и не ми даваха да заспя.

Неочаквано иззад един връх изгря луната, но не, може би не онази, която си знаех, а съвсем друга, въпреки че приличаше на старата, и по-ярка лунна светлина аз дотогава не бях виждал. Е, вярно е и това, че въобще не бях виждал луна, извисена над планински върхове.

Наоколо всичко се преобрази и стана съвсем необичайно — сякаш бях попаднал в странен свят от сребро и черни сенки. Красив и някак тъжен, будещ особено възмущение. Но и страшничък: макар че местата, огрени от луната, светлееха, сенките можеха да таят какви ли не опасности.

Завих се презглава, защото гледката ме плашеше. Тогава обаче чух, да, тогава чух... Вой, отекващ далеч оттук в планината. И веднага след това — още един, многогласен и отблизо. Фялар изцвили, беше уплашен. Разбрах — виеха вълци.

При такова положение един страхопъзльо като мен би трябвало почти да умре от паника, но когато забелязах уплахата на Фялар, аз направих опит да си придам смелост.

— Фялар, нима не знаеш, че вълците бягат от огъня? — подвикнах му аз, но сам не си вярвах особено, пък и вълците надали бяха чували за подобно нещо, защото вече се примъкваха насам — мяркаха ми се техните страхотни сиви туловища, които хищно пробягваха по местата, огрени от лунната светлина, чувах гладния им вой.

Тогава и аз нададох вой. Креснах до небесата. От гърдите ми никога не се бе изтръгвал такъв вик и донякъде успях да ги стресна.

Но не за дълго. Скоро те се появиха отново. И то още по-близо. От воя им Фялар направо обезумяваше. Пък и аз. Все по-ясно разбирах, че с мен и Фялар е свършено. Дори започнах да свиквам с тази мисъл, тъй като веднъж бях умирал. Тогава обаче желях, копнеех да умра, а сега исках да живея и да бъда с Йонатан. О, Йонатан, да можеше само да ми се притечеш на помощ!

Вълците бяха вече съвсем близо. Сред тях изпъкваше един по-едър и по-нагъл — сигурно водачът на глутницата. Забелязах, че именно той се готви да ме нападне. Обикаляше ме с вой, с такъв вой, че кръвта в жилите ми замръзваше. Метнах по него един горящ клон и му изкрещях, но това само го раздразни. Виждах зиналата му паст със страшни зъби, които щяха да се впият в гръкляна ми. И ето... Помощ, Йонатан... Зверът скочи...

Но изведнъж! Какво, за бога, стана изведнъж? Насред скока си вълкът изрева и рухна в краката ми. Мъртъв. Съвсем мъртъв! Право в главата му беше забита стрела.

От чий лък? Кой спаси живота ми? Някой излезе от мрака иззад една скала. Това беше самият... Хуберт! Да, той същият, присмехулно свил уста, но на мен ми идеше да се втурна към него и да го прегърна — толкова му се зарадвах. В първия миг. Само в първия миг.

— Май съвсем навреме дойдох — ухили се той.

— Да, съвсем навреме — признах аз.

— Защо не си в „Дома на конника“? Какво правиш тук посред нощ?

„Ами ти?“, казах си наум, защото бързо си спомних що за негодник беше. Какво ли коварно предателство гласеше за през тази нощ в планината? О, защо ме спаси един негодник, защо трябваше да изпитвам благодарност тъкмо към Хуберт, и то не само заради някакво парче овнешко, а и заради скъпоценния ми животец!

— Добре де, ами ти какво правиш тук посред нощ? — троснах му се аз.

— Нима не виждаш, че трепя вълци — отговори Хуберт. — Сутринта те видях, като тръгна на път и реших да бдя над теб, та да не ти се случи нещо лошо. Затова те последвах.

„Как лъжеш — помислих си аз. — Рано или късно обаче ще си имаш работа със София и тогава няма да ти завиждам.“

— Къде е Йонатан? — поинтересува се Хуберт. — Щом е на лов за вълци, той би трябвало да се навърта насам, че да убие някой и друг звяр.

Озърнах се наоколо. Вълците бяха изчезнали безследно. Сигурно са се уплашили, когато водачът им падна убит. И сигурно го оплакваха, защото далеч оттук планината се огласяше от жаловит вой.

— Е, де го Йонатан? — упорствуваше Хуберт.

Нямаше как, трябваше да излъжа и аз.

— Скоро ще дойде — рекох. — Тръгна подир една глутница ей там. — И посочих неопределено към рътлините.

Хуберт се ухили. Личеше си, че хич не ми вярва.

— Няма ли да се прибереш с мен във Вишневата долина? — предложи той.

— Не, ще изчакам Йонатан, който ще дойде всеки момент — не отстъпвах аз.

— Хм... — изсумтя Хуберт. — Хм — изсумтя той пак, гледайки ме някак особено. И после... после извади ножа, затыкнат в пояса му. От гърлото ми се изтръгна къс вик.

Какво възнамеряваше да прави? Осветен от луната и с нож в ръка, той ми се стори два пъти по-страшен от всички вълци взети заедно.

Иска да ме убие, да ме намушка в главата. Знае, дето знам, че той е предателят и затова е тръгнал подире ми, а сега иска да ме убие.

Разтреперах се като листо.

— Недей, моля те! — извиках отчаяно. — Недей!

— Какво недей?

— Недей да ме убиваш! — извиках.

Хуберт побеля от гняв. Впусна се към мен, и то така стремително, че несмалко не паднах заднешком, толкова се бях уплашил.

— Какви ги плямпаш, малък глупако?

Хвана ме за перчема и яката ме разтърси.

— Сополанко със сополанко! Нали ако ти исках смъртта, щях да оставя вълка да те разкъса.

Беше тикнал ножа досами носа ми и виждах колко е остър.

— Този нож ми служи да дера вълци, а не да убивам малки глупци — заяви Хуберт.

И така ме ритна отзад, че политнах. После се захвана да дера вълка и не спираше да ругае.

Побързах да се метна на Фялар. Искаше ми се да се махна оттук, и то незабавно.

— Къде отиваш? — викна подире ми Хуберт.

— Ще ида да пресрещна Йонатан — отговорих аз и сам усетих колко пискливо и жалко прозвуча гласът ми.

— Прави каквото знаеш, овча главо — викна той. — Върви на явна смърт! Отсега нататък няма да ти преча.

Но аз вече препусках и пет пари не давах нито за Хуберт, нито за заканите му.

Осветена от луната, пътеката се виеше стръмно нагоре в планината. Лунната светлина беше мека, но силна, почти като дневна, тъй че за щастие всичко се виждаше! Инак бях загубен: урвите и пропастите зашеметяваха — ужасяващи и същевременно живописни. Струваше ми се, че яздя насън, да, целият този пейзаж, облян в лунна светлина, можеше като че да съществува само в някой красив и необуздан сън, разсъждавах мислено аз, а на Фялар казах:

— И кой мислиш, че го сънува? Във всеки случай не аз, а някой, който би могъл да сънува нещо хем толкова ужасно, хем красиво до неправдоподобност. Може би божество?

От умора и сънливост обаче едва се държах на седлото. Някъде трябваше да изкарам нощта.

— Най-добре ще е там, където няма вълци — рекох на Фялар и мисля, че той беше напълно съгласен с мен.

Кой всъщност бе прокарал планинските пътеки между двете долини на Нангияла? Кой бе решил как точно да лъкатуши нашата пътечка? Наистина ли е било необходимо да се вие тя по толкова тесни и стръмни зъбери и над толкова дълбоки пропасти? Съзнавах, че една-единствена погрешна стъпка на Фялар е достатъчна, за да се сгромолясаме в бездната и никой после да не разбере къде се е затрил с коня си Карл Лъвското сърце.

А пътечката ставаше все по-опасна и по-опасна. Направо не смеех да държа очите си отворени, за да не видя как ще рухнем в пропастта.

Фялар обаче не направи нито една погрешна стъпка и преодоля всички трудности, а когато аз лека-полека набрах смелост да отворя очи, видях, че сме стигнали до полянка. До чудесна зелена полянка, от едната страна на която се издигаха ридове, а от другата зееше бездна.

— Ето ти най-подходящо място за отмора, Фялар — казах му аз. — Тук поне сме защитени от вълци.

Наистина. Никакъв вълк не можеше да се спусне дотук от хребетите — бяха прекалено високи. И никакъв вълк не можеше да се изкатери от пропастта — скалите бяха съвсем отвесни. Значи зверът можеше да дойде само оттам, откъдето дойдохме ние с Фялар — по тясната пътечка край бездните. Толкова хитър и ловък вълк обаче още не се е родил, заключих аз почти уверено.

Забелязах и нещо, което действително ми хареса: в планинския хребет тук се врязваше дълбок пролез, образувайки нещо като пещера, и то покрита с големи скални блокове: вътре щях да поспя спокойно и под стряха.

Някой бе почивал на тази полянка преди мен. Имаше пепел от огън. Прииска ми се да наклада свой, но нямах сили и очите ми се затваряха. Хванах Фялар за юздите и го вкарах в пещерата, която се оказа наистина дълбока, та му рекох:

— Тук има място поне за петнайсет като теб.

Фялар тихо изпръхтя. Може би копнееше да си се прибере в конюшната. Помолих го за прошка, загдето го въвлякох в такива промеждия, сипах му овес, потупах го и пак му пожелах „лека нощ“.

После легнах в най-тъмния кът на пещерата, завих се с одеялото и заспах като пън, преди страхът да успее да ме хване.

Не знам колко съм спал. Внезапно обаче нещо ме сепна и аз се ококорих. Откъм отвора на пещерата се носеха гласове и конско цвилене.

Повече не ми трябваше. Големият, неудържимият страх ме завладя отново. Кой знае, може би онези, които говореха отвън, бяха по-опасни от вълците?

— Вкарай конете в пещерата, че тук да сме по-нашироко — каза някой и в следващия миг-два коня изтопуркаха край мен. Те изцвилиха щом забелязаха Фялар и Фялар изцвили в отговор, но после се умълчаха и в тъмното сигурно се сприятелиха. Онези на полянката очевидно не разбраха, че бе изцвил и един чужд кон, понеже съвсем спокойно продължаваха своя разговор.

Защо бяха дошли? Кой са? Каква работа имаха нощем в планината? Трябваше да разбера всичко това. Зъбите ми тракаха от страх и ми се искаше да съм на хиляда мили далеч оттук, но тъй и тъй не бях, та се налагаше да разбера какви са тези хора, които *можеха* да се окажат и свои, но и врагове. Надвих страха си и запълзях по корем в посока на гласовете, долитащи отвън. Луната бе заседнала точно в отвора на пещерата и ивица от светлината ѝ проникваше право в скривалището ми, но аз се държах настрана от нея и бавно, бавно се придвижвах към гласовете.

Осветени от луната, непознатите стъкваха огън: двамина мъжаги с груби лица и черни шлемове, нахлузени на главите. За пръв път виждах Тенгилови съгледвачи или войници, но веднага разбрах, че тези тук са такива и никакви други! Че са от свирепата орда, която, предвождана от Тенгил, се готви да опустоши зелените долини на Нангияла. Не исках да попадна в ръцете им — по-добре в пастта на вълк!

Двамата разговаряха полугласно, но тъмното ъгълче, в което се спотайвах, беше близо до тях и чувах всяка дума. Явно се сърдеха някому, защото единият каза:

— Ще му отрежа ушите, ако и този път не дойде навреме.

А другият добави:

— Да, трябва да получи урок. Нощ след нощ го чакаме напразно, пък и каква е ползата от него? Да трепеш пощенски гълъби е добре, но

за Тенгил не е достатъчно. Той иска да затвори София в Катлината пещера и ако този тип не уреди залавянето ѝ, горко му!

Тогава разбрах кого имаха предвид и кого чакаха — Хуберт!

„Бъдете спокойни — мислех си аз. — Като доодере вълка, ще дойде, хич и не се съмнявайте! Подлецът, който ще ви хване София, скоро ще цъфне ей там, на пътечката.“

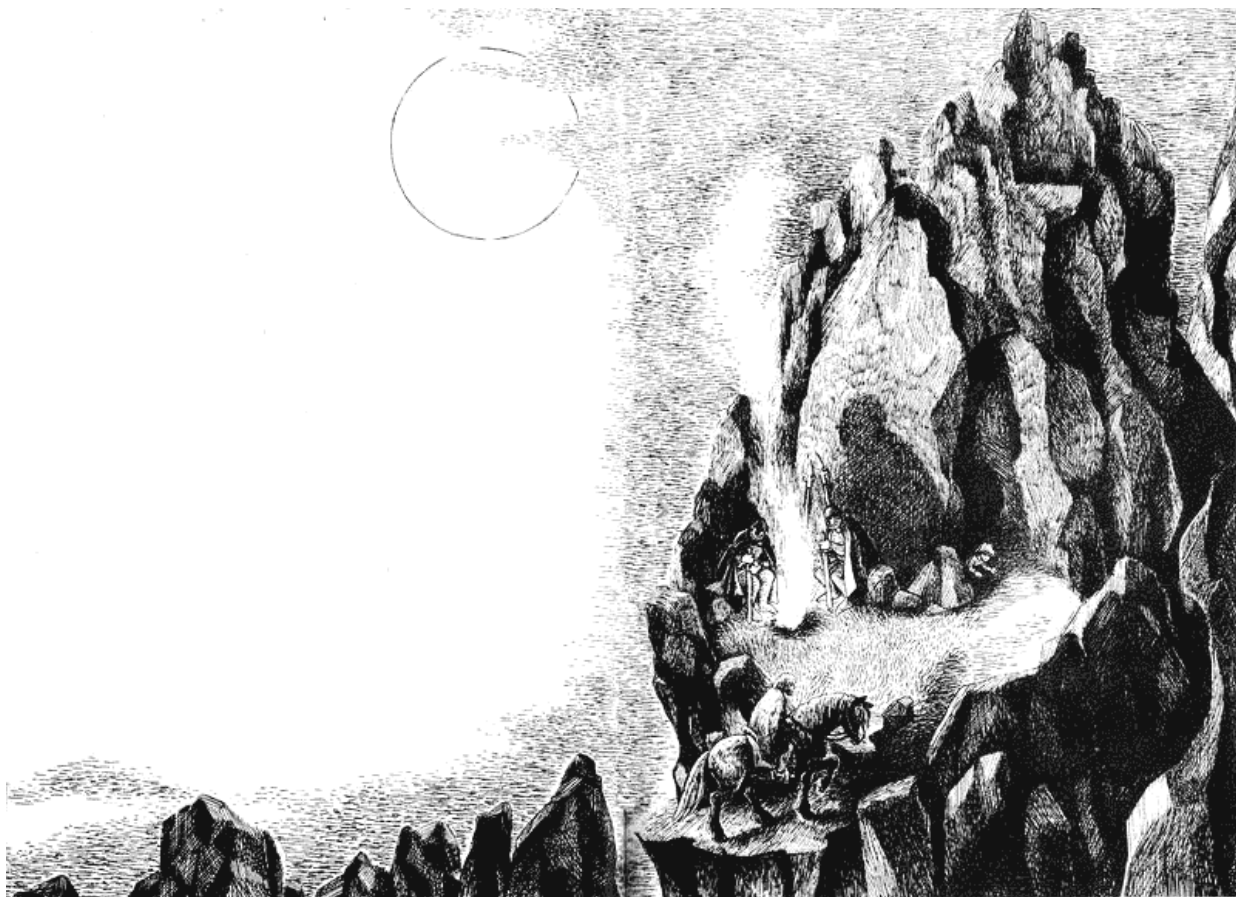
Изгарях от срам. Срамувах се, че във Вишневата долина има предател. Но исках да го видя с очите си, понеже най-сетне щях да имам доказателство. Едно е да подозираш някого, а друго — да предупредиш София без двоумение:

— Гледай да се отървеш от оня Хуберт! Инак скоро ще бъде свършено и с теб, и с цялата Вишнева долина!

Колко непоносимо е очакването, когато чакаш нещо ужасно! А какво по-ужасно от предателя! Тръпки ме побиваха само при мисълта за него. Вече почти не се страхувах от онези, които седяха край огъня — угнетителното чувство, че скоро ще видя как предателят се задава на коня си по пътечката, лъкатушеща от скала на скала, се примесваше с погнуса, но аз въпреки това се взирах натам и то толкова напрегнато, че очите ми сълзяха.

Онези двамата край огъня се бяха вторачили в същата посока. И те знаеха откъде ще дойде. Но никой от нас не знаеше *кога*.

Чакахме. Те край своя огън, аз в пещерата, проснат по корем. Луната се бе изместила от отвора ѝ, но времето, времето май не помръдваше. Никой не се появяваше, а ние все чакахме! Идеше ми да скоча и да изкрещя, за да сложа край на това чакане, в което сякаш вземаше участие цялата планина. А и страшната лунна нощ: тя също чакаше предателя, затаила дъх.

И ето че той най-сетне дойде. Един конник се зададе по пътеката и ярката лунна светлина откри силуета му отдалеч: идеше оттам, откъдето бях сигурен, че ще дойде. Изтръпнах, като го видях — Хуберт, как можеш!

Очите ми сълзяха и зажумях. А дали не зажумях, за да си спестя гледката на предателя? Дълго бях чакал този мерзавец и когато най-сетне дойде, аз като че нямах сили да видя лицето му. Затова затворих очи. И чувах само все по-отчетливото чаткане на копитата на неговия кон.

Най-сетне бе пристигнал, конят спря. Отворих очи. Трябваше все пак да видя предателя, да, трябваше да видя Хуберт, изменил на Вишневата долина и на хората, живеещи там.

Но това не бе Хуберт. А Йоси! Златният петел.

Йоси! И никой друг!

Трябваше ми известно време, за да схвана това. Добродушният, червендалест веселяк, който ми даде курабийки и ме утеши — той се оказа предателят!

И сега седеше на няколко метра от мен край огъня на Тенгиловите войници — на Ведер и Кадер, както им викаше — и им даваше обяснение за закъснението си.

— Тази нощ Хуберт е на лов за вълци из планината, та трябваше да се крия от него, не разбирате ли?

Ведер и Кадер обаче се мусеха и Йоси се заоправдава още по-енергично:

— Да не би да сте забравили кой е Хуберт? Същият, дето подобно на София трябва да бъде хвърлен в Катлината пещера, защото и той мрази Тенгил.

— Ами дай ни го тогава! — сопна му се Ведер.

— Нали си уж нашият агент във Вишневата долина — тросна му се и Кадер.

— Съм, съм — закима Йоси.

Умилкваше им се и се мазнеше, но си личеше, че Ведер и Кадер го презират. Така е: от предателите се гнусят и онези, които ги използват.

Ушите те все пак не му отрязаха, но направиха нещо друго — белязаха го с емблемата на Катла.

— Всеки Тенгилов човек трябва да носи нейния знак, дори и предател като теб — заяви Ведер. — Така ще удостовериш кой си, ако във Вишневата долина дойдат наши хора, които не те познават.

— Ща, ща — кимаше Йоси.

Заповядаха му да разтвори връхната дреха и ризата си, а после с желязо, което нажежиха в огъня, прогориха на гърдите му емблемата на Катла.

Йоси изкрещя при допира на нагорещеното желязо о кожата.

— Това вече е нещо — рече Кадер. — Сега знаеш завинаги, че си наш агент, че си предател.

От всички мои нощи тази беше най-дългата и най-тежката, поне откак бях пристигнал в Нангияла. А най-ужасното беше, че сгушен в тъмния ъгъл на пещерата, аз волю-неволю слушах хвалбите на Йоси относно кроежите му да погуби Вишневата долина.

Нямало да мине много време и щял да обезвреди София и Хуберт, заканваше се той: „И двамцата!“

— Това обаче трябва да се извърши така, че никой да не разбере кой стои отзад. Защото как инак ще продължавам да бъда ваш таен агент във Вишневата долина?

„Таен вече няма да бъдеш — мислех си аз. — Защото не подозираш, че недалеч от теб е прикрит този, който ще те разобличи, та свитки ще ти излязат, червендалести подлецо!“

Йоси обаче каза и още нещо, от което сърцето ми подскочи.

— Хванахте ли вече Йонатан Лъвското сърце? Или той продължава да е на свобода в Шипковата долина?

Пролича си, че въпросът му не хареса на Ведер и Кадер.

— По следите му сме — отговори Вебер. — Сто души го търсят ден и нощ.

— И ще го пипнем, та ако трябва да претършуваме всяка къща в Шипковата долина — закани се Кадер. — Тенгил го чака.

— Не се учудвам — рече Йоси. — Младежът на име Лъвско сърце е най-опасният от тях, казвал съм ви го и друг път. Защото наистина е лъв.

В тъмния ъгъл, където се свивах, поруменях от гордост, че Йонатан е такъв лъв. И от радост, че е жив! Направо се разплаках от яд обаче, когато прозрях вероломството на Йоси. Той бе издал Йонатан. Подушил е за неговото тайно отиване в Шипковата долина и е донесъл за него на Тенгил. И именно поради предателството му сега сто души търсят брат ми ден и нощ, за да го хвърлят в лапите на Тенгил.

Но поне беше жив, беше жив! И на свобода, ала защо тогава бе извикал за помощ в съня ми? Спотайвах се в скривалището си и се измъчвах от въпроса; дали някога ще узная това.

Подслушвайки Йоси обаче, аз узнах много други неща.

— Тоя Хуберт завижда на София, че избрахме нея за предводителка на хората от Вишневата долина — съобщи той. —

Защото Хуберт си въобразява, че е най-способният от всички.

Ето каква била работата! Спомням си колко кисел беше гласът на Хуберт, когато се обади: „С какво пък толкова е забележителна София?“ Значи той просто изпитвал ревност спрямо нея... Това обаче не ще рече, че е мерзавец, за какъвто отначало го смятах. Но нима цялото му поведение не потвърждаваше подозренията ми, че именно той е предателят от Вишневата долина?... Ах, колко лесно било да си втълпиш нещо невярно за някой човек! Горкият Хуберт — той бдеше над мен, спаси ми живота, даде ми пушено овнешко, а в благодарност аз му извиках: „Недей да ме убиваш!“ Не е за чудене, че кипна от яд! Прости ми, Хуберт, мислех си аз, прости ми: наистина ще те помоля за прошка, когато те видя пак, ако това въобще стане някога.

Йоси се беше поободрил и изглеждаше твърде доволен. Разположил се бе нашироко, но от време на време емблемата май го наболяваше, защото той изохкваше и всеки път Кадер се хилеше:

— Така ти се пада! Така ти се пада!

Яд ме беше, че не можах да зърна какво представлява този знак на Катла, макар да допусках, че е отвратителен и че сигурно е по-добре, дето не успях да го видя.

Йоси продължаваше да се хвали ту с това, което бил направил, ту с онова, което щял да направи, и внезапно изтърси:

— Лъвското сърце има братче, което обича повече от всичко на света.

Като чух това, аз тихичко се разплаках и сърцето ми се сви от мъка по Йонатан.

— Това глупаче може да се използва като примамка, та София да се хване на въдицата — пенеше се Йоси.

— Дръвник такъв, защо досега не се сети! — изсумтя Кадер. — Чрез хлапето ние моментално щяхме да измъкнем Лъвското сърце оттам, където се крие. Защото по тайни канали той несъмнено би научил, че брат му е в ръцете ни.

— И тогава щеше да се предаде — обади се Ведер. — „Пуснете братчето ми и вземете мен“ — сто на сто така би казал, ако действително обича хлапето и трепере над него.

От страх сълзите ми секнаха. Йоси обаче се изпъчи като човек, комуто всичко е по силите.

— Ще уредя това веднага след завръщането си — заяви той. — Ще подмамня малкия Карл Лъвското сърце в клопка: няма да е особено трудно, с шепя курабийки ще стане работата. А после пък ще подлъжа София да се опита да го спаси.

София е прекалено умна, за да успее планът ти възрази Кадер. — Наистина ли си въобразяваш, че толкова лесно ще я подведеш!

Охо-о-о! — важничеше Йоси. — Никога няма да се сети кой е поставил капана. На мен тя ми има голямо доверие.

И така се наду, че за малко да се пръсне:

— Колко бели коня ще получа срещу нея и малкото Лъвско сърце, когато Тенгил завземе Вишневата долина?

Напук на всички беди аз се поразвеселих, като си представих как ще се почувствува злодеят Йоси, когато разбере, че съм изчезнал!

После обаче Йоси каза и друго:

— Малкият Кале Лъвското сърце е много миличък, но, разбира се, не е никакъв лъв. По-пъзлив малчуган от него няма да намерите. Повече би му подходило да се казва Заешкото сърце.

Да, сам си го знаех. Че не съм никакъв смелчага. Че не е оправдано да се казвам Лъвското сърце както Йонатан. Но да чуя това от Йоси беше невероятно обидно. Изпитах страшен срам и реших, че би трябвало, че *трябва* да се опитам да стана поне мъничко по-храбър. Е, не обаче тъкмо сега, когато толкова се боех.

Най-сетне Йоси млъкна. Подлостите, с които можеше да се похвали, свършиха. И се надигна:

— Трябва да се прибера преди съмнало.

Другите двама му даваха нареждания до последната минута.

— И гледай да уредиш онова със София и с братчето — изръмжа Ведер.

— Бъдете сигурни, че ще стане — изпъчи се Йоси. — Само да не вземете да направите нещо лошо на детето! То някак ми е симпатично.

„Благодаря, вече го разбрах“, помислих си аз.

— И когато дойдеш в Шипковата долина, да ни донесеш сведения, не забравяй паролата — поучи го Кадер. — Ако искаш да минеш през портата здрав и читав.

— *Цялата власт на Тенгил, нашия освободител!* — изрева Йоси. — Ка'щяло да я забравя! Повтарям си я деня и нощта. Но дали и Тенгил не е забравил обещанието, което ми даде?

Беше вече на седлото, готов да пришпори коня си.

— Йоси, губернатор на Вишневата долина! — провикна се той. — Тенгил обеща да ме направи такъв и нека се надяваме, че не го е забравил.

— Тенгил никога нищо не забравя — увери го Кадер.

И Йоси си отиде. Изчезна по същата пътечка, по която бе пристигнал, а Ведер и Кадер го проследиха с очи.

— Ама и тоя хубостник! — процеди Ведер. — Хубав залък ще бъде за Катла, когато се справим с Вишневата долина.

Така го каза, че ставаше съвсем ясно какво означава да бъдеш хвърлен на тази Катла. Знаех малко за нея, но въпреки това потръпнах и почти ми дожаля за Йоси, макар да беше такъв негодник.

Огънят на полянката догоря. Започнах да се надявам, че Ведер и Кадер също ще се махнат. Желанието да им видя гърбовете беше толкова силно, че ми причиняваше направо физическа болка. Чувствувах се като мишка в капан и жадувах да се измъкна на свобода. Мислех си, че ако можех да изкарам конете им от пещерата, преди някой от двамата да е влязъл вътре, изгледите да се спася бяха значителни и Ведер и Кадер щяха да си идат, без въобще да разберат колко лесно са можели да пипнат братчето на Йонатан Лъвското сърце.

Точно тогава обаче Кадер се обади:

— Хайде да полегнем в пещерата и да дремнем.

Реших, че за мен това е краят. Да, по-добре, защото силите ми бяха съвсем изчерпани. Нека ме хванат, та всичко да свърши веднъж завинаги!

Но Ведер се възпротиви:

— Какво ще спим! Скоро ще съмне. А и тази планина ми дойде до гуша. Давай да се връщаме в Шипковата долина!

Кадер отстъпи.

— Както искаш — каза той. — Изкарай тогава конете!

Понякога, при истинска опасност, човек се спасява сякаш, без да разсъждава как. Бързо се обърнах и пропълзях светкавично до най-тъмния кът навътре в пещерата — също като животинче. Видях как Ведер иде към отвора й, как в следващия миг хлътва в нейния мрак и става невидим. Дочувах само стъпките му, а това беше достатъчно ужасно. Ведер също не би могъл да ме види, но сигурно щеше да чуе как тупа сърцето ми: тупа-лупа, тупа-лупа, докато се гуших в тъмното,

очаквайки да стане най-лошото, щом Ведер намери три коня вместо два.

При влизането му в пещерата те процвиляха — и трите коня, значи и Фялар. Можех да разпозная цвиленето му сред това на хиляди коне. Но Ведер, глупакът, не долавяше никаква разлика и май изобщо не забелязваше, че конете в пещерата са три. Той изкара двата, които бяха най-близо до отвора, а именно техните, и тръгна подире им.

Щом останах с Фялар, аз веднага се хвърлих към него и затиснах муцуната му с длан. Мили, мили Фялар, пази тишина, умолявах го мислено, защото знаех, че изцвили ли сега, онези вън щяха да го чуят и да схванат, че нещо не е в ред. Фялар обаче ми беше умник и явно разбираше всичко. Другите два коня му цвилеха: сигурно да си вземат довиждане, но Фялар пазеше пълно мълчание и не им отговаряше.

Видях, че Ведер и Кадер се мятат на седлата, и изпитах неопишуемо облекчение. Значи най-сетне се махаха и аз щях да се измъкна от мишеловката. Въобразявах си...

Защото внезапно Ведер се плесна по челото:

— Забравих си огнивото.

Скочи от коня и започна да го търси около огъня.

После каза:

— Няма го тук. Май съм го изтървал вътре в пещерата.

И ето че вратичката на „мишеловката“ се захлопна с гръм и трясък, без да мога да се измъкна: Ведер влезе да си търси проклетото огниво и се натъкна право на Фялар.

Знам, че не трябва да се лъже, но е позволено, когато животът ти виси на косъм.

Между другото Ведер имаше невероятно яки пестници — никой дотогава не ме беше хващал тъй здравата. Заболя ме и аз се ядосах, обзе ме по-скоро гняв, не уплаха, колкото и да е странно. Може би затуй лъжата ми излезе сполучлива.

— Откога дебнеш тук и шпионираш? — ревна Ведер, след като ме измъкна от пещерата.

— От снощи — смотолехих аз, — но спах непробудно. — И примигах на утринната светлина, сякаш току-що съм се събудил.

— Спал си? — не вярваше Ведер. — Да не би да искаш да кажеш, че не си чул как кресяхме и пяхме край огъня, я не лъжи!

Мислеше си, че уловката му е хитра: та те въобще не бяха пели. Но аз бях по-хитър.

— Ъхъ, май *нещичко* от песните ви чух — запънах се аз, уж че лъжа само за да му угодя.

Ведер и Кадер се спогледаха, убедени, че аз наистина съм спал през цялото време и не съм чул нищо от разговорите им край огъня.

Това обаче не ми помогна особено.

— Нима не знаеш, че минаването по този път се наказва със смърт? — изсумтя Ведер.

Направих се, че нищо не знам — нито за смъртно наказание, нито за каквото и да било друго.

— Снощи исках само да погледам луната — слъгах аз.

— И това ще ти коства живота, лисиче недно — изръмжа Ведер. — Отде си: от Вишневата долина или от Шипковата?

— От Шипковата — отговорих.

Понеже Карл Лъвското сърце беше от Вишневата, аз в никакъв случай не исках да се излагам на риска да подразберат кой съм.

— Кои са родителите ти? — разпитваше Ведер.

— Живея с... при дядо — смънках.

— Ами той как се казва? — не отстъпваше Ведер.

— Викам му просто дядо — мрънках под носа си аз, преструвайки се на съвсем глупав.

— На кое място в Шипковата долина живее той?

— В една... бяла къщичка — нарочно казах така, защото реших, че и в Шипковата долина къщичките ще да са бели, както във Вишневата.

— Ще ни покажеш и дядото, и къщичката — заповяда Ведер. — Хайде, качвай се на коня!

И ние потеглихме. Точно тогава над планините на Нангияла изгря слънцето. Небето пламтеше като ален-ален огън и озаряваше върхарите им. Не бях виждал по-красива и величествена гледка. Ако Кадер и черната попона на коня му не се мяркаха пред мен, струва ми се, че бих ликувал. Не ми беше обаче до ликуване. Хич даже!

Пътеката се виеше и лъкатушеше досущ като преди, но не след дълго се спусна стръмно надолу. Разбрах, че приближаваме Шипковата долина. И все пак едва повярвах на очите си, когато я съзрях, разстлана в подножието на склона — обляна в светлината на утрото, тя ми се

стори също тъй красива както Вишневата, с къщичките и дворчетата си, със зелените скатове и нацъфтелите шипкови храсти. Цели преспи от цвят... Толкова приятно беше да ги гледаш отгоре — почти като морска шир с розова пяна по гребените на зелените вълни. Да, Шипковата долина си заслужаваше названието.

Но вътре в нея нямаше да мога да проникна въобще, ако не бях с Ведер и Кадер: от край до край я опасваше стена. Тенгил принудил хората да я издигнат, та да ги държи във вечно робство и пленничество. Знаех за това още от разказите на Йонатан.

На Ведер и Кадер не им беше хрумвало да ме питат как така съм излязъл от затворената долина и аз се молах горещо да не се сетят за такъв въпрос. Защото какво можех да им отговоря? Нима някой би могъл да мине през стената, и то с кон?

Горе, по широкия ръб на зида, додето ми стигаше погледът, виждах все Тенгилови стражи с черни шлемове, мечове, копия, които явно я обхождаха от край до край. Не по-малко ревностно бе охранявана и портата — да, в стената имаше порта: точно там, додето стигаше и свършваше пътеката от Вишневата долина.

Някога хората са минавали оттук свободно и са отивали от едната долина до другата, а сега портата в стената бе достъпна единствено за хората на Тенгил.

Ведер потропа с меч си по портата. В нея се отвори малко прозорче, откъдето подаде глава исполински мъжага.

— Паролата! — кресна той.

Ведер и Кадер прошепнаха тайната парола в ухото му. Значи не искаха да я чуя. Излишна хитрина обаче, защото и аз я знаех: „*Цялата власт на Тенгил, нашия освободител!*“

Мъжагата от прозорчето ми хвърли един поглед и попита:

— Тоя пък кой е? Отде е?

— Това е едно глупаче, което намерихме горе в планината — обясни Кадер. — Но хлапето май не е толкова загубено, щом снощи е успяло да се провре през вратата ти. Е, какво ще кажеш за това, началнико на стражите? Налага се май да се поинтересуваш как хората ти пазят стената нощем...

Онзи от прозорчето се ядоса. Отвори вратата. Ругаеше, попържаше и отказваше да пусне мен — само Ведер и Кадер.

— Хлапакът е за хвърляне в Катлината пещера — беснееше той.
— Там му е мястото.

Ведер и Кадер обаче се заинатиха: *трябвало* да вляза и аз, за да докажа, че не съм ги излъгал. Техният дълг пред Тенгил не им позволявал да не проверят това, заявиха те.

И предвождан от Ведер и Кадер, влязох през портата.

Помислих си тогава, че ако въобще се срещнем пак с Йонатан, аз ще му разкажа как Ведер и Кадер са ми помогнали да проникна в Шипковата долина. Ама че смях ще падне.

Но сега на мен не ми беше до смях. Разбрах какво ме чака. И че непременно трябва да намеря бяла къщичка с дядо, инак щяха да ме хвърлят на Катла.

— Сега ти ни води! — разпореди се Ведер. — А с дядо ти ние хубавичко ще си поговорим.

Потупах Фялар и го подкарах по една пътека покрай стената.

Бели къщички имаше много, също като във Вишневата долина. Не виждах обаче нито една, която да се претраша да посоча, защото не знаех кой живее там. Не смеех да кажа: „Ето тук живее дядо“, понеже ако Ведер и Кадер се втурнеха вътре, можеше да се окаже, че там няма никакъв старец. Или пък, че има старец, който обаче не желае да ми е дядо.

Бях в извънредно затруднено положение и се обливах в пот върху коня си. Лъжата, която скалъпих за някакъв дядо, беше уж сполучлива, а сега ми се струваше глупава до нелепост.

Пред къщите се мяркаха хора, улигани в работа, но никой не подхождаше да ми е дядо и аз се чувствах все по и по-злочест. Изпитвах мъка и при вида на тукашните жители: бледи, недохранени и нещастни — поне тези, покрай които минавах. Намирах, че разликата между тях и хората от Вишневата е огромна. Но в нашата долина ние нямахме никакъв Тенгил, който да ни заробва и да ни отнема дори къшея хляб.

Яздехме, яздехме... Ведер и Кадер започнаха да проявяват нетърпение, но аз яздех най-невъзмутимо, сякаш се бях запътил към края на света.

— Още много ли остава? — изсумтя Ведер.

— Не, не особено — отвърнах аз уклончиво, без всъщност да съзнавам какво говоря или правя. Бях смъртно уплашен и чаках само да

дойде моментът, в който ще ме хвърлят в Катлината пещера.

Ето обаче, че стана чудо. Ако щете вярвайте, но на пейка пред една къщичка, която се намираше чак към края на стената, седеше старец и хранеше гълъбите си. И може би нямаше да дръзна да направя това, което направих, ако сред сивите гълъби не забелязах и един снежнобял. Един единствен!

В очите ми бликнаха сълзи: такива гълъби бях виждал само у София, а и веднъж на прозореца ми — толкова отдавна, в един друг свят.

Реших се на нещо нечувано. Скочих от Фялар и с два скока се озовах при стареца. Хвърлих се в обятията му, обгърнах шията му с ръце и отчаяно прошепнах:

Помогнете ми! Спасете ме! Кажете, че сте ми дядо!

Ужасно се страхувах и бях сигурен, че той ще ме отблъсне, щом види отзад Ведер и Кадер с нахлупените на главите им черни шлемове. Защо му е да лъже заради мен и с това да поема риска да го хвърлят на Катла?

Той обаче не ме отблъсна. Притисна ме в прегръдките си и аз усещах добрите му, мили ръце като защита от всякакво зло.

Момченце мое — каза той високо, та Ведер и Кадер да чуят, — къде се изгуби? И каква пакост си направило, нещастно дете, щом у дома те водят войници?

Горкият ми дядо, как го наругаха Ведер и Кадер! Ругаха го, ругаха го и заявиха, че ако не си гледа внучето по-добре и пак го пуска да се мотае из планините на Нангияла, ще остане без внуче и ще получи урок, какъвто никога няма да забрави. Сега от тях да мине, казаха накрая. И си отидоха. Не след дълго шлемовете им се затърколиха като черни точки по склона под нас.

Тогава избухнах в ридания. Притисках се към стареца и се късах от плач. Нощта, прекалено дълга и тежка, бе отминала чак сега. А дядото ме остави да се наплача и лекичко ме люлееше — искаше ми се, о, как ми се искаше той да ми е истински дядо и през сълзи се опитвах да му кажа това.

— Че аз действително мога да ти стана дядо — рече той. — Инак се казвам Матиас. А ти?

Карл Лъв... — започнах аз, но веднага млъкнах. Ама че грешка щях да направя — да си кажа името тук, в Шипковата долина!

— Мили дядо, моето име е тайно — промълвих аз. — Викай ми Шушулко!

— Така ли, Шушулко? — поусмихна се Матиас. — Влез в кухнята, сладък Шушулко, и ме почакай там.

После добави:

— Ще ида да вържа коня ти в конюшната.

Влязох. В бедната кухничка имаше само маса, дървен нар, няколко стола и огнище. А край едната стена — голям шкаф.

Матиас скоро се върна и аз му казах:

— Такъв голям шкаф имаме и в кухнята у дома, във Виш...

И тутакси млъкнах.

— У дома във Вишневата долина — довърши изречението Матиас и аз го погледнах боязливо: пак се бях изпуснал за нещо, което трябваше да държа под секрет.

Но Матиас не продума. Отиде до прозореца и надникна навън. Остана там дълго, оглеждаше местността, сякаш искаше да се увери, че наоколо няма жива душа. После се обърна към мен и тихо рече:

— Само че моят шкаф е по-особен. Сега ще видиш защо!

Той подложи рамо изотдолу и побутна шкафа настрани. На стената отзад се очертаваше капак. Вдигна го и отвътре се разкри стая, съвсем малка стаичка. Някой лежеше на пода и спеше.

Беше Йонатан.

Мога да си припомня само два повода, при които съм бил направо извън себе си от радост: когато някога като съвсем малък получих от Йонатан шейна — коледен подарък, за който той дълго бе пестил пари, и после, когато намерих брат си долу, край рекичката, веднага след пристигането ми в Нангияла. Радвах се до полуда и през цялата онази невероятна вечер, моята първа вечер в „Дома на конника“... Ала, *нищо* не би могло да се сравни с обзелото ме чувство, когато открих Йонатан, заспал на пода у Матиас — не допускам, че въобще има по-силна радост! Самата ти душа сякаш ликува неудържимо...

Тогава не докоснах Йонатан. Не го събудих. Не нададох и щастлив вик. Просто легнах до него съвсем, съвсем тихичко и се унесох в сън.

Колко съм спал така? Нямам представа. Май целия ден. Но щом отворих очи! Да, щом отворих очи видях, че Йонатан седи на пода до мен. Седи и се усмихва, а когато той се усмихва никой не може да изглежда по-добър от него. Бях си мислел, че ще ме гълчи за своеволието ми. И че може би е забравил дето ме викна на помощ. Сега обаче разбих, че брат ми се радва на нашата среща не по-малко

от мен. Тъй че и аз се усмихнах. Трябваше обаче да мине известно време, преди да си възвърнем способността да говорим.

— Ти викаше за помощ — най-сетне промълвих аз.

Усмивката изчезна от лицето на Йонатан.

— Защо извика? — настоявах аз.

Въпросът ми явно му напомняше за нещо, от което направо му прилягаше. Той мълчеше, сякаш никак не му се щеше да ми отговори.

— Видях Катла — отрони той с мъка. — Видях на какво е способна.

Не исках да го терзая с въпроси за Катла, пък и толкова имах да му разказвам. Най-напред за Йоси.

Йонатан почти не ми повярва. Лицето му стана бяло като тебешир, той едва не се разплака.

— Йоси? Не, не, това не е възможно — очите му се навлажниха.

И веднага скочи:

— Незабавно трябва да го съобщя на София!

— Но как? — учудих се аз.

— Една нейна гълъбица е тук — поясни той. — Бианка. Тя се връща тази вечер.

Софиина гълъбица — да, трябваше впрочем да се досетя! Казах на Йонатан, че благодарение на нея аз сега съм при него, а не в Катлината пещера.

— Истинско чудо бе — рекох му, — че измежду всички къщи в Шипковата долина намерих тъкмо тази, в която се укриваш ти. Ако обаче не бях съгледал Бианка отпред, сигурно щях да я подмина.

— Мила Бианке, благодаря ти, че си била там — промълви Йонатан, но нямаше време да ме слуша повече, разбърза се. Подраска с нокти по капака: едва-едва, като мишле. Но само след минута капакът се вдигна и Матиас надникна в стаичката.

— А малкият Шушулко спи ли, спи... — започна той, но Йонатан го прекъсна:

— Моля те, донеси Бианка. Ще я пратим обратно веднага щом се стъмни.

Обясни му защо. Осведоми го за Йоси. Матиас поклати глава тъй, както климат старите хора, когато са дълбоко огорчени.

— Значи Йоси! Да, да, знаех си аз, че някой от Вишневата долина е причина за залавянето на Орвар. Какви хора има, господи!

Преди да иде за Бианка, той пак спусна капака.

У Матиас Йонатан разполагаше със сгодно скривалище: тайна стаичка без прозорец и врата. Можеше да се влиза и излиза само през капака зад шкафа. В стаичката нямаше мебели, само дюшек за спане на пода. И един стар фенер, който донякъде поразпръскваше мрака.

На светлината, която се процеждаше от фенера, Йонатан написа послание до София:

„Триж проклетият предател е Йоси Златният петел. Вземи бързи мерки. Братчето ми е тук.“

— Бианка долетя снощи, за да ми съобщи, че там те няма и че си тръгнал да ме търсиш — каза Йонатан.

— Аха, значи София е разбрала гатанката, която ѝ написах върху стената в кухнята — възкликнах аз. — Прочела я е, когато е донесла чорбицата.

— Каква гатанка? — попита Йонатан.

— „... И аз тръгнах да го търся далеч, далеч отвъд планините.“

Разказах му всичко от игла до конец и добавих за свое оправдание:

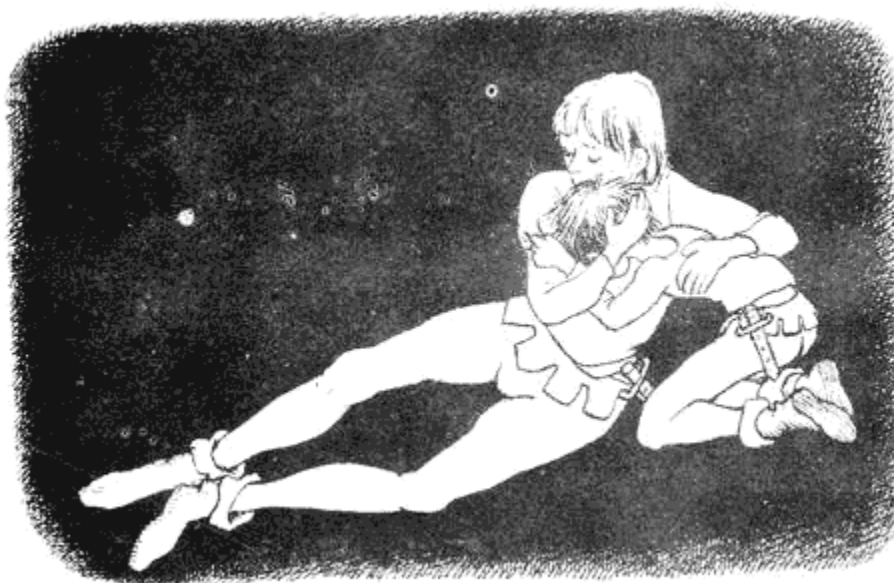
— Не исках да тревожа София.

Йонатан се засмя.

— Да не я тревожиш? О, въобразявай си! Ами аз? Нима мислиш, че бях спокоен, когато разбрах, че се луташ нейде по нангиялските чукари?

Сигурно съм клюмнал виновно, защото той побърза да ме ободри:

— Мили, храбри Шушулко, какво щастие наистина, че си тръгнал оттам. А още по-голямо щастие е, че се добра дотук невредим!

Нарече ме „храбри“ за пръв път и това ми вдъхна увереност, че по-нататък може би ще ми викат и „Лъвското сърце“, без поводи за присмех от страна на типове като Йоси.

Внезапно обаче се сетих и за добавката, която бях надраскал на стената у дома: за Рижата брада, дето искал бели коне. И помолих Йонатан да допълни посланието с още един ред: „Карл казва, че онова за Рижата брада не е вярно.“

Разказах му също как Хуберт ме спаси от вълците и брат ми заяви, че цял живот ще му бъде признателен.

Когато пуснахме Бианка, над Шипковата долина бе паднал здрач и в къщичките и дворовете по ската под нас припламваха светлилки. Всичко изглеждаше тихо и мирно. Бих могъл да си представя как хората се събират край обилни вечерни трапези или на разговорка, как играят с децата си и им пеят весели песнички, как добре и уютно се чувствуват. Знаех обаче, че не е тъй. Знаех, че те почти нямат какво да ядат, че съвсем не са весели и спокойни, че са направо злочести. А ако някой случайно забравеше за окаяното им положение, мечовете и копията на Тенгиловите стражи горе на стената бързо го подсещаха за нерадата им участ.

От прозореца на Матиас не струеше светлинка. Къщата му бе тъмна и притихнала, сякаш в нея нямаше жива душа. Но ние бяхме

там, макар не вътре, а отвън. Матиас стоеше на пост край ъгъла, а Йонатан и аз си пробивахме път през шипковите храсти с Бианка.

Такива храсти ограждаха целия двор на Матиас. Техните розички са цветята, които най харесвам. Защото ухаят толкова хубаво. Не силно, а някак тънко. Сега обаче бях убеден, че за в бъдеще мирисът им ще предизвика у мен сърцебиене при спомена за промъкването ни през храсталаците, обрасли току до стената, по която слухтяха хората на Тенгил, дебнещи най-вече едного, на име Лъвското сърце.

Йонатан си беше поначернил лицето и беше нахлупил вълнена шапка чак до върха на носа. Не приличаше никак на себе си, никак. И все пак всяко негово излизане от стаичката, която той наричаше „тайник“, беше опасно и можеше да му струва живота. Сто души го търсеха ден и нощ — знаех това и го предупредих, а той подметна небрежно:

— Добре де, нека продължават.

Каза ми, че иска да пусне Бианка собственоръчно, та да е сигурен, че никой няма да я види как хвърква.

На всеки от стражите горе очевидно беше поверена по една отделна част от стената и ние трябваше да се пазим най-много от шишкото, който крачеше напред-назад току над Матиасовия двор.

Матиас обаче бдеше на поста си с фенер в ръка и според уговорката щеше да ни сигнализира по следния начин:

— Щом държа фенера ниско, трябва да затаите дъх: това ще рече, че дебелият Додик е съвсем близо до вас. Вдигна ли го високо, значи той се намира там, където стената прави чупка, и както обикновено си приказва с друг Тенгилов войник. Тогава е най-удобният момент да пуснете Бианка.

Точно така и направихме.

— Лети, лети! — подвижна ѝ Йонатан. — Литни, Бианке моя, над Нангиялските планини, в посока към Вишневата долина. И се пази от стрелите на Йоси!

Не знам дали гълъбите на София разбираха човешки език, но почти бях сигурен, че това важи поне за Бианка, която докосна с човчица бузата на Йонатан, сякаш искаше да го успокои, и после отлетя, белеейки се в здрача, да, опасно белеейки се... Колко лесно можеше да бъде забелязана от Додик при прелитането си през стената!

Но той не я забеляза. Бъбреше с друг войник и беше сляп и глух за всичко друго. Матиас го наблюдаваше внимателно и не снижи фенера.

Проследихме Бианка с очи, докато птицата се загуби от погледите ни, и тогава задърпах Йонатан да се приберем в скривалището колкото може по-бързо. На Йонатан обаче не му се тръгваше. Още не. Вечерта беше тъй прекрасна, въздухът — прохладен и приятен за дишане. Хич не му се искаше да се завира в душната стаичка. Можех да го разбера по-добре от всекиго друг, защото толкова дълго бях лежал на кушетката в кухнята у дома, там, в града.

Йонатан седна в тревата, обгърна коленете си с ръце и се вгледа надолу към долината. Беше напълно спокоен, сякаш се готвеше да изкара тук цялата вечер, независимо от това колко войници на Тенгил обикалят по стената зад гърба му.

— Защо седна тук? — недоумявах.

— Защото ми харесва — отвърна Йонатан. — Защото ми харесва долината, обгърната в здрач. Защото ми харесва да усещам как свежият въздух облъхва лицето ми. И да долавям уханието на лято, разпръсквано от розите на шипковите храсти.

— Всичко това харесва и на мен — обадох се аз.

— Защото ми харесват цветята, тревата, дърветата, полянките, горите и бистрите езерца — продължи Йонатан, — изгряващото слънце и залязващото слънце, сияйната луна, бляскавите звезди и какво ли не още. В момента не мога да си припомня всичко.

— Харесвам ги и аз — обадох се пак.

— Всичко това харесва на всички хора — отбеляза замислено Йонатан — и ако повече от това не им е нужно, кажи ми тогава защо да не могат да му се наслаждават в мир и покой, ами все ще се появи някой Тенгил и ще ги кара да страдат?

На такъв въпрос нямах отговор и Йонатан предложи сам:

— Хайде, най-добре ще е да се приберем!

Но не веднага: най-напред трябваше да проверим какво е положението при Матиас и къде се намира дебелият Додик.

Беше се стъмнило. Матиас вече не се виждаше — само светлинката от фенера му.

— Той го държи високо, значи Додик не се мярка насам — заключи Йонатан. — Давай, бързо!

Но тъкмо се завтекохме и светлинката на фенера потъна рязко надолу. Ние се заковахме на място. Разнесе се тропот на препускащи коне, които постепенно забавиха ход, и дочухме как някой разговаря с Матиас.

Йонатан ме побутна лекичко:

— Върви там! — прошепна той. — Иди при Матиас!

А самият той се метна право в един храст. С треперещи крака се отправих към светлината на фенера. Чух Матиас да обяснява:

— Исках само да взема малко въздух. Времето тази вечер е толкова хубаво.

— Хубаво време! — изръмжа един груб глас. — Нима не знаеш, че смъртно наказание грози всекиго, който излезе след залез слънце?

— Ама че твърдоглав дъртак — намеси се друг глас. — Къде впрочем ти е хлапето?

— Ей тук — посочи ме Матиас, защото тъкмо бях стигнал до него. И веднага познах двамата ездаци — това бяха Ведер и Кадер.

— Няма ли и тази нощ да се разходиш из планината, за да позяпаш луната, а? — ухили се Ведер. — Как ти беше името, малки негоднико? Ти май въобще не ни го каза?

— Викат ми просто Шушулко — отговорих. Нарочно казах така, защото всъщност никой не знаеше галения ми прякор — нито Йоси, нито който и да било друг освен Йонатан, мен и Матиас.

— Шушулка с шушулка... — процеди Кадер. — Ей, Шушулко, знаеш ли защо сме дошли тук?

Краката ми се подкосиха.

За да ме хвърлят в Катлината пещера, помислих си аз. Естествено, разкаяхли са се, че ме пуснаха, и сега са дошли да ме вземат. Какво друго да си помисля?

— Трябва да знаеш — поде Кадер, — че всяка вечер ние обикаляме из долината и проверяваме дали хората спазват разпоредбите на Тенгил. Май дядо ти нещо не ги разбира и май се налага да му обясниш колко зле ще загазите, ако на мръкване не си стоите в къщи.

— И помни, че другия път няма да ти се размине, ако те намерим там, където не трябва да си! — закани се Ведер. — Помни това, Шушулко! Все едно е дали дядото е жив, или умрял. Ти обаче си още

съвсем млад, предстои ти да растеш и да станеш Тенгилов войник, нали?

Тенгилов войник? Не, по-добре мъртъв, но казах друго. Сърцето ми се свиваше от страх за Йонатан и затуй не исках да ги ожесточавам. Отговорих смирено:

— О, да, толкова бих искал...

— Добре — каза Ведер. — Тогава утре сутринта слез при големия мост, за да видиш Тенгил, освободителя на Шипковата долина. Той ще пристигне по Реката на древните реки със своята златна ладия, която ще бъде привързана за големия мост.

Вече се готвеха да си тръгват, но в последния момент Кадер удържа коня си.

— Ей, старче! — викна той на Матиас, който беше извървял половината път до къщурката. — Да си виждал случайно един красив светлокос младеж на име Лъвското сърце?

Държах Матиас за ръка и усетих как потръпна, но отговори спокойно:

— Не съм виждал никакво Лъвско сърце.

— Добре, добре — махна с ръка Кадер. — В случай че го срещнеш обаче, знай, че те грози смърт, ако премълчиш това или укриваш самия него. Ясно, нали?

Тогава Матиас затвори вратата зад нас.

— Смърт за това, смърт за онова... — измърмори той. — Тия хора не мислят за друго.

Едва що заглъхна тропотът от копитата на конете им, Матиас пак излезе с фенера. И Йонатан скоро се прибра — с ръце и лице, изподраскани от тръните, но доволен, че не се случи нищо страшно. И че Бианка летеше през планините.

Седнахме да вечеряме. В кухничката на Матиас — с вдигнат капак на тайника, та Йонатан да изчезне бързо, ако се наложи.

Преди това обаче двамата с него отидохме в конюшната, за да нахраним конете си. Чудесно беше да ги видим пак. Бяха доближили глави и даже ми се стори, че по някакъв свой начин си разказват за преживените приключения. Дадох им овес. Отначало Йонатан искаше да ме възпре, но после рече:

— Добре, нека поне веднъж си хапнат хубавичко! Инак тук, в Шипковата долина, никой вече не дава овес на *конете*.

Когато се върнахме в кухнята, Матиас сложи на масата голяма паница с чорба.

— Нямаше нищо друго, а и това си е почти водича — каза той, — но поне е топличка.

Озърнах се за моята торбичка, спомних си какво носех в нея: когато извадих питките и пушеното овнешко, Йонатан и Матиас се задъхаха, очите им светнаха. Толкова ми беше приятно да им устроя скромн пир: нарязах месото на големи парчета и ние засърбахме чорбата, подлагайки си с хлябец и овнешко. Лапахме, та ушите ни плющяха. Дълго време никой не продума. Но накрая Йонатан се обади:

— Колко било хубаво да си сит! Почти бях забравил какво значи това.

Все по-доволен се чувствавах, че реших да дойда в Шипковата долина, все по-убеден бях, че съм постъпил правилно. Сега трябваше да разкажа с подробности за всичко, което бях преживял: от момента на тръгването до влизането ми в Шипковата долина, улеснено от Ведер

и Кадер. Вече бях успял да разправа доста, но Йонатан държеше да чуе разказа ми отново и отново. Особено за Ведер и Кадер. Смя се много, също както си бях представял, че ще се смее. Смя се и Матиас.

— Тия Тенгилови хора не са от най-хитрите — отбеляза Матиас. — Колкото и да се мислят за такива.

— Ха, щом даже такъв хапльо като мен можа да ги измами! — възкликнах аз. — Помислете какво би било обаче, ако те бяха отгатнали кого подпомагат да влезе в Шипковата долина и кого пускат: братчето, което искат да докопат.

Точно тогава се сетих за нещо, по което дотогава не бях умувал, и попитах:

— Но ти, Йонатан, ти как успя да проникнеш в Шипковата долина?

Йонатан се разсмя:

— Просто скочих в нея.

— Как така скочи...? Разбира се, не с Грим?

— Именно с Грим — потвърди Йонатан. — Друг кон нямам.

Наистина, бях виждал на какви скокове е способен Йонатановият Грим. Ала да прелети над стената, обграждаща Шипковата долина! Това звучеше съвсем невероятно.

— Тогава стената още не бе довършена — поясни брат ми. — На места още не бе издигната в окончателната си височина. Макар че пак си беше достатъчно височка.

— Добре, но стражите? — недоумявах аз. — Нима никой не те забеляза?

Йонатан отхапа от питката си, пак се засмя:

— О, подире ми търчеше цяла шайка и Грим получи една стрела в задницата. Успях обаче да се измъкна от преследвачите и един добър селянин укри мен и Грим в плевнята си. А през нощта ни доведе при Матиас. Сега знаеш всичко.

— Съвсем не — възрази Матиас. — Не знаеш например, че тук, в долината ни, народът пее песни за този подвиг и за Йонатан, чието пристигане е единственото радостно събитие, откак Тенгил нахлу в Шипковата долина и ни пороби. „Йонатан е нашият спасител“ — пеят тукашните хора, обзети от дълбока вяра, че той наистина ще освободи Шипковата долина. В това вярвам и аз. Ето, сега знаеш всичко.

— Съвсем не — възрази Йонатан. — Не знаеш например, че Матиас ръководи тайната борба на хората от Шипковата долина срещу Тенгил, че той е заместникът на Орвар, когото хвърлиха в Катлината пещера. И че би трябвало него да зоват „спасител“, не мен.

— Не, не, твърде стар съм вече — възрази Матиас. — Оня Ведер имаше пълно право, когато заяви, че е все едно дали съм жив, или умрял.

— Недей да говориш така — упрекнах го аз, — защото вече си ми дядо.

— Да, заради теб трябва да се крепя, да си държа душата в зъбите. Но за ръководител на борба вече не ме бива. Това е работа за млади хора.

И въздъхна.

— Ех, да беше тук Орвар! А той е прикован в Катлината пещера и някой ден ще го погубят най-зверски.

Забелязах, че лицето на Йонатан стана бяло като тебешир.

— Ще видим — отрони той, — ще видим кой в края на краищата ще стане плячка на Катла.

Но веднага след това каза със съвсем друг тон:

— Сега на работа! Ето че не знаеш и още нещо, Шушулко: тук, в тази къща, денем се спи, а нощем се работи. Ела да ти покажа какво.

Промъкна се преди мен през капака на тайника, обърна дюшека за спане и отмести две от широките дъски на пода — те се оказаха хлабави и под тях, направо в голата земя, зейна черна дупка.

— Оттук започва моят подземен проход — каза Йонатан.

— А къде свършва? — попитах, макар че предугаждах отговора.

— В горския шубрак отвъд стената. Там ще свършва, когато бъде готов. Смятам, че ще е достатъчно дълъг след още само няколко нощи работа.

Той се пхна в дупката и се обади оттам:

— Но трябва да се покопае и малко по-нататък. Защото сигурно разбираш, че не ми се ще да се появя издън земя точно под носа на дебелия Додик.

После изчезна и ме остави да го чакам дълго. Когато най-сетне дойде, той буташе пред себе си корито, пълно с пръст. Поех го от него и изпод капака го предадох на Матиас.

— Пак пръст за моята нивичка — рече той. — А ако имах да посадя и малко бобец, малко грашец, щях да туря край на глада и нуждата.

— Така си мислиш — възрази Йонатан. — Нима забравяш, че на всеки десет бобени зърна Тенгил взема девет?

— Вярно — въздъхна Матиас, — докато го има Тенгил, в Шипковата долина ще има глад и недоимък.

Матиас трябваше да се измъкне навън и да изсипе коритото върху своята нивичка, а аз застанах на пост пред вратата. Йонатан ми беше казал да засвирукам, щом усетя и най-малката опасност. И то една определена мелодийка, на която ме бе научил отдавна, още когато живеехме на земята. По онова време много свирукахме — все вечер след лягане. Тъй че наистина можех.

Йонатан отново се пхна в дупката, за да продължи копаенето, а Матиас спусна капака и го закри с шкафа.

— Набий си в главата, Шушулко, че никога, никога не бива да оставяш Йонатан вътре, без капакът да е затворен, а шкафът — на мястото си пред него — предупреди ме Матиас. — Набий си в главата, че се намираш в страна, управлявана от Тенгил!

— Няма да забравя това — обещах твърдо.

В кухнята беше тъмно. Гореше една-единствена свещичка, запалена на масата, но Матиас я духна.

— Тъмна трябва да е нощта в Шипковата долина — рече той. — Защото има много очи, които искат да видят онова, което не трябва да виждат.

После грабна коритото и изчезна, а аз застанах на пост пред отворената врата. Наистина беше тъмно, точно както искаше Матиас. Тъмни бяха домовете, тъмнееше и небето. Не проблясваха звездици, не светеше луна, беше тъмно като в рог и аз буквално нищо не виждах. Затова пък и многото очи на нощта, за които спомена Матиас, сигурно не виждаха нищо и тази мисъл ме поразведри.

Тъжно и самотно ми бе да стоя и да чакам. Пък и се страхувах, а Матиас се бавеше толкова дълго. Безпокойството ми се усилваше с всяка измината минута. Защо не идеше? Взирах се в мрака. Но защо изведнъж мракът като че ли се поразреди? Мерзелееше ли ми се светлик, или пък вече очите ми се бяха приспособили към тъмното? Разбрах: луната си бе пробила път през облаците. Това бе най-лошото,

което можеше да стане, и аз стисках палци Матиас да успее да си дойде, докато все още има поне малко мрак, който да го прикрие. Беше обаче твърде късно: луната засия в своята пълна сила и окъпа долината с лъчите си.

На светлината ѝ видях Матиас. Още отдалеч го видях да пъпли с коритото сред шипковите храсти. Неспойно се озърнах: нали бях на пост. И внезапно видях още една фигура: Додик. Дебелият Додик, който, обърнат с гръб към мен, се спускаше с въже по стената.

Трудно е да си свирукаш, когато те е страх, тъй че мелодийката не излезе особено гладка. Някак си все пак я наподобих и, бърз като гушер, Матиас изчезна зад най-близкия храсталак.

В този миг Додик налетя върху мен.

— Какво си се разсвиркал? — изрева той.

— Ами... ами тъкмо днес се научих — заекнах аз. — Досега не можех да си свирукам, а ето че днес най-внезапно ми се удаде. Искате ли да ме послушате?

Засвируках пак, но Додик ме прекъсна.

— Я млъкни! Не съм чувал свирукането да е забранено, но ми се струва, че е. Хич не ми се вярва Тенгил да го одобрява. А освен това вратата ти трябва да е затворена, ясно?

— Да не би Тенгил да не одобрява и отворените врати? — попитах невинно.

— Не е твоя работа — озъби се Додик. — Прави каквото ти казвам, но преди това ми дай черпак вода. Горе, на стената, ще пукна от жажда.

Веднага съобразих, че ако той ме последва в кухнята и не завари там Матиас, може да стане нещо направо страшно. Горкият Матиас! Наслушал се бях за това смъртно наказание, грозещо всекиго, който вечер не се залости у дома си.

— Ще ти донеса — бързо казах аз. — Чакай тук. Ей сегичка ще получиш вода.

Втурнах се в кухнята и в тъмното се опитах да напипам бурето с вода. Знаех в кой ъгъл се намира. Намерих и черпака, загребах вода. И тогава долових зад себе си нечие присъствие — да, той бе застанал съвсем зад гърба ми. По-ужасно усещане от това не бях имал.

— Запали свещ! — заповяда Додик. — Искам да видя как изглежда една такава миша дупка.

Ръцете ми трепереха, трепереше цялото ми тяло, но все пак успях да пална свещичката.

Додик грабна черпака и пи. Пи, пи, сякаш беше бездънен. После хвърли черпака на пода и подозрително се огледа с отвратителните си очички. И ме попита това, което се опасявах, че ще пита.

— Оня старец, Матиас, дето живее тук — къде е?

Не отговорих. Не знаех какво да кажа.

— Не чуваш ли какво те питам? Де го Матиас? — ръмжеше Додик.

— Спи — отроних. Нещо трябваше да измисля.

— Къде спи?

До кухнята имаше една стаичка и в тази стаичка беше леглото на Матиас — знаех това. Знаех обаче и че сега го няма вътре. Но все пак посочих към вратата ѝ:

— Там.

Едва-едва го смънках, та почти не се чу. Прозвуча жалко и Додик ми се изсмя подигравателно:

— Хич не си по лъжите. Но почакай, ще проверим!

Толкова беше доволен: знаеше, че лъжа, и го блазнеше възможността да накаже със смърт Матиас, да получи похвала лично от Тенгил.

— Дай свещта! — заповяда той и аз му я дадох. Искаше ми се да търтя навън, да хукна през вратата, за да намеря Матиас и да го предупредя да бяга, преди да е станало непоправимо късно. Но не можех да се помръдна. Бях като вцепенен и пред очите ми чернееше от страх.

Додик забеляза смущението ми и се развесели. Не си даваше зор, хич даже: напротив, беше му смешно и той протакаше, за да ми призлее още повече. И след като се назабавлява, каза:

— Хайде, момченцето ми, хайде да ми покажеш къде лежи и хърка дъртият Матиас.

Той ритна вратата на стаичката и ме блъсна вътре тъй, че аз се препънах във високия праг. После ме сграбчи и се надвеси над мен със свещта в ръка.

— Хайде, лъжецо, показвай! — изрева той и вдигна свещта, за да освети тъмната стаичка.

Не смеех да се помръдна и да вдигна очи, не исках да съществувам, о, колко отчаян се чувствах!

И тъкмо когато бях най-зле, чух сърдития глас на Матиас:

— Какво става там? Нима не оставяте и нощем хората да спят спокойно?

Вдигнах очи и видях Матиас — да, самият той. Надигнал се бе от постелята си в най-тъмното кътче на стаичката и жумеше срещу светлината: по нощна риза, чорлав, сякаш дълго е спал. А край отворения прозорец видях коритото, подпряно на стената. Да, наистина той бе по-бърз и от гущер, този мой мил дядо!

А за Додик почти ми дожаля. Никога не бях виждал по-откровена глупост от тази, която се изписа по лицето му, докато зяпаше Матиас.

— Дойдох само за малко водица — смотолеви той.

— Вода? Добре де — измърмори Матиас. — Но не знаеш ли, че Тенгил ви забранява да вземате вода от нас? Мисли си, че ще ви отровим. И ако дойдеш още веднъж да ме будиш посред нощ, аз наистина ще го направя.

Чудех се на дързостта му да хока така Додик. Но с хората на Тенгил може би трябваше да се говори точно по такъв начин. Защото Додик посумтя, посумтя и се пръждоса към стената си.

Не знаех как изглежда един истински жесток човек, преди да видя Тенгил от Карманяка.

Той пристигна със златната си ладия по Реката на древните реки, а аз и Матиас бяхме сред посрещачите.

Йонатан бе настоял да идем. Държеше да видя Тенгил.

— Така по-добре ще разбереш защо хората в тази долина робуват, гладуват и издъхват с една-единствена мисъл и мечта: родината им да възвърне свободата си.

Непристъпната крепост на Тенгил се издигала високо-високо в Планината на древните планини. Там живеел той. И много рядко слизал по реката до Шипковата долина, но го правел, за да сплашва народа, да му напомня кой е той и да посича всеки кълн на мечта за свобода, беше ми казал Йонатан.

Отначало не виждах почти нищо. Многобройните Тенгилови войници, застанали отпред, затуляха гледката. Бяха строени в гъсти редици и задачата им бе да охраняват Тенгил по време на посещението му в Шипковата долина. Значи той се страхуваше да не би някоя стрела да изсвисти от потайна засада... Тираните винаги се страхуват, твърдеше Йонатан. А Тенгил беше тиранин на тираните.

Отначало нито аз, нито Матиас можехме да видим какво става. Аз обаче се изхитрих: Тенгиловите войници стояха изпъчени и разкрачени — проснах се по корем зад най-разкрачения от тях и наблюдавах пристигането на Тенгил между краката му.

Но Матиас не можеше да направи същото.

— Е, по-важно е ти да гледаш — каза той. — И никога да не забравяш какво си видял днес.

И аз гледах. По реката се носеше голяма и красива позлатена ладия, карана от гребци, облечени в черно. Веслата ѝ бяха много, много повече, отколкото можех да преброя, и лопатките им искряха на слънцето при всяко издигане над водата. Гребците здравата се напъваха: в реката се кръстосваха мощни течения, които заплашваха да отнесат кораба. Или, може би по-точно, да го всмучат, защото, съдейки по

отдалеченото бучене, надолу по реката трябва да имаше някакъв голям водопад.

— Дочуваш грохота на Кармския водопад — отговори на въпроса ми Матиас, — който е приспивната песен на тукашните деца. Те заспиват, вслушани в него.

Размислих се за децата в Шипковата долина. Сигурно по-рано те са тичали тук и са си играли, боричкали са се във водата и са плували по брега. Сега това беше невъзможно. Стената, тази страховита предълга стена, преграждаше и пътя към реката. В нея имаше само две порти: тази, през която бях влязъл аз и която наричаха Голямата порта, и друга, до самата река и с мостик отпред, за който сега привързваха ладията на Тенгил. Току-що я бях отворили заради височайшия посетител, та през свода ѝ и през чифт войнишки ботуши можех да видя мостика и черния жребец на Тенгил, който чакаше там господаря си. Седлото и юздите му блестяха от злато. Видях също и самия Тенгил — той слезе от ладията, метна се на седлото и мина на кон през портата, като внезапно се озова толкова близо до мен, че видях жестокото му лице и жестоките му очи. Зъл като пепелянка — така го беше определил Йонатан и очевидно с основание: зъл и кръвожаден до мозъка на костите си. Дори дрехата му беше кървавочервена, червени бяха и перата на шлема му — като топнати в кръв. Тенгил се взираше право пред себе си — не виждаше никого, сякаш на света съществуваше само той: Тенгил от Карманяка. О, колко ужасен беше!

На всички хора от Шипковата долина беше заповядано да излязат на площада, където Тенгил щеше да държи реч. Не ще и питане, че аз и Матиас също се упътихме натам.

Площадът беше неголям и много приветлив, заобиколен от гиздави старинни къщи. Точно както бе заповядал Тенгил, местните жители до един се бяха събрали там. Те чакаха мълчаливо, но колко неприкрити бяха горчивината и мъката, които ги гнетяха! А тук, на това площадче, те някога са се веселили от сърце, танцували са, огласяли са го със свирни и песни в летните вечери или просто са бърбтели по пейките пред странноприемницата и под двете стари липи...

Тенгил насочи коня си именно към липите и се изтъпани между тях. Без да слиза от седлото, той зарея поглед някъде отвъд площада и над хората — бях сигурен, че не вижда никого. До него се мъдреше съветникът му: надут фукльо на име Пюке, както научих от Матиас.

Пюке беше на бял кон, почти толкова напет, колкото черния жребец на Тенгил — така очевидно подобава на властници, и двамата не се помръдваха върху седлата, вторачени право пред себе си. Тъй неподвижни те останаха доста дълго. Обкръжаваха ги стражи — Тенгилови войници с черни шлемове, черни наметала и извадени мечове. Виждаше се, че са облени в пот, защото слънцето вече прижуряше отвисоко и денят бе зноен.

— За какво според теб ще говори Тенгил? — попитах Матиас.

— Че е недоволен от нас — отвърна той. — Тенгил никога не говори за друго.

Тенгил впрочем и не говореше лично. Под достойнството му било да говори на роби. Говореше на Пюке, който от своя страна ни уведомяваше колко недоволен бил Тенгил от народа на Шипковата долина, който мързелува и укрива Тенгиловите врагове.

— Лъвското сърце още не е заловен — крещеше Пюке. — Нашият милостив княз е недоволен от това.

— Ам'че да, ам'че да — изквича едно старче до мен и аз разбрах, че нещо му хлопа.

— Но бидейки величаво добър, нашият милостив княз ще поизчака с това кърваво наказание — пенеше се Пюке, — а дотогава даже предвижда и награда: двайсет бели коня за оногова, който му предаде Лъвското сърце.

— Тогаз таз лисица ще завардя аз — изскимтя старчето и ме ръгна в хълбока. — Тогаз ще получа двайсет бели коня от милостивия ни господар. Е, щедър е той за такова гуреливо лисиче.

Така се ядосах, че ми идеше да го цапна. И да е смахнат, не биваше да дрънка такива глупости.

— Чавка ли ти е изпила ума? — смъмрах го аз и старчето се закиска.

— Да, и то всичкия — ухили се то и ме погледна право в очите, та аз видях неговите — толкова големи и искрящи очи имаше само Йонатан.

Наистина ли нямаше капчица ум? Как дръзва да идва тук, под носа на Тенгил! Дори и така преобразен, че никой да не може да го познае. Матиас го позна чак когато брат ми го тупна по гърба с думите:

— Старче, къде сме се виждали с теб?

Йонатан обичаше да се преоблича така. Имаше вечери, когато ми разиграваше истински театър в кухнята — някога на земята, искам да кажа. И наистина бе надарен да се превъплътява, да изненадва и весели. Така съм се смял тогава, че коремът ме заболяваше.

Сегашната му поява обаче тук, под носа на Тенгил, граничеше с безумие.

— Но нали и аз трябва да знам какво става — прошепна той, вече без усмивка. Нямаше и на какво да се усмихва.

Защото Тенгил се разпореди всички мъже на Шипковата долина да бъдат строени пред него в редица и с неумолим показалец сочеше кои от тях ще се закарат отвъд реката — в Карманяка. От Йонатан знаех какво означава това: никой от посочените нямаше да се завърне жив. Тенгил ги вземаше да му робуват: да мъкнат камъни за крепостта, която по негова заповед се изграждала на най-високия връх в Планината на древните планини. Непревземаема крепост, в която свирепият Тенгил най-сетне щял да намери сигурност и спокойствие. За построяването ѝ

обаче бил нужен трудът на много роби, които буквално рухвали от изнемога.

— А после ги хвърляли на Катла — Йонатан бе потръпнал.

Като си припомних разказа му, потръпнах и аз, въпреки че денят беше топъл и слънчев. И въпреки че за мен Катла не бе нищо повече от едно злокобно име.

Докато Тенгил сочеше ли, сочеше, на площада цареше мъртва тишина. Наруши я внезапно една птичка, кацнала на дървото над него. Тя сипеше в захлас красиви трели и явно не подозираше какво прави Тенгил под липата.

После избухнаха риданията. Сърцето ми се късаше, като слушах плача на жените, които щяха да останат без мъже, и на децата, които никога вече нямаше да видят бащите си. Плачеха впрочем всички. Плачех и аз.

Тенгил беше глух за плача ни. Той продължаваше да сочи от коня си и диамантеният пръстен на показалеца му святкаше всеки път, когато осъждаше някого на гибел. Колко ужасно бе, че той осъждаше хората на гибел с едно-единствено движение на показалеца си!

Но един от мъжете, които посочи, май обезумя, когато чу децата си да хлипат: изтръгна се от строя и още преди войниците да се усетят и да го спрат, той се озова пред Тенгил.

— Тиранин! — извика той. — Ти също ще умреш някога, не си ли помислил за това!

И се изхрачи в лицето му. Тенгил дори не трепна. Само даде знак с ръка и войникът, който беше най-близо, вдигна меча. Видях как острието му блесна на слънцето, но в същия миг Йонатан ме хвана за врата и тикна лицето ми в гърдите си, за да не видя нищо повече. Почувствувах обаче, или по-точно чух, как от гърдите на брат ми се откърти дълбок стон. А по пътя за дома той се разплака. Слабост, каквато никога досега не бе проявявал...

Това беше ден на траур за Шипковата долина. Всички бяха потопени в скръб. Всички освен войниците на Тенгил. Напротив, те се радваха винаги, когато господарят им идваше в Шипковата долина, защото им устройваше пиршества. На площада още не бе засъхнала кръвта на убития клетник, а те вече търкаляха бурета, пълни с пиво, и въртяха прасенца на шишове. Пушекът и миризмата се наслоиха плътно

над Шипковата долина. Хората на Тенгил ядяха и пиеха и не можеха да се нахвалят с господаря си, толкова грижовен и добър.

— Но тези бандити се тъпчат с прасенца, които грабят от нашите стопани — възмущаваше се Матиас, — и се наливат с наше пиво.

Самият Тенгил не взе участие в гуляите. След като посочи необходимия му брой хора, той си замина пак по реката.

— Сега сигурно е в крепостта си и тържествува при мисълта, че е всял страх сред хората от долината — говореше Йонатан по пътя за дома. — Сигурно си въобразява, че е оставил след себе си само наплашени ратаи, неспособни за нищо друго освен за робско подчинение.

— Много греши обаче — обади се Матиас — и хич не може да разбере, че е безсилен срещу борците за свобода, срещу сплотения народ.

Минавахме покрай къщурка, сгушена сред ябълкови дръвчета, и Матиас прошепна:

— Тук живееше човекът, когото убиха на площада.

На стълбата пред входа седеше жена. Бях я видял там и си спомних как извика, когато Тенгил посочи нейния мъж. Тя бе хванала ножица и стрижеше дългата си руса коса.

— Какво правиш, Антония! — ахна Матиас. — Защо стрижеш косата си?

— За да правя от нея тетиви за лъкове — отвърна Антония.

И не каза повече нищо. Но никога няма да забравя погледа, с който изрече тези думи.

От Йонатан знаех, че в Шипковата долина се прилага смъртно наказание за щяло и нещяло, но че най-опасното провинение било притежаването на оръжие: най-забраненото от всички забранени неща. Войниците на Тенгил непрекъснато търсели по домове и из дворове, търсейки скрити колчани, лъкове, мечове и копия. Но никога нищо не намирали. А всъщност нямало нито една къща и нито едно стопанство, където да не се складирвало или изработвало оръжие, необходимо за борбата, чийто час, заяви Йонатан, е близък и неминуем.

Тенгил беше обещал възнаграждение от бели коне и за онези, които намерят скривалища на оръжие.

— Ама че е прост! — изсмя се Матиас. — Нима си въобразява, че в Шипковата долина ще се пръкне предател!

— Да, а ето че във Вишневата се пръкна един — промълви тъжно Йонатан. — Хем знаех, че той върви до мен, хем ми беше трудно да го приема за брат, като го гледах в тия старешки дрипи.

— Йоси въобще няма представа за жестокостта и гнета, от крито страдаме тук — въздъхна Матиас. — Инак той нямаше да прави това, което прави.

— Как ли е София? — промълви Йонатан. — Ах, как искам да узная дали Бианка е долетяла благополучно.

— Нека се надяваме — каза Матиас. — И дано София вече е попречила на Йоси.

Когато доближихме къщурката на Матиас, видяхме, че дебелият Додик се въргала в зелената трева и играе на зарове с още трима Тенгилови войници. Май имаха свободен ден, защото пролежаха така целия следобед — от прозореца на кухнята ги гледахме как мятат заровете, как се тъпчат с месо и се наливат с пиво, после само се наливат, а най-сетне — вече нищо не правят, а пъплят като бръмбари из храсталаците. Накрая захъркаха.

Шлемовете и наметалата си бяха хвърлили настрани в тревата. Че кой наистина може да лочи пиво, загърнат в дебело шаячно наметало, при това в толкова топъл ден?

— Ако обаче Тенгил го разбере, ще нареди да им ударят по доста тояги — рече Йонатан.

Той се шмугна през вратата и още преди страхът да е успял да ме хване, донесе едно наметало и един шлем.

— За какво са тия гнусотии? — възнегодува Матиас.

— Още не знам — отговори Йонатан. — Но може да дойде време, когато ще ми потрябват.

— Може да дойде обаче и време, когато ще загазиш заради тях — предупреди го Матиас.

Йонатан смъкна дрипите и чорлавата брада, надяна наметалото, нахлупи шлема и се изпъчи пред нас като същински Тенгилев войник — какъв ужас! Матиас потръпна и го помоли веднага да скрие гнусотиите в тайника, та да не ги гледа.

Йонатан така и направи.

После си легнахме и проспяхме останалата част от деня, затова не знам какво е станало, когато дебелият Додик и неговите ортаци са се

събудили и са започнали да изясняват чий шлем и чие наметало липсват.

Матиас също заспал, но после ни разказа, че се събудил за малко и дочул псувни и крясъци откъм шипковите храсти.

През нощта продължихме работата по подземния проход.

— Остават ни още само три нощи, нито една повече — каза Йонатан.

— И после какво ще стане? — попитах.

— После ще стане това, заради което дойдох тук — отговори Йонатан. — И в което може да не успея, но във всеки случай аз съм длъжен да се опитам. Да освободя Орвар!...

— Но не без мен! — възкликнах аз. — Вече няма да ме изоставяш. Ще бъда с теб, където и да отиваш.

Той дълго се взира в мен, после се усмихна:

— Добре, щом желанието ти е толкова силно, значи то съвпада с моето.

Тенгиловите войници се развилняха от яденето и пиенето, на всички се бяха приискали двајсет бели коня и те се юрнаха да търсят Йонатан. Търсиха го и в следващите дни — под дърво и камък, от сутрин до вечер. В долината не остана непретършувана къща и неразровено кътче. Йонатан трябваше да се крие в тайника и въобще да не излиза оттам, та почти щеше да се задуши.

Ведер и Кадер сновяха и разгласяваха подробности относно брат ми. Минавайки веднъж покрай тях, и аз чух за „врага на Тенгил — Йонатан Лъвското сърце, който по престъпен начин се прехвърлил през стената и още се укрива на неизвестно място в Шипковата долина...“ Съобщаваха на населението и как изглежда: „красив личен младеж, русокос и синеок, със стройно телосложение“ — това описание явно бяха получили от Йоси. И отново заплашваха със смъртно наказание, предвиждано за всеки ятак, без да пропуснат да напомнят и наградата за онзи, който го издаде.

Докато Ведер и Кадер обикаляха из долината и тръбяха заплахите на Тенгил, у Матиас се стичаха хора да се сбогуват с Йонатан и да му благодарят за всичко, което той бе сторил за тях. Разбрах, че изобщо не знам за много негови подвизи и добрини.

— Никога няма да те забравим — мълвяха хората с просълзени очи и му даваха хляб, макар че те самите гладуваха.

— За теб хлябът е по-необходим, защото поемаш дълъг и опасен път — казваха му те и бързо си отиваха, та още веднаж да чуят заканите на Ведер и Кадер — просто за да се позабавляват.

И в дома на Матиас нахълтаха войници. Изплашен до немайкъде, аз се заковах на стола си в кухнята, когато те се втурнаха вътре, и от страх не смеех да се помръдна. На Матиас обаче и окото му не мигна.

— За какво сте дошли! — викна им той. — Лъвско сърце тук няма. Измисляте си го, за да безчинствувате по хорските къщи и да ги обръщате нагоре с краката.

Ама наистина нагоре с краката — те започнаха да ровят от вътрешната стаичка и хвърлиха постелките на пода. Преровиха един скрин, от който също извадиха всичко. Това ми се стори доста глупаво — да не би да си мислеха, че Йонатан може да се напъха в скрин?

— Вижте и в цукалото! — предложи им Матиас и много ги ядоса.

После те нахлуха в кухнята и веднага се захванаха с шкафа, а аз ги наблюдавах от стола си и усещах как ме обзема все по-силна омраза. Същата вечер Йонатан и аз щяхме да напуснем долината и сега се размислих какво ще правя, ако тези тук го намерят! Съдбата обаче не можеше да бъде толкова жестока, че да позволи залавянето му в последните часове от неговия престой в Шипковата долина...

Матиас беше натъпкал шкафа със стари дрехи, овча вълна и разни джунджурии, та откъм тайника да не прониква никакъв звук. Войниците изхвърлиха всичко на пода в кухнята.

А после! После насмалко да надам вик, който да срути къщурката, защото един от тях подложи рамо с намерение да отмести шкафа встрани. Но от гърлото ми не се изтръгна ни звук. Вкамених се на стола, обзет от ненавист към войника, към всичко у него — грубите ръце, дебелия врат, брадавицата на челото! Ненавиждах го, понеже знаех, че сега ще забележи капака към тайника, а това означаваше гибел за Йонатан.

Вик обаче все пак се чу. Извикал бе Матиас.

— Ей, горй! Да не би Тенгил да ви е заповядал и да ни подпалват къщите!

Не знам как беше станало, но овчата вълна, изхвърлена на пода, наистина гореше и войниците се втурнаха да гасят разразяващия се пожар. Тъпчеха я, рипаха отгоре й, ругаеха и накрая я заляха с вода от бурето. Така пожарът бе предотвратен почти преди да се е разбушувал, но Матиас продължаваше да мърмори и натяква:

— Акъл нямате ли! Може ли да се изхвърля, каквото ви падне, близо до запалено огнище!

Оня с брадавицата побесня.

— Млъквай, дъртако! — изръмжа той. — Млъквай, инак знам как да ти затъкна гръцмуля!

Но не беше толкова лесно да стреснеш Матиас.

— Сега ще ми оправите всичко! — кресна той. — Я на какво заприлича домът ми — на кочина!

Това беше най-добрият начин да ги прогони.

— Оправяй си кочината сам, дъртако неден! — сопна се оня с брадавицата и пръв се измъкна навън. Другите го последваха. Вратата зина широко отворена подире им.

— Ама че дръвници! — промърмори Матиас.

— Какво щастие все пак, че вълната се запали — промълвих аз. — Ах, какво щастие за Йонатан!

Матиас духаше връз пръстите си.

— Да, от пожарчетата понякога има полза — кимна той, — макар че боли, когато с голи ръце вадиш горящи въглени направо от огнището...

Мамех се обаче, ако си бях въобразил, че тревогите ни свършваха дотук.

Войниците бяха търсили Йонатан и в конюшната, защото оня с брадавицата дойде пак:

— Имаш два коня, дъртако, а знаеш, че никой от Шипковата долина няма право да държи повече от един! Още тази вечер ще изпратим наш човек, който ще вземе тоя със звездата на челото — длъжен си да го дадеш на Тенгил.

— Но това е конят на внучето ми — възрази Матиас.

— Я, така ли? От днес обаче е на Тенгил.

Войникът беше неумолим. А аз се разплаках. Тази вечер ни предстоеше да напуснем Шипковата долина — нашият дълъг проход под земята най-сетне беше завършен. Едва сега се сетих за Грим и Фялар: та те не биха могли да пълзят на четири под земята! Какъв глупак бях да не се сетя досега, че ще трябва да ги оставим при Матиас. Това само по себе си беше достатъчно печално, а ето че положението ставаше направо ужасно — Тенгил щеше да си присвои Фялар. Как не ми се пръсна сърцето, когато го чух!

Оня с брадавицата извади някаква дъсчица и я тикна под носа на Матиас.

— Тук! — заповяда той. — Ей тук ще си сложиш знака!^[1]

— Защо пък? — опъна се Матиас.

— Защото това ще рече, че с радост даваш на Тенгил един кон.

— Хич не се и радвам — тросна се Матиас.

Но войникът се нахвърли върху му с изваден меч.

— Ще се радваш и още как! — ревна той. — Ще си сложиш знака и ще дадеш дъсчицата на нашия човек, който ще пристигне от Карманяка, за да отведе коня. Тенгил иска доказателство, че си му го дал доброволно, ясно ли е, дъртако? — И тъй грубо го блъсна, че дядо несмалко не падна.

Какво му оставаше да направи? Той сложи знака си и войниците напуснаха дома му, за да търсят Йонатан другаде.

Това беше нашата последна вечер при Матиас. За последен път седяхме край масата му и за последен път сърбахме чорбицата му. Нажалени бяхме и тримата, най-вече аз. Плачех. Заради Фялар. И заради Матиас. Чувствувах го почти като роден дядо, а сега щяхме да се разделим. Плачех и загдето съм толкова малък, пъзлив и безсилен срещу такива като войника, който го блъсна.

Йонатан мълчеше, вдаден в мисли, но внезапно отрони:

— Ах, само да знаех паролата!

— Каква парола? — попитах.

— Нима не знаеш, че на влизане и на излизане през Голямата порта трябва да се казва една парола — поясни той.

— Знам — отвърнах. — А знам и паролата: „*Цялата власт на Тенгил, нашия освободител*“. Чух я от Йоси: не съм ли ти споменавал за това?

Йонатан ме погледна някак особено. Дълго ме гледа така, а после прихна:

— Виж го ти моя Шушулко! Безценен си ми ти, знай това!

Не разбирах защо толкова се зарадва на паролата, щом така и така нямаше да минава през Голямата порта. Но ми стана драго, че го развеселих, макар и с такава дреболия.

Матиас оправяше стаичката си и Йонатан влезе при него. Двамата тихичко си приказваха. От разговорите им не чух много, само това, което Йонатан рече накрая:

— Но ако не се върна, ти ще се погрижиш за братчето ми, нали?

После дойде при мен.

— Слушай, Шушулко — поде той. — Аз ще тръгна пръв с целия товар. А ти ще почакаш тук, при Матиас, докато ти дам знак. Това обаче няма да стане съвсем скоро, защото имам да оправям доста работи.

О, как не ми хареса решението му. Не можех да свикна без Йонатан и никак не ме сдържаше да го чакам. Особено когато имах основание да се боя за него, както сега. Кой знае какво можеше да му се случи отвъд стената? И какво ли щеше да предприема, щом сам съзнаваше, че има риск да не сполучи?

— Не се бой, Шушулко — успокояваше ме той. — Нали вече си Карл Лъвското сърце? Недей да забравяш това!

Набързо си взе довиждане с нас и се пхна в тайника. Хлътна в подземния проход, помахаше ни и ръката му бе последното, което видях от него.

— Дебелият Додик хич и не подозира каква къртица ще мине под стената му — позасмя се Матиас.

— Я си помисли обаче какво би станало, ако той види как тази къртица подава глава изпод земята — промълвих аз. — Тогава веднага ще изпрати копието си по нея!

Толкова ми беше мъчно, че отидох в конюшната при Фялар. Търсех утеха при него за последен път. Но как всъщност да я намеря, щом знаех, че от тази вечер не ще го видя въобще...

В конюшната беше тъмно. Прозорчето ѝ не процеждаше много светлина отвън, но аз все пак видях как Фялар извърна поривисто глава, щом ме усети, че влизам. Отидох при него в яслата и го обгърнах за шията. Искях да разбере, че не аз нося вината за това, което ни сполетя.

— Макар че може и аз да съм виновен — хълцах безутешно. — Ако си бях останал във Вишневата долина, Тенгил никога нямаше да те заграби. Прости ми, Фялар, прости ми! Но нима можех да постъпя другояче!

Стори ми се, че той долови мъката ми, и допря меката си муцуна в ухото ми. Сякаш искаше да не плача.

Но аз плачех. Притисках се в него и плачех ли, плачех, докато не ми остана никакъв плач. Тогава го потупах и му дадох, каквото беше останало от овеса. Е, разделиха си го с Грим, разбира се.

Почистих на Фялар и докато вършех това, в главата ми бушуваха страшни мисли. Дано оня, който дойде да вземе коня ми, умре, пустосвах аз. Дано умре още преди да е минал реката! Знаех, че е ужасно да кълнеш някого така — наистина е ужасно. Пък и съвсем безполезно!

Ами да, той сигурно вече плава по реката — на сала, върху който товарят всичко, което плякосват. Сигурно вече стъпва на суша... Или може би в този миг минава през Голямата порта, о, Фялар, да можехме да избягаме някъде с теб!

Тъкмо си мислех за бягство, когато някой отвори вратата на конюшната и аз извиках от страх. Но влезе Матиас — никой друг. Започна да се чуди къде съм се дянал. Радвах се, дето в конюшната е толкова тъмно, та няма да забележи, че пак съм плакал. Той обаче май разбра, защото каза:

— Внученце мило мое, да можех нещо да направя! Ала тук дядо ти е безсилен. Тъй че си поплачи!

Точно в този момент през прозорчето зад гърба му видях, че по пътя отвън някой иде към двора ни. Човек на Тенгил! Оня, който щеше да ми вземе Фялар!

— Ей го! — извиках аз. — Матиас, той вече иде!

Фялар изцвили. Не му хареса, че изкрещях толкова отчаяно.

Вратата на конюшната се отвори и оня застана на прага — с черен шлем, с черно наметало.

— Не! — виках аз. — Не! Не!

Но войникът се втурна към мен и ме притисна в обятията си.

Да, Йонатан ме притисна в обятията си. Защото това беше Йонатан!

— Не познаваш ли своя роден брат? — усмихна се той, когато му оказах съпротива. Дръпна ме до прозорчето, за да го разгледам и се убедя, че наистина е той. И пак не ми се вярваше: дотам неузнаваем беше. Грозен. По-грозен даже от мен и в никакъв случай „красив, личен младеж“. Косата, сплъстена на мокри кичури, не беше златиста, а горната му устна се издуваше от нещо, нарочно пъхнато под нея. Не знаех, че толкова малко нещо може да загрози човека толкова много. Йонатан направо не приличаше на себе си и аз бих се насмял, ако имаше време. Но очевидно време нямаше.

— Трябва да бързаме — каза той — и аз ще тръгна веднага! Оня от Карманяка може да пристигне всеки момент.

Протегна ръка към Матиас:

— Дай дъсчицата! Защото с радост даряваш и двата си коня на Тенгил, нали?

— Ами че да — намигна Матиас и тури дъсчицата в отворената му длан.

Йонатан я пхна в джоба си.

— Ще я покажа там, на портата — поясни той. — Та началникът на стражите да се убеди че не лъжа.

Всичко се разви с мълниеносна бързина. Оседлахме конете за секунда, както никога досега. А през това време по настояване на Матиас Йонатан разказа как е минал през Голямата порта.

— Стана лесно. Казах паролата точно тъй, както ми я предаде Шушулко: *„Цялата власт на Тенгил, нашия освободител“*, а началникът на стражите ме запитва: „Отде идеш, къде отиваш и по каква работа?“ „От Карманяка до къщата на Матиас. Ще взема оттам два коня за Тенгил“ — отговорих. „Минавай!“ — разреши той. „Благодаря“ — рекох. И ето ме тук. Но трябва да мина пак през портата и да изпреваря истинския Тенгилов човек, защото иначе лошо ми се пише.

Изкарахме конете от конюшната по-бързо, отколкото мога да го изрека, и Йонатан се метна на седлото на Грим, а Фялар хвана за юздата и го поведе редом.

— Пази се, Матиас — пошушна му той. — Дано се видим пак!

И подкара конете в тръс. Без да заръча нищо повече!

— Ами аз? — викнах подир него. — Аз какво ще правя?

Йонатан ми помахаше:

— Матиас ще ти каже.

Гледах след него и се чувствавах излъган. Но Матиас ми обясни положението.

— Нима не разбираш, че ти въобще не можеш да минеш през Голямата порта — каза ми той. — Затова ще се промъкнеш пълзешком през прохода, когато довечера се стъмни. Йонатан ще е вече на отвъдната страна и ще те чака там.

— Това сигурно ли е? — попитах. — Ами ако в последния момент нещо му се случи?

Матиас въздъхна.

— Нищо не е сигурно в света на Тенгил — отрони той. — Но ако планът не успее, ти ще се върнеш и ще останеш при мен.

Опитах се да си представя какво ще стане: първо, ще пропълзя през прохода съвсем сам. Дори да нямаше друго, това беше достатъчно ужасно. После — ще изляза изпод земята в гората отвъд стената, където може и да не намеря Йонатан. Ще седя в тъмното и ще чакам, ще чакам, докато ми стане ясно, че той няма да дойде. Ще пропълзя обратно през прохода. И ще живея без Йонатан!

Стояхме пред вратата на конюшната, която сега беше празна. И внезапно се сетих за нещо друго:

— Ами какво ще стане с теб, Матиас, когато пристигне оня от Карманяка? В конюшната ти няма никакъв кон.

— Кон има — каза той. — Защото сега ще изтичам да доведа моя. Бях го дал у съседите, докато Грим беше при мен.

— Но тогава ще ти го вземе!

— Ако не го е срам!

Той доведе коня си буквално в последната минута. Защото веднага след това се яви оня, който трябваше да отведе Фялар. Отначало се развика, разтропа и разруга по обичая на Тенгиловите хора.

Защо в конюшната имало само един кон и защо Матиас отказвал да го даде...

— Хич недей да ми се пениш! Знаеш, че мога да имам *един* кон. А другия отмъкна оня мошеник, и то с дъсчицата. Аз ли съм виновен, че кръстосвате долината и грабите хората и че едните Тенгилови чукундури не знаят какво правят другите...

Някои войници кипваха, когато Матиас им се тросваше така, но пък други омекваха и се смиряваха — дошлият да отведе Фялар спадаше към вторите и направо си глътна езика.

— В такъв случай е станала някаква грешка — изломоти той и си тръгна като псе с подвита опашка.

— Матиас, нима никога не те е страх? — попитах го, щом оня се изгуби от погледа ни.

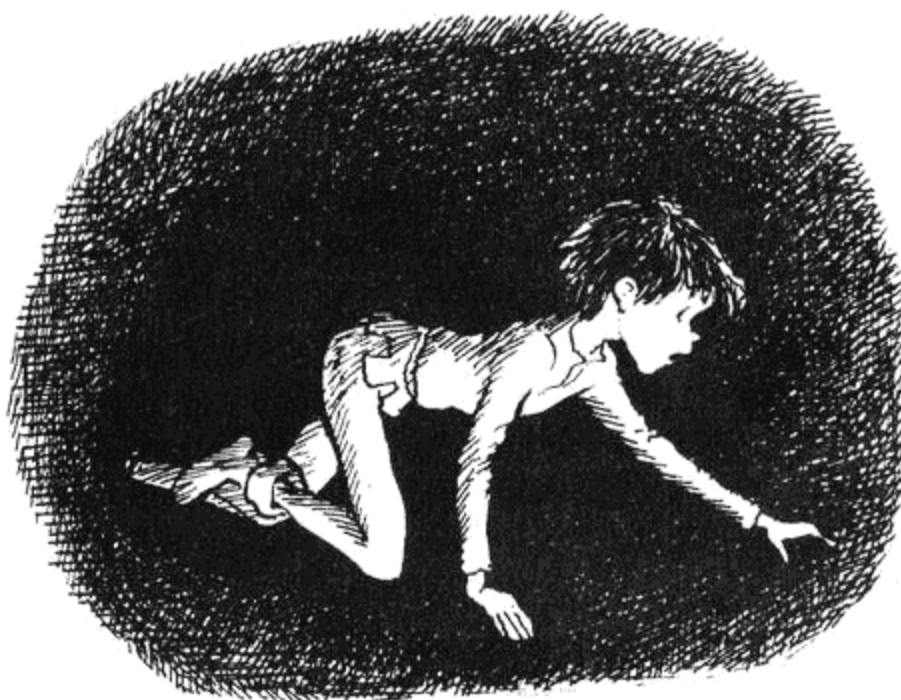
— Как да не ме е страх — отговори Матиас. — Пипни, да усетиш как тупа сърцето ми. — И той сложи дланта ми върху гърдите си. — Всички се страхуваме. Но понякога не бива да го показваме.

Свечери се, стана тъмно. Дойде време да напусна Шипковата долина. И Матиас.

— Сбогом, внученце мило мое — каза той. — И не забравяй дядо си!

— Никога, никога няма да те забравя — уверих го аз.

И ето ме сам-самичък под земята. Придвижвах се пълзешком през дългия тъмен проход и непрекъснато си говорех, за да си вдъхвам бодрост и смелост.

— Нищо, че е тъмно като в рог... Не, разбира се, че няма да се задушиш... да, сипва се пръст във врата ти, но това не означава, че стените на прохода ще се срутят, глупаче такова! Не, не, Додик не ще може да те съзре, когато излезеш на отвъдната страна — да не е котарак, че да вижда в мрака! О, да, Йонатан е там, *естествено*, и те очаква, той е там, не чуваш ли какво ти казвам? Той е там! Той е там!

И той беше там. Седеше на един камък, обгърнат в мрак, а под едно дърво малко по-нататък съгледах Грим и Фялар.

— Хей, Карл Лъвското сърце! — приветствува ме той. — Ето те най-сетне!

[1] Вместо подпис. Б.пр. ↑

Пренощувахме под една ела и на разсъмване се събудихме, зъзнейки. Поне аз. Между дърветата се стелеше мъгла, та Грим и Фялар се виждаха едва-едва: сиви призрази на коне сред окръжаващата ни мрачна сивота. Беше съвсем тихо. И някак скръбно. Просто не знам защо тази сутрин бях обзет от такава тъга, пустота и страх. Но съзнавах, че копнея по топлата кухничка на Матиас и че се боя от онова, което ни предстои. От онова, което ми бе неизвестно.

Опитах се да прикрия настроението си от Йонатан. Защото кой знае: можеше да му хрумне да ме изпрати обратно, а аз исках да споделя с него всички опасности, дори най-страшните.

Йонатан ме погледна и се усмихна.

— Не увесвай нос, Шушулко. Това все още е нищо... Ще стане и по-лошо.

Ама че утеха! Внезапно обаче слънцето проби мъглите и те се вдигнаха. В гората екна птича песен, тъгата и пустотата се разсеяха едновременно и страшното престана да ми изглежда толкова страшно. Пък се и постоплих. Слънчевите лъчи вече напичаха. Сега всичко ми изглеждаше едва ли не приемливо.

Грим и Фялар май също не се оплакваха. Вече не бяха затворени в мрачна конюшня и отново можеха да пасат на воля сочна зелена трева. Убеден съм, че нямаха нищо против.

Йонатан обаче им подсвирна — тихо, отривисто, но те чуха сигнала му и дойдоха.

Йонатан искаше да тръгваме. Надалеч! Незабавно!

— Защото стената се намира току зад тези лещаци — каза той. — А никак не ми се иска да се срещна очи в очи с Додик.

Подземният ни проход излизаше между два лещака съвсем до елата, под която бяхме нощували. Но отворът вече не личеше: Йонатан го затрупа с клонки и шума, като отбеляза мястото с две пръчки, за да го намерим пак.

— Запомни го добре! — посъветва ме той. — Ето този голям камък, ето елата, под която спяхме, ето и лещациите... Защото след

време може би ще се върнем оттук. Ако ли пък не...

Той не се доизказа и повече не продума. Яхнахме конете и потеглихме смълчани.

Внезапно забелязахме гълъбче, летящо над върхарите на дърветата. Една от белите гълъбици на София.

— Палома! — възкликна Йонатан. Как ли я позна от такова разстояние?

Дълго бяхме чакали вест от София. И ето че нейната гълъбица най-сетне пристигаше, но уви — ние се намирахме отвъд стената. Палома се носеше направо към къщурката на Матиас. Скоро щеше да кацне на гълъбарника пред конюшната, ала само Матиас щеше да е там, за да прочете писъмцето, с което е изпратена.

Йонатан помръкна.

— Защо не долетя вчера! — затюхка се той. — Че да узная това, което толкова искам да науча.

Сега обаче трябваше да се махаме, да бягаме надалеч от Шипковата долина, от стената и от копоите на Тенгил, втурнали се по дирите на Йонатан.

По обиколен път през гората щяхме да слезем до реката, поясни брат ми, и после все по брега ѝ трябваше да стигнем до Кармския водопад.

— Ще видиш такъв водопад, мили Карл, какъвто не си и сънувал.

— Не съм — кимнах, — защото въобще не съм виждал голям водопад.

Вярно: преди да дойда в Нангияла, аз не бях виждал много неща. Както и гора, подобна на тази, през която се придвижвахме сега — истински лес като в приказките, непрогледен и гъст, без пътеки и пътечки. Принудени бяхме да яздим направо между дърветата, които тикаха мокрите си клони в лицата ни. Но това ми харесваше. Харесваше ми впрочем всичко — да виждам как слънцето блести между стволовете им, да слушам птичките и да усещам мириса на влажна кора, на влажна трева и на кон. А най ми харесваше това, че яздя редом с Йонатан.

Въздухът в гората бе свеж и прохладен, но колкото повече напредвахме, толкова по-топло ставаше. Отсега се усещаше, че денят ще бъде горещ.

Не след дълго Шипковата долина остана зад нас. Навлезли бяхме дълбоко в гората и там, на полянката, обкръжена с високи дървета, зърнахме да се сивее къщурка. Насред тъмната гора — кой ли би могъл да живее тъй уединено! Но някой действително живееше там. Коминът димеше, а отпред пасяха две кози.

— Тук живее Елфрида — каза Йонатан. — Ако я помолим, тя ще ни даде малко козе мляко.

Получихме мляко толкова, колкото поискахме, и то ни се услади, защото бяхме яздили дълго и още не бяхме сложили залък в уста. Седнахме на прага на Елфридината къщурка и си сръбвахме козе мляко с хлебец от торбите ни, с козе сирене, което ни даде стопанката, и с пошепа диви ягоди, които аз набрах в гората. Всичко ни се услади и ни засити.

Елфрида беше дребна, пълничка и добродушна старица, която си живееше сам-самичка с двете кози и с един сив котарак за дружинка.

— Слава богу, че не живея зад *стена* — рече многозначително тя.

Познаваше мнозина от Шипковата долина и разпитваше кой как е. Йонатан я осведомяваше за всекиго. Не много охотно обаче, защото повечето новини бяха такива, че нажаляха до сълзи добрата старица.

— Каква злочестина сполетя Шипковата долина! — завайка се Елфрида. — Проклет да е Тенгил! Проклета да е и Катла! Всичко би се ядвало, ако той нямаше тази Катла!

Тя закри очи с престилката си и ми се стори, че заплака.

Не можех да я гледам как плаче и отидох да набера още ягоди. Йонатан остана да разговаря с Елфрида.

Късах червените плодове, а мислех само за едно: коя е тази Катла и къде е? Кога ще го разбере?

Най-сетне стигнахме реката. И то в разгара на пладнешката жегата. Слънцето бе заседнало на небосклона като огнено кълбо, искреше и във водата, та сякаш в нея блещукаха хиляда малки слънца. Спряхме високо горе на стръмния бряг и се загледахме в реката под нас. Каква картина! Реката на древните реки препускаше към Кармския водопад така буйно, че се пенеше, устремена натам с цялата си вода, а грохотът на водопада ехтеше отдалеч.

Прииска ни се да слезем до реката и да се разхладим. Пуснахме Грим и Фялар на воля в гората — да си намерят поточе, което да утоли жаждата им, а ние щяхме да се изкъпем в реката. Спуснахме се презглава по стръмния скат, събличайки се тичешком и тъй нетърпеливо, че за малко да си изпокъсаме дрехите. Долу, на брега, досам реката, растяха върби. Една от тях бе протегнала ствол далеч навътре и спускаше клони право към водата. Покатерихме се по нея и Йонатан ми показва как да се вкопча за един клон, а после да се топя въз водовъртежите.

— Здравата се дръж! — предупреди ме той. — Защото иначе ще стигнеш до Кармския водопад прекалено бързо, за да ти се отрази добре.

И аз стисках клона така, че ставите ми побеляха. Люшках се, хванат за него, и се оставях водата да ме облива. Никога не се бях къпал по-весело и никога — по-опасно. Усещах с цялото си тяло силата на въртопите, които се стремяха да ме запокитят право в Кармския водопад.

После Йонатан ми помогна да се изкатери на ствола и двамата поседяхме в короната на върбата като в зелена колибка, залюляна над

водата. Реката под нас рипаше игриво, като че ѝ се искаше да ни примами пак в обятията си, да ни подлъже, че хич не е опасна. Достатъчно бе обаче да докосна водата ѝ само с палеца на крака си, за да почувствувам как течението неудържимо ме тегли към бездната. Реших, че е по-добре да си почивам в короната на дървото и тъкмо оглеждах нехайно крайбрежния склон, когато внезапно изтръпнах: отгоре се задаваха конници — Тенгилови войници с дълги копия. Те се носеха в галоп и клокоченето на реката ни бе попречило да чуем тропота от копитата на конете им.

— Да не би да е потеря за тебе? — попитах Йонатан.

— Не — отговори той. — Тези идат от Карманяка и отиват в Шипковата долина. През реката, край водопада, е прехвърлен висящ мост и Тенгил изпраща повечето от войниците си оттам.

— Но ако спрат тук?

Йонатан споделяше опасението ми.

— Дано не ме видят — каза той, — та да не получа някой и друг лъвскосърдечен поздрав в черепа.

Горе на склона преброих шестима. Те спореха шумно за нещо си и сочеха водата. Не можехме да чуем за какво говорят. Внезапно обаче един от тях поведе коня си надолу по стръмнината. Той слезе до реката току край нас и аз бях доволен, че дървото ни укрива тъй надеждно.

Другите викаха подире му:

— Недей, Перк! Ще удавиш и себе си, и коня!

Но този, когото наричаха Перк, се изсмя в отговор и им викна:

— Ще ви покажа аз на вас! Бас държа, че ще преплувам до скалата и обратно, ако ли пък не — докрая ще ви черпя с пиво!

Тогава разбрахме какво е намислил.

Навътре в реката се издигаше скала. Теченията се разбиваха в нея и над водата изпъкваше само горната ѝ част. Перк сигурно я беше видял отгоре и сега искаше да се изфука.

— Ама че глупак — сви устни Йонатан. — Нима си въобразява, че конят му ще стигне дотам, и то срещу течението!

Перк вече беше хвърлил шлема, наметалото и ботушите. Възседнал коня си по риза и гащи, той искаше да го накара да влезе в реката — това бе всъщност хубава черна кобилка. Перк ѝ крещеше, попържаше и я силеше, но кобилката се дърпаше назад. Тогава той я

заудря. Нямаше камшик, та я биеше по главата с юмруци и аз чух как Йонатан простена, също както онзи път на площада.

Най-сетне Перк постигна своето. Кобилката изцвили, полудяла от страх, но навлезе в реката, както искаше яхналият я безумец. Гледката беше ужасна, особено когато животното започна да се бори с отнасящото го течение.

— То ще я довлече право при нас — каза Йонатан. — И каквото и да прави Перк, той не ще може да стигне с нея до скалата!

А кобилата се опитваше да стигне дотам и още как!

Клетото животно се бореше със стихията, но бе обзето от смъртен ужас, щом схвана, че реката е по-силна!

Едва сега и Перк комай разбра, че животът му виси на косъм. Той се опита да примъкне кобилата си към брега, но бързо се убеди, че това е невъзможно. Неговата воля не съвпаднаше с прищявките на теченията! А теченията се стремяха да го завлекат до Кармския водопад и той си го заслужаваше. Жал ми беше обаче за кобилката, която вече бе съвсем безпомощна. Носеше се към нас с ездача си точно както бе предвидил Йонатан и те скоро щяха да ни надминат и изчезнат. В очите на Перк се четеше страх: знаеше накъде отива.

Обърнах се да видя къде е Йонатан и извиках, когато го съзрях: увиснал над водата, той се засили и залюля колкото можеше по-надалеч. Вкопчан с крака за ствола на върбата, брат ми се спусна току над водата и тъкмо когато Перк минаваше под него, той го хвана за косата и го извлече нагоре така, че да се закрепил на един клон.

После повика кобилката:

— Насам, кобилке, насам!

Реката вече я беше отнесла покрай дървото, но с невероятно усилие животното се опита да се пребори с нея. И макар че дебелакът Перк вече не й тежеше, кобилката щеше да потъне, ако Йонатан не успя да я докопа за юздата и я изтегли към себе си. Борбата беше на живот и смърт, защото реката не искаше да изтърве плячката си и се стремеше да грабне не само кобилката, а и Йонатан.

Обезумях от ужас и изкрещях на Перк:

— Че помогни де, вол такъв!

Той се бе покатерил на дървото, където се чувствуваше в безопасност, и въпреки че се намираше съвсем близо до Йонатан, този негодник само се наведе към него и извика:

— Я пусни коня! Там, в гората, има още два, аз ще си взема единия от тях! Пусни го, пусни го!

Гневът придава сила, поне така съм чувал да казват, и сигурно като разгневи Йонатан, Перк вля в него още сила, та кобилата беше измъкната.

После обаче брат ми нахока Перк:

— Дръвник с дръвник! Да не си мислиш, че ти спасявам живота, за да ми отмъкнеш коня. Не те ли е срам!

Може би Перк се засрами, може би не. Не знам. Във всеки случай той не отговори, не попита кои сме и въобще нищо не каза. Закрета с нещастната си кобилка нагоре по склона и не след дълго изчезна с цялата Тенгилова шайка.

Когато се свечери, ние си накладохме огън над водопада. Убеден съм, че никой огън, в никоя епоха и в никой свят не е горял на място,

подобно на това, което ние избрахме за нашия.

То беше страховито, потресаващо и красиво като никое друго на небето или земята. Планинските хребети, реката и водопадът се сливаха във величествен пейзаж, изникнал сякаш от някакъв сън.

— Не е възможно това да е реално! Сигурен съм, че е частица от древен сън — казах на Йонатан, докато все още бяхме на моста, на висиящия мост, прехвърлен по нареждане на Тенгил над пропастта, разделяща страните Карманяка и Нангияла, разположени от двата бряга на Реката на древните реки.

Реката се пенеше дълбоко долу в пропастта под моста, а после с рев се спускаше от прага на Кармския водопад в още по-зашеметяваща и страшна бездна.

Попитах Йонатан:

— Как е било възможно да се прехвърли мост през такава ужасяваща дълбочина?

— Да, аз също бих искал да узная това — свъси вежди той. — Колко ли човешки живота е струвал строежът му, колко ли хора са губели равновесие и с вик са изчезвали във водопада... Да, колко ли наистина...

Потръпнах. Сякаш дочух стоновете на жертвите да отекуват между планинските урви.

Бяхме съвсем близо до страната на Тенгил. Отвъд моста виждах пътека, чиито криволици се губеха високо горе, в планината. Планината на древните планини, обграждаща Карманяка.

— Тръгнеш ли по тази пътека, ще стигнеш чак до крепостта на Тенгил — поясни Йонатан.

Потръпнах още повече. Но реших: нека утре става каквото ще, но тази вечер аз за първи път в живота си ще седя заедно с Йонатан край огън, наскладен под открито небе.

Запалихме го на една скална площадка високо над водопада. Близо до моста. Нарочно седнах с гръб към тях. Не исках да гледам нито моста, водещ към земята на Тенгил, нито каквото и да било друго освен трепкащия светлик на огъня, блуждаещ по канарата. Беше красиво и някак страшничко. Гледах също и хубавото, добро лице на Йонатан, озарено от огъня, гледах и конете, които си почиваха малко по-нататък.

— Този огън е много по-буен и хубав от първия, който запалих сам — обадох се аз. — Защото край него сме двамата, Йонатан!

Винаги се чувствах уверен и спокоен, щом Йонатан беше до мен, и изпитвах истинско щастие, че двамата стъкнахме огъня, за който толкова бяхме говорили, докато живеехме на земята.

— Време на огньовете и на приказките: помниш ли кога го каза? — попитах го.

— Помня, разбира се. Но тогава не вярвах, че в Нангияла може да има и толкова страшни приказки.

— Така ли ще бъде винаги?

Той помълча, загледан в огъня, после каза:

— Не. Когато един ден отшуми и последната битка, Нангияла отново ще се превърне в някогашната страна на веселите приказки, където се живее леко и просто.

Огънят припламна и озари умореното му и тъжно лице.

— Но тази последна битка, Шушулко, не може да протече другояче, освен като страшна приказка за гибел, за гибел и за гибел. И ето защо предводител в нея трябва да бъде Орвар, не аз. Аз не мога да убивам.

„Вярно, не можеш“, помислих си аз. Но пък го попитах:

— Е, трябваше ли обаче да спасиш живота на тоя Перк?

— Не знам дали трябваше, но има неща, които човек е *длъжен* да направи, защото иначе не е човек, а жалка отрепка, както впрочем съм ти казвал и преди.

— Я си представи обаче какво би станало, ако той беше разбрал кой си! Щяха да те заловят!

— Да, но щяха да заловят Лъвското сърце, а не някаква жалка отрепка — отвърна Йонатан.

Огънят ни догоря и мрак обгърна планината: отначало здрач, който за кратко време придаде на всичко меки, приятни и нежни очертания, а после — черен, непроницаем мрак без никакви проблясъци, огласян само от грохота на Кармския водопад.

Приблжих се, колкото можех повече, до Йонатан. Седяхме тъй, облежнати на скалата, и разговаряхме в тъмнината. Не се боях, но ме бе обзело някакво странно безпокойство. Трябва да спим, обади се брат ми, но аз знаех, че няма да мога да заспя. Това безпокойство не ми

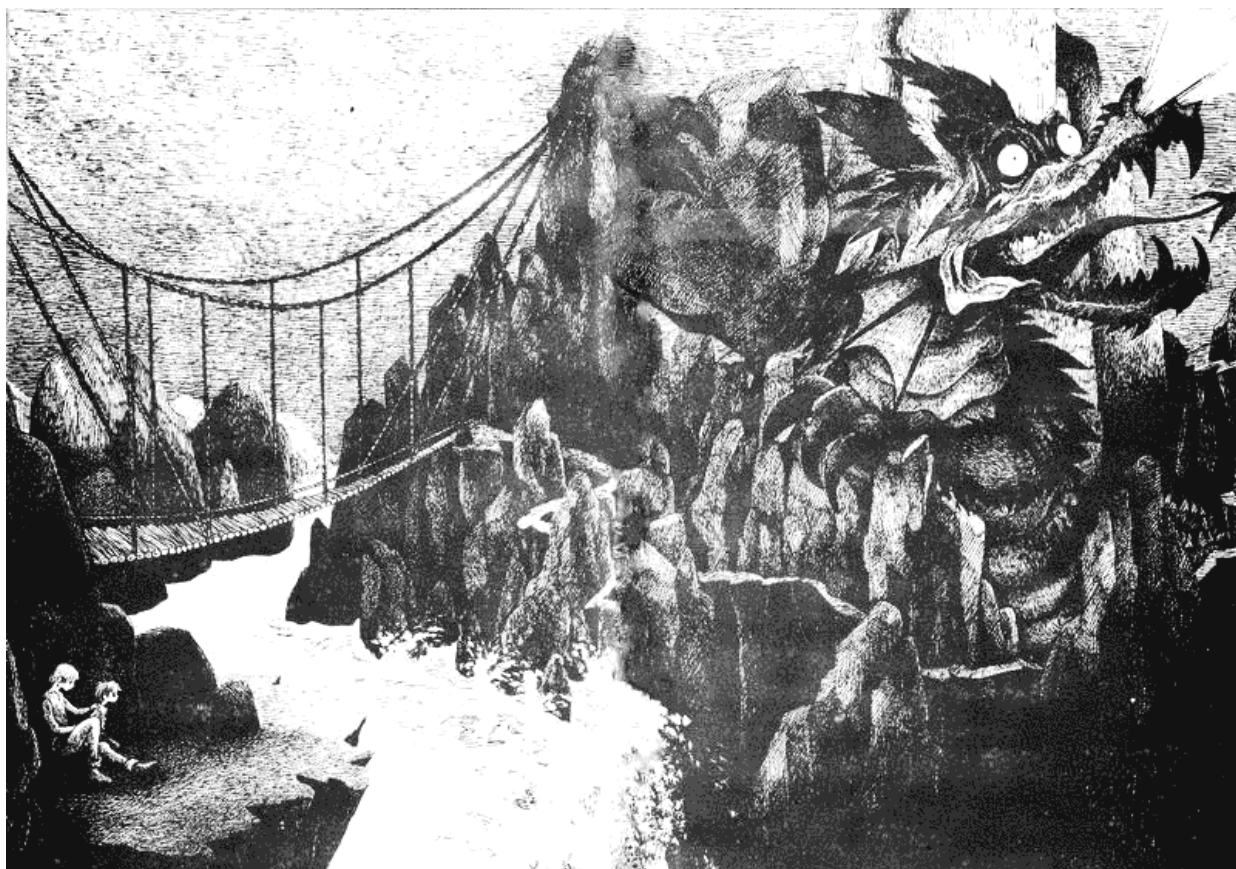
даваше и да говоря. Но то бе породено не от мрака, а от нещо друго, незнайно, неопределено... Добре, че Йонатан бе до мен.

Внезапно просветна мълния и веднага след нея изтрещя гръмотевица — толкова силна, че сякаш пропука чукарите. Бурята надвисна над нас. Буря, каквато дотогава не бях виждал. Гръмотевиците ѝ заглушиха даже водопада, а мълниите ѝ се гонеха една друга. Земя и небе ту святкаха и пламваха, ту потъваха в още по-дълбок мрак. Сякаш се бе възцарила безкрайна, вечна нощ.

Внезапно отекна гръм, по-страшен от всички досегашни. Светкавицата припламна за миг и озари всичко наоколо.

И тъкмо тогава видях Катла. *Аз видях Катла.*

Да, аз видях Катла и после не знам какво е станало. Потънах сякаш в някаква черна пропаст, а когато се опомних, гръмотевичната буря бе отминала и небето над планинските върхове вече се проясняваше. Лежах с глава, положена върху коленете на Йонатан, но страхът ме сломи веднага, щом се сетих, че... че там, далеч отвъд реката, дебне Катла, възправена на една скала, високо над Кармския водопад. Изхлипах, когато си припомних ужасната гледка, и Йонатан се опита да ме успокои:

— Вече я няма там. Прибра се.
Но аз го питах през сълзи:

— Как е възможно да съществуват такива страшилища като Катла? Какво е тя всъщност — чудовище или що?

— Да, тя е чудовище — каза Йонатан. — Змеица. Катла е живо изкопаемо от дълбоката древност и не отстъпва по свирепост на Тенгил.

— Той откъде я е намерил?

— Змеицата изпълзяла от Катлината пещера — така поне се предполага, — когато се събудила от хилядолетен сън. Никой не подозирал съществуването ѝ. Една сутрин обаче тя се събудила и в тази ужасна сутрин пропълзяла до крепостта на Тенгил, бълвайки смъртоносен огън срещу хората. Придвижвала се напред през шпалир от трупове.

— Но как станало тъй, че не убила самия Тенгил?

— Тенгил търтил да бяга от зала в зала. Когато тя съвсем го приближила, той сграбчил своя боен рог, за да призове войниците си на помощ, а когато надул рога...

— Какво като надул рога?

— Катла клекнала до него като вярно куче. И оттогава е покорна робиня на Тенгил. И само на Тенгил. Страхува се от бойния му рог. Чуе ли неговия звук, змеицата се подчинява сляпо на притежателя му.

Все повече се развиделяваше. Планинските върхове оттатък — в Карманяка пламтяха като огъня, бълван от Катла. Затам се бяхме отправили. Страх ме беше, о, колко ме беше страх! Къде ли се спотайваше Катла? Къде ли ѝ беше бърлогата? Дали живееше в пещерата, назовавана с името ѝ, но пък тогава как и Орвар можеше да е там? Зададох на Йонатан тези въпроси и той ми обясни как стоят нещата.

Катла не живеела в пещерата и въобще не се върнала там след събуждането си от хилядолетния сън. Тенгил я държал прикована в един пролом близо до водопада — веригата ѝ била златна, каза Йонатан, и змеицата била извеждана от леговището си само тогава, когато Тенгил искал да сплаши народа и да всее паника в долината.

— Веднъж я видях там — Йонатан потръпна при спомена.

— И тогава извика?

— Да, тогава извиках.

Страхът набъбваше в мен.

— Боя се, Йонатан! Катла ще ни убие.

Той пак се опита да ме успокои:

— Но тя е вързана. Не може да измине разстояние, по-голямо от това, което ѝ позволява дължината на веригата. Катла не стига по-далеч от скалата, на която я видя. Там е почти винаги — вторачена в Кармския водопад.

— Че защо?

— Не зная. Може би търси Карм.

— Кой е пък този Карм?

— Ех, така си приказва Елфрида. Никой досега не го е виждал, но според Елфрида той живеел във водопада преди векове. Още тогава Катла го мразела и не можела да забрави това. Затуй сега все стои на скалата и дебне водопада.

— Но какъв е бил той и как така е живял в пъкления водопад? — недоумявах аз.

— И той бил чудовище — каза Йонатан. — Също змей, чиято дължина се равнявала на ширината на реката. Така поне твърди Елфрида. Мисля обаче, че това си е чисто и просто стара легенда.

— Ами ако е легенда толкова, колкото Катла е легенда?

Йонатан не отговори, но след малко рече:

— А знаеш ли какво още разказа Елфрида, докато ти беше в гората за диви ягоди? Че когато била малка, родителите плашели децата си с Карм и Катла. Като дете тя много пъти била чувала приказката за змеицата от пещерата и за змея от водопада, която много я забавлявала, въпреки че била толкова страшна. Според Елфрида тази приказка е стара, много стара и с нея плашели децата открай време.

— Защо обаче Катла не си е останала в пещерата?

— Точно това се питаше и Елфрида — рече Йонатан.

Тръпки ме побиха при мисълта, че Карманяка, където отивахме, е страна на чудовищата. Хич не ми се тръгваше затам. Ала трябваше. И то веднага.

Най-напред се подкрепихме със запасите от торбите. Оставихме обаче храна и за Орвар, който според Йонатан гладувал в пещерата.

Грим и Фялар си пийнаха от дъждовната водица, насъбрана в скалните пукнатини. По тези високопланински места пашата им беше оскъдна, но край моста тук-там имаше тревица, та мисля, че се позаситиха.

Минахме по моста. В посока към Карманяка. Страната на Тенгил и на чудовищата. Толкова ме беше страх, че треперех. Е, не беше за вярване, че оня змей наистина съществува, но пък да не би да изпълзи от дъното и да ни повали от моста в гибелния въртоп на водопада? Катла! От нея ме беше най-страх. Тя може би ни дебнеше на Тенгиловия бряг със зинала страхотна паст и готова да ни порази със своя убийствен огън... О, колко ме беше страх!

Минахме обаче по моста, без Катла въобще да се мерне. Горещо на скалата я нямаше и аз споделих това с Йонатан:

— Няма я там!

А всъщност там беше! Не на самата скала, но отвратителната ѝ глава се подаваше иззад голям каменен блок край пътеката, водеща към крепостта на Тенгил. Съзряхме я. Съзря ни и тя. Нададе такъв рев, че насмалко не срина планината, от ноздрите ѝ се закълбиха пламъци и дим, тя запухтя от ярост и задърпа веригата си, дърпаше я с все сила и отново изрева.

Грим и Фялар се изплашиха до смърт, та едва ги удържахме. Пък и аз се бях изплашил не по-малко. Горещо умолявах Йонатан да се върнем в Нангияла, но той беше непреклонен:

— Не можем да подведем Орвар! Не се бой — Катла няма да ни стигне, колкото и да се напъва и да дърпа веригата си.

Брат ми обаче поясни, че все пак трябва да побързаеме, защото Катлиният рев служел като сигнал, отекващ в крепостта на Тенгил, и ако не успеем да се отдалечим и укрием в дебрите на планината, потерята, пратена след нас, щяла да ни застигне.

Пришпорихме конете. Препускахме по тесни, лъкатушещи, полегати пътечки, и то тъй стремглаво, че изпод подковите святкаха искри, криволичехме между скалите, за да заблудим всякакви преследвачи. Все очаквах да чуя тропота на Тенгиловата конница и свистенето на копия, стрели, мечове... Но никой не се задаваше. Вероятно гоненицата между ридовете и стръмнините на Карманяка не беше шега работа: гоненият можеше с лекота да лавира из тях.

Доста време се носехме тъй шеметно и накрая не се сдържах:

— Накъде препускаме?

— Нали знаеш: към Катлината пещера — отвърна Йонатан. — Почти сме стигнали до нея. А Катлината планина е ей тази.

Вярно: пред очите ни се разстилаше ниска, плоска планина с остри скалове, спускащи се право надолу. Само откъм нас не бяха толкова стръмни, та можехме да ги изкачим, ако се наложеше. А очевидно се налагаше, защото, както каза Йонатан, трябваше да прехвърлим и тази планина.

— Входът на пещерата се намира от другата страна, срещу реката — поясни той. — И аз трябва да разузная положението там.

— Йонатан, нима наистина смяташ, че ще успеем да проникнем вътре?

Той ми беше разказвал за огромната порта от кована мед, закриваща входа на пещерата, и за Тенгиловите войници, които неотстъпно я охранявали деня и нощ. Че как ли щяхме да влезем през нея?

Брат ми не отговори, а само каза, че трябва някъде да прикрием конете, които нямаше да могат да се изкачат по ската.

Вкарахме ги в затулена скална клисура, в подножието на Катлината планина. Оставихме там и тях, и багажа... Йонатан потупа Грим и го успокои:

— Почакайте тук, ние ще идем да разузнаем и веднага ще се върнем.

Това разузнаване не ми харесваше. Неохотно се разделих с Фялар. Ала нямаше как.

Изкачването на платото ни отне доста време и когато най-сетне стигнахме горе, аз се чувствах направо изтощен. Йонатан предложи да отдъхнем и аз веднага се проснах на земята. Същото стори и той. Дватама си полежахме на върха на Катлината планина: над нас се ширеше небосводът, под нас бе пещерата. Да, странна ми се стори мисълта, че тази страшна пещера с потайните си проходи и дупки, осеяни с костите на толкова жертви, се намира някъде съвсем под нас. А тук, горе, пърхаха пеперуди, слънцето грееше, по синьото небе плуваха бели облачета, тревата се зеленееше, изпъстрена с цветя. Наистина невероятно беше, че на покрива на пещера като тази никне трева и цъфтят цветя!

Но щом толкова много хора са загинали там, как можем да сме сигурни, че и Орвар не е мъртъв, рекох си аз, и попитах Йонатан дали не споделя подобни опасения. Брат ми не отговори. Легнал по гръб, той беше вперил поглед в небето и явно обмисляше нещо. Накрая каза:

— Ако наистина е вярно, че Катла е спяла своя хилядолетен сън в пещерата, как е излязла оттам, когато се е събудила? Още тогава е имало медна порта. Още тогава Тенгил е използвал пещерата за затвор.

— Докато Катла е спяла вътре?

— Да, докато Катла е спяла вътре. Но никой не е подозирал това.

Тръпки ме побиха. Не можех да си представя нещо по-ужасно. Да си затворник в пещерата и внезапно срещу теб да изпълзи змеица!

Йонатан обаче мислеше за нещо съвсем друго.

— Катла ще да е излязла от другаде — продължаваше да умува той. — И аз *трябва* да намеря именно този отвор, дори да го търся цяла година.

Прекратихме почивката си, защото Йонатан не го свърташе. Тръгнахме към Катлината пещера. Не беше далеч: трябваше просто да повървим още малко из планината. Долу, под нас, блестеше реката, а от другата страна се виждаше Нангияла. О, как копнеех да се върнем там!

— Йонатан, ето върбата, от която се къпахме — посочих му я аз. — Виждаш ли, оттатък реката.

Върбата сякаш ни приветствуваше — мил зелен поздрав от един по-светъл бряг.

Но Йонатан ми направи знак да мълча. Боеше се някой да не ни чуе. Вече бяхме съвсем близо до целта. Тук Катлината планина завършваше с отвесна урва, а медната порта към пещерата се падаше под нас, поясни Йонатан, макар че отгоре не можехме да я видим.

Виждахме обаче стражите. Трима Тенгилови войници. Достатъчно беше да зърна черните им шлемове, за да ми се разхлопа сърцето.

По корем пропълзяхме чак до ръба на урвата, за да поразгледаме обстановката. И само да бяха вдигнали очи нагоре, те щяха да ни видят. Но по-разпуснати стражи надали можеше да има. Войниците не само че не пазеха, ами играеха на зарове и комарът явно поглъщаше изцяло вниманието им! Може би защото през портата, все едно, не можеше да влезе никакъв неприятел. Но тогава защо я пазеха?

Внезапно портата се откряна, за да пропусне някого — още един Тенгилов войник! В ръце държеше празна паница, която хвърли на земята. Вратата зад него се затръшна и чухме как я заключва.

— Е, нахранихме оня мизерник за последен път — процеди той.

Другите се разсмяха и един от тях рече:

— Дали е разбрал, че днешният ден е необикновен, че е последният в живота му? Не му ли каза, че Катла ще го чака довечера, когато се стъмни?

— Казах му, а знаете ли той какво отговори: „Така ли? Най-сетне.“ И ме помоли да проводя до Шипковата долина тези негови думи: „Може да загине Орвар, но не и свободата!“

— Цункай ме! — изкиска се друг. — Нека го каже тази вечер на Катла и ще чуе какво пък тя ще му отговори.

Погледнах Йонатан. Беше побледнял.

— Да се махаме оттук — прошепна.

Отдалечихме се от ръба на урвата, колкото можехме по-безшумно, и щом се уверихме, че вече никой не може да ни забележи, хукнахме по обратния път. Тичахме, тичахме и спряхме чак когато стигнахме при Грим и Фялар.

Поседяхме в клисурата край конете, защото просто не знаехме какво да предприемем. Йонатан беше съкрушен, а аз — безсилен да го утеша и също тъй подтиснат. Разбирах колко страда за Орвар. Беше си мислил, че е в състояние да му помогне, но увереността му като че се бе поразклатила.

— Орвар, другарю мой, с когото никога не съм се срещал — мълвеше той. — Тази вечер ще те погубят, а какво ли очаква зелените долини на Нангияла?...

Хапнахме малко хлябец, който разделихме с Грим и Фялар. Искаше ми се да наквася гърло с няколко глътки от козето мляко, което носехме, но брат ми възрази:

— Още не, Шушулко. Довечера, когато се спусне нощта, ще ти го дам до капчица. Но сега още не.

Постоя доста дълго мълчалив, неподвижен й после се обади:

— Все едно да търсиш игла в копа сено. Но непременно трябва да се опитаме.

— Да направим какво?

— Да намерим отвора, през който е излязла Катла.

Личеше си обаче, че и той не смята подобно намерение за осъществимо.

— Ако разполагахме с една година — тогава може би да. Ала ние имаме само един ден.

Тъкмо се доизказа и нещо стана: от редките храсталаци, в които нашият процеп бе обрасъл чак до планинския масив, внезапно изскочи една изплашена до смърт лисица — животното профуча край нас и изчезна, кажи-речи, преди да сме го видели.

— Откъде изскочи лисицата? — сепна се Йонатан. — Трябва да разбера.

И потъна в храсталаците. Останах да го чакам. Той обаче се забави и тъй като не дочувах от него ни звук, ни стон, започнах да се безпокоя.

— Йонатан, къде си? — извиках.

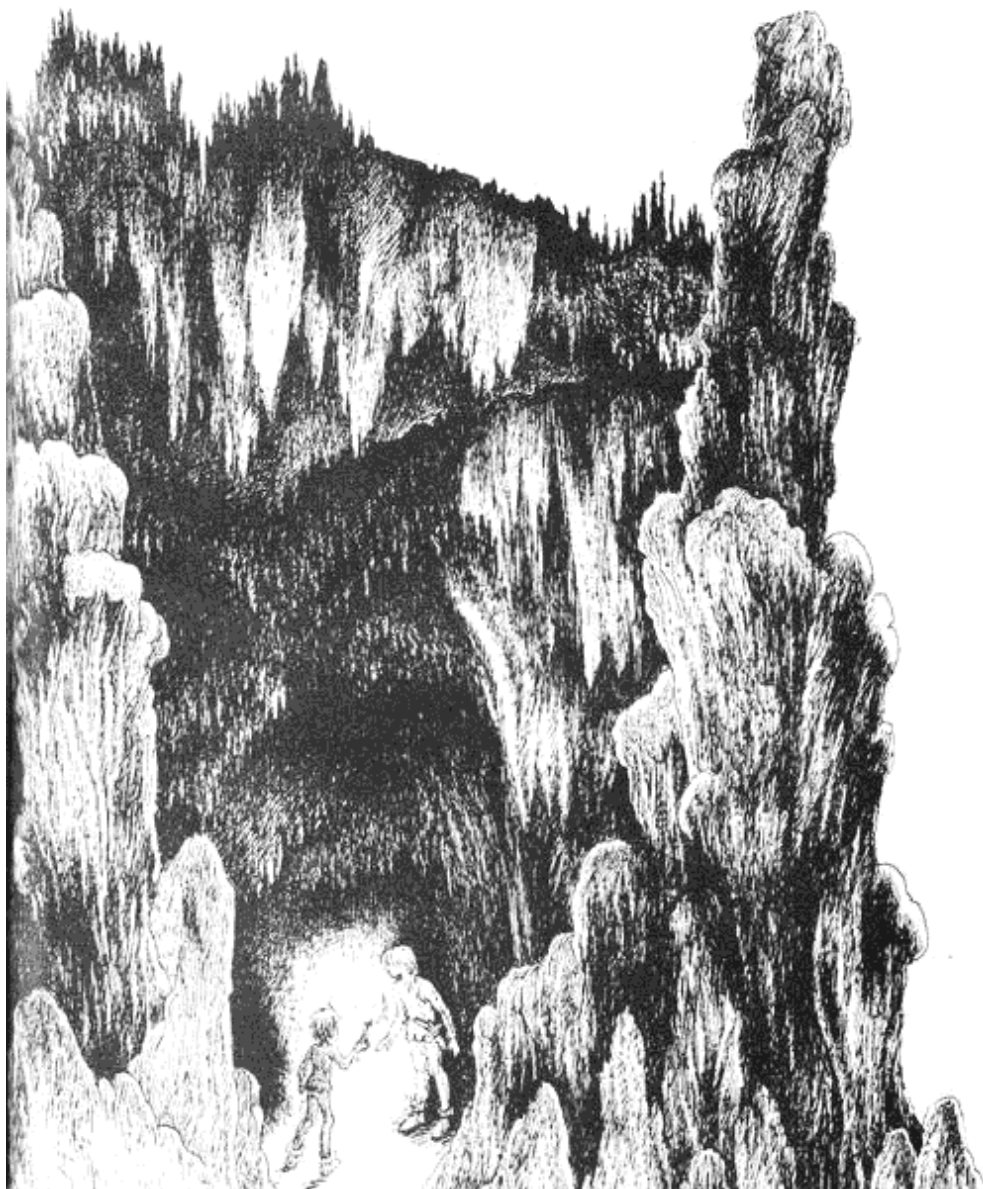
Отговорът, който получих, ми се стори съвсем невероятен:

— Знаеш ли откъде изскочи лисицата? От недрата на планината! Разбираш ли, Шушулко, от самата вътрешност на Катлината планина. Тук има голяма пещера!

Дали всъщност всичко не е било предопределено от правремето на приказките?... Дали още тогава Йонатан не е бил излъчен за спасител на Орвар в името на бъдещето на Шипковата долина? И дали нямахме някакви невидими помощници, дошли от приказките, които са ни напътствали, без въобще да подозираме?... Как иначе да си обясним, че Йонатан можа да намери проход към Катлината пещера тъкмо там, където по една случайност бяхме привързали конете си? А не беше ли също така странно и това, че аз избрах Матиасовия дом измежду всички къщи в Шипковата долина?

Несъмнено Йонатан бе намерил тъкмо отвора, през който Катла някога е излязла от пещерата — дупка, вдълбана право в планината. Възтясна, но достатъчно голяма, рече Йонатан, та една изгладняла змеица да се провре през нея, щом някогашният ѝ изход се оказал затиснат от метална плоча.

Достатъчно голяма и за нас! Вперих очи в тъмния отвор. Колко ли спящи змейове се спотайват вътре? И сигурно ще се събудят, ако някой влезе и случайно ги настъпи... От такива мисли ми се зави свят.

Тогава почувствах Йонатановата ръка на рамото ми.

— Шушулко, не знам какво има вътре в мрака, но трябва да вляза.

— И аз — заявих твърдо, макар че гласът ми леко потрепера.

Йонатан ме погали леко по бузата с показалец, както правеше понякога.

— Сигурен ли си, че не предпочиташ да ме изчакаш при конете?

— Нима не ти казах, че навсякъде ще бъда с теб?

— Да, каза го — рече Йонатан и ми се стори, че е доволен.

— Не желая да се делим — отсякох решително, — дори и да трябва да слезем в пъкъла.

А Катлината пещера бе истински пъкъл. Влизането в нея през черната дупка означаваше спускане в страшен кошмар, от който няма събуждане: непроницаема вечна нощ изтласкваше безвъзвратно навън слънчевия зрак.

Представях си, че цялата Катлина пещера е свърталище на змейове, просмукано открай време с жестока злост. Може би тук са били снасяни хиляди змейски яйца, от които са се излюпвали цели орди свирепи чудовища, изстребващи всичко, изпречило се на пътя им...

Старо змейско гнездо, което Тенгил не случайно е превърнал в затвор. Тръпки ме побиха, когато си представих мъченията, на които са били подлагани хората, хвърлени там. Като че и въздухът тегнеше от прастара втвърдена злина. В ужасната тишина, напластена край нас, сякаш отекваше странен шепот, шепот, идещ от самите недра на пещерата, и аз реших, че чувам воплите, риданията и предсмъртните стонове, огласящи я през времето на Тенгиловото владичество. Искаше ми се да попитам Йонатан дали ги чува и той, но в крайна сметка предпочетох да не го занимавам с това. Може би просто си внушавах.

— Е, Шушулко, сега ще направим една незабравима разходка — обърна се той към мен.

И наистина щеше да е незабравима: предстоеше ни да минем под цялата планина, за да стигнем до онази част на пещерата зад медната порта, където бе затворен Орвар. И именно нея народът наричаше Катлината пещера, поясни Йонатан, защото никой не е знаел, че има и друг отвор. Пък и ние не знаехме дали наистина ще можем да стигнем дотам под земята. Сигурни бяхме само в това, че ни чака дълъг път. Дотук изминахме подобно разстояние, прекосявайки планината отгоре, а отсега нататък щеше да ни е седем пъти по-трудно да се придвижваме пипнешком през тъмните лъкатушещи ходове, осветявани само от факлите, които взехме.

Уф, колко ужасно беше да гледаш как пламъчетата им трепкат по пещерните стени, разпръсквайки впрочем съвсем малка частица от гъстия мрак, който ни заобикаляше и който сякаш таеше какви ли не страхотии. Мислех си, че отвсякъде ни дебнат змейове, змии и разни чудовища, които всеки миг можеха да ни завлекат в своите адски бърлоги. Страхувах се също, че ще се загубим из криволичещите ходове на лабиринта, но Йонатан оставяше с факлата си черни белези по пещерните стени, та после да намерим обратния път.

Разходка, беше казал Йонатан, но ние не ходехме, а пълзяхме, тътрехме се по корем, катерехме се, плувахме, скачахме, кретахме, спъвахме се и пак се тътрехме по корем, падахме и се удряхме — каква ти разходка! И каква пещера! Понякога се озовавахме в толкова големи зали, че краят им не се виждаше и само ехото подсказваше, че са много просторни. Понякога не можехме да ходим изправени, а пълзяхме като змейове, понякога се налагаше да преплуваме подземни реки, преградили пътя ни. Най-опасни обаче бяха бездните, които внезапно зейваха току под краката ни. В една такава бездна щях да падна — точно тогава носех факлата и се спънах. Йонатан успя да ме хване в мига, в който щях да политна надолу. Изтървах обаче факлата. Видяхме я как се стрелва като огнена ивица, как потъва все по-надолу, надолу и накрая изчезна. Обгърна ни мрак. Най-страшният и най-дълбокият от всички мракове на света. Не смеех да мръдна, да продумам или да мисля, стремях се да забравя къде се намирам, че ме обгръща тъма и че съм на ръба на пропаст. Чух обаче гласа на Йонатан — той с усилие палеше втората факла, която носехме. И разговаряше с мен, разговаряше, и то съвсем спокойно. Правеше го май нарочно, за да не рухна от страх.

Затътрузихме се нататък. Колко? Не зная. В дълбините на Катлината пещера губехме представа за времето. Имах чувството, че се влачим из нея цяла вечност, и постепенно ме обзе съмнение, че ще стигнем навреме до целта. Може би навън се бе свечерило, може би бе паднал здрач. А Орвар... може би вече го бяха хвърлили на Катла!

Дали Йонатан не се опасяваше от същото.

— Не зная — отрони той. — Но не мисли за такива неща, ако искаш да не полудееш.

Сега навлизахме в тесен, лъкатушещ и сякаш безкраен проход, който постепенно ставаше все по-тесен и криволичещ. Виеше се ту нагоре, ту надолу, придвижвахме се из него едва-едва, а накрая трябваше да пропълим през дупката, която неочаквано завършваше.

От другата страна на тази дупка се оказа, че има още една голяма пещера. Колко голяма, не можехме да разберем, защото светлината на факлата не стигаше далеч. Йонатан изпробва ехото.

— Хохохо-о-о-о! — викна той и чухме как ехото му отговаря:

— Хохохо-о-о-о! — многократно и отвсякъде.

След малко обаче чухме и още нещо — друг глас, по-надалеч в мрака:

— Хохохо-о-о-о! — имитираше той ехото. — Какво търсиш ти, идещият с факла, по толкова опасен път?

— Търся Орвар — провикна се Йонатан.

— Орвар е тук — отвърна гласът. — А ти кой си?

— Аз съм Йонатан Лъвското сърце — отвърна Йонатан. — И с мен е моят брат Карл Лъвското сърце. Идем да те спасим, Орвар.

— Твърде късно — каза гласът. — Твърде късно, но все пак ви благодаря!

Още не се бе доизказал и медната порта се заотваря със скриптене. Йонатан пусна факлата и я стъпка, за да угасне. После се притаихме в очакване.

През портата влезе един Тенгилов войник с фенер в ръка. Заридах тихичко не от страх, а от мъка за Орвар. Каква жестокост наистина — да дойдат да го вземат точно сега!

— Орвар от Шипковата долина, пригответи се! — изръмжа Тенгиловият войник. — След малко ще бъдеш отведен при Катла. Черните отвеждачи са тръгнали за насам.

На светлината от фенера му видяхме голяма дървена клетка, скована от груби греди, и разбрахме, че държат Орвар като уловен звяр.

Тенгиловият войник сложи фенера до клетката.

— С милостивото разрешение на Тенгил можеш да си посветиш с фенер в своя последен час. За да привикнеш отново със светлината, та хубавичко да видиш Катла, когато се срещнеш с нея. Нали нямаш нищо против?

Той се изкикоти и излезе през портата, която се затръшна подире му.

Веднага се втурнахме към клетката на Орвар и сега го разгледахме на светлината на фенера. Гледката беше потресаваща. Той почти не можеше да се движи, но все пак пропълзя до решетката и през гредите протегна ръце към нас:

— Йонатан Лъвското сърце! Много бях чувал за теб у дома, в Шипковата долина. И ето че ти дойде!

— Да, ето че аз дойдох — промълви Йонатан и дочух как плаче, потресен от страданията на Орвар. Окопити се обаче бързо, извади ножа, затъкнат в пояса му, и захвана да реже гредите на клетката.

— Давай и ти, Шушулко! Помагай! — викна ми той. И аз заудрях с моя нож. Ала какво можехме да направим само с два ножа. Тук бяха необходими брадва и пила.

Все пак кълцахме гредите с ножовете, а ръцете ни се обливаха в кръв. Кълцахме през сълзи, знаейки, че сме дошли късно. И Орвар знаеше това, но може би му се искаше да повярва в чудо, защото пъхтеше от напрежение в клетката и току подканяше:

— Побързайте! Побързайте!

И ние наистина бързахме, бързахме тъй, че от нас течеше кръв. Размахвахме ножовете неистово, макар да очаквахме, че всеки миг черните отвеждачи ще отворят портата, за да настъпи краят на Орвар, нашият и на цялата Шипкова долина.

Ще отведат не едного, мислех си аз. Тази вечер Катла ще получи трима.

Чувствах как силите ме напускат, ръцете ми трепереха и вече не можех да държа ножа. Йонатан викаше от яд, че гредите не поддават, колкото и да ги сечахме. Риташе ги, викаше, риташе, пак кълцаше и пак викаше, докато най-накрая се чу пукот... да, една от гредите наистина се бе пречупила. След нея и друга. Това бе достатъчно.

— Хайде, Орвар — подкани го Йонатан. Но затворникът му отговори само с пъхтене. Тогава брат ми влезе в клетката и го измъкна оттам. Орвар не бе в състояние нито да стои, нито да ходи. И мен краката не ме държеха, но олюлявайки се, тръгнах най-отпред, за да светя с фенера, а Йонатан помъкна Орвар към нашата спасителна дупка. От умора той също пъхтеше, пъхтахме и тримата. Като подгонени животни, както впрочем се и чувствавахме, поне аз.

Въпреки изнуреността си Йонатан издържа. Той пренесе Орвар през цялата пещера, успя да се провре през дупката и по някакъв неимоверен начин да измъкне през нея и Орвар, който бе по-скоро умрял, отколкото жив. Не бях по-добре и аз, а трябваше на свой ред да се провра през дупката. Не успях обаче да направя и опит: портата заскриптя и аз окончателно отмахлях. Не бях в състояние да се помръдна.

— Бързо, бързо фенера — задъхано пошушна Йонатан и аз му го подадох с разтреперани ръце.

Фенерът трябваше да се скрие — и най-малката светлинка беше достатъчна да ни предаде.

Черните отвеждачи бяха вече в пещерата. Придружени от Тенгилови войници с фенери в ръце. В пещерата стана невероятно светло, но ъгълът, в който се спотайвахме, тънеше в мрак. Йонатан се наведе над мен, сграбчи ме под мишниците и ме промъкна през дупката. Озовах се в тъмния проход от другата страна. Там се свихме и тримата, запъхтяни, а до нас долетяха викове:

— Избягал е! Избягал е!

Тази нощ ние преведохме Орвар през подземния лабиринт. Или по-точно преведе го Йонатан, носейки го всъщност на ръце из целия този пъкъл. Моите силици едва-едва стигаха за мен самия и аз се придвижвах с невероятна мъка.

— Избягал е! Избягал е! — бяха извикали те и когато отново настъпи тишина, ние се спотаихме, вслушани във врявата, вдигана от преследвачите. Очаквахме те да се втурнат след нас. Никой обаче не направи това. Измежду Тенгиловите войници все трябваше да има поне един, годен да предположи, че в стените на Катлината пещера сигурно има някаква дупка, през която сме се проврели и изчезнали... И че намирането на тази дупка не ще да е толкова трудно. Но хората на Тенгил бяха явно пъзливци, които нападаха само на орди, а сега не смееха да се заврат в тесния проход, където можеше да ги дебне опасен и невидим враг. Да, бяха си чисто и просто пъзливци — нима инак биха ни оставили да се измъкнем? Почудих се какво обяснение щяха да дадат на Тенгил, щом досега от Катлината пещера птичка не е можела да изхвъркне. Те да му мислят, каза Йонатан, ние си имаме достатъчно свои грижи.

Преди да поемем през дългия и тесен проход, поспряхме да си отдъхнем. Това се налагаше особено заради Орвар. Йонатан му даде козе мляко, което се бе вкиснало, и хляб, който бе мокър, но въпреки това Орвар каза:

— Никога не съм ял нещо по-вкусно!

Йонатан разтърка краката му силно и продължително, за да ги съживи, и Орвар малко се поободри. Макар че още не можеше да ходи, а само пълзеше.

Брат ми го осведоми по какъв път бяхме дошли и го попита дали ще иска да го изминем веднага — същата нощ.

— Да, да и да! — заяви Орвар. — Ако трябва ще се тътрузя на колене чак до Шипковата долина, но хич не ми се ще да кротувам тук и да чакам хрътките на Тенгил да заджафкат подире ни из пещерата.

Пролича си що за човек е: не сломен затворник, а бунтар и борец за свобода. Орвар от Шипковата долина! Когато на светлината от фенера видях очите му, разбрах защо Тенгил толкова се бои от него. Колкото и да беше изнемощял, той носеше в себе си някакъв огън, благодарение на който вероятно и оживя в онази страхотна нощ. Да, друга такава нощ като тази надали можеше да има.

Дълга като вечност и наситена с ужаси. Ала когато си смазан от умора, преставаш да се терзаеш от каквото и да било... Дори да изпитваш страх от хрътките, чието джафкане и скимтене дочувах, но *нямах сили* да се боя от тях. Впрочем те бързо замлъкнаха. Дори хрътките не дръзваха да навлязат в бездните, из които пълзахме ние.

Пълзахме дълго-дълго и когато най-сетне изпълзахме на светлото, там, където бяхме оставили Грим и Фялар — съсипани, окървавени, прогизнали до кости и полумъртви от изтощение, нощта вече отстъпваше на утрото. Орвар протегна ръце, понечи да прегърне земята, небето и всичко, което виждаше, но те тутакси увиснаха: той бе заспал. И тримата потънахме в някакво вцепенение, което продължи почти до следващата нощ. Събудих се малко преди свечеряване. Фялар ме побутваше с муцуна. Сигурно му се бе сторило, че спя прекалено дълго.

Буден беше и Йонатан.

— Трябва да се измъкнем от Карманяка, преди да се е стъмнило — каза той. — Ако окъснеем, не ще намерим пътя.

Той събуди Орвар. И когато Орвар се съвзе и седна, когато се огледа, припомняйки си станалото, и разбра, че вече не е в Катлината пещера, очите му се напълниха със сълзи.

— Свободен! — отрони той. — Свободен!

Взе ръцете на Йонатан и дълго ги държа в своите.

— Ти ми възвърна живота и свободата — промълви Орвар, който после благодари и на мен, макар че не бях направил нищо, ами само им се пречках в краката.

Сега Орвар изпитваше сходни чувства с обзелите ме тогава, когато, отърсен от всякакво зло, аз дойдох във Вишневата долина — затуй от цялото си сърце му пожелах да стигне в своята долина здрав, читав и свободен. Ала още бяхме далеч от нея. Още се намирахме в планините на Карманяка, гъмжащи от Тенгилови войници, пуснати подире му. Провървя ни, че не ни спипаха в клисурата, където се

напахме. Там изядохме и последното си парче хляб. От време на време Орвар възкликваше:

— Жив-живеничък съм! Жив и на свобода!

Да, само той бе оцелял от всички досегашни затворници в Катлината пещера, принасяни един след друг в жертва на чудовището.

— Хич обаче не подценявайте Тенгил — каза Орвар. — Можете да бъдете сигурни, че той ще вземе мерки за скорошно заселване на пещерата.

И в очите му пак бликнаха сълзи.

— О, моя Шипкова долино! — провикна се той. — Докога ще пъшкаш под игото на Тенгил!

Орвар искаше да научи какво е станало в долините на Нангияла по време на неговото пленничество. За София, за Матиас и за стореното от Йонатан... Брат ми му разказа действително за всичко. И за Йоси. Стори ми се, че Орвар направо щеше да умре пред очите ни, когато узна, че по вина на Йоси е страдал толкова в Катлината пещера. Съвзе се с усилие и когато си възвърна способността да говори, рече:

— Сам по себе си моят живот не представлява нищо. Но престъплението на Йоси спрямо Шипковата долина не бива да се омаловажава или опрощава.

— Опростен или не, той вече е понесъл полагаемото му се наказание — каза Йонатан. — Никога вече няма да го видиш!

Но гневът, обзел Орвар, не стихваше. Той настоя да тръгнем на път незабавно, сякаш бе решил да подеме освободителната борба още същата вечер, и проклинаше краката си, които му изневеряваха. След дълги и упорити опити той все пак успя да се изправи и гордо ни показваше, че е стъпил. Мъчително ни бе да го гледаме как едва-едва се държи на крака и как се поклаща ту напред, ту назад, сякаш аха-аха да падне. Но се насилихме да се усмихваме.

— Орвар, отдалеч се вижда, че си бил затворник в Катлината пещера — отбеляза откровено Йонатан.

Наистина. И тримата бяхме окървавени, мръсни, но Орвар имаше най-окаян вид. Дрехите му висяха на парцали, лицето му почти не се виждаше, обрасло с брада и закрито от кичури коса. Виждаха се само очите му. Неговите необикновени, горящи очи.

През клисурата ни минаваше поточе, та си поизмихме мръсотията и кръвта. Минута по минута квасех лицето си в студената

вода. Беше чудесно: сякаш се очиствах от всички ужасии на адската пещера.

Орвар си послужи с моя нож и поострига тук-там брадата и косата си, та да не прилича чак толкова на избягал затворник. А от торбата си Йонатан измъкна Тенгиловия шлем и наметалото, благодарение на които бе успял да напусне Шипковата долина.

— Сложи ги, Орвар — посъветва го той. — Така може би ще те вземат за Тенгилов войник, който отвежда нанякъде двама арестанти.

Орвар си сложи и шлема, и наметалото, без да прикрива своето дълбоко отвращение към тях.

— Така предрешен ме виждате за пръв и последен път — заяви той. — Те вонят на подтисничество и жестокост.

— Да вонят на каквото си щат — усмихна се Йонатан, — но нека ти помогнат да се прибереш в Шипковата долина.

Време бе да тръгваме. След два часа слънцето щеше да залезе, а когато над планината паднеше мрак, нейните опасни пътеки ставаха съвсем непроходими.

Йонатан имаше угрижен вид. Той знаеше какво ни предстои и каза на Орвар:

— Следващите два часа са според мен решаващи за съдбата на Шипковата долина. Ще издържиш ли на кон толкова дълго?

— Да, да и да! — отговори Орвар. — Ако трябва, ще яздя и десет часа, не два.

Отредихме му Фялар. Възседна го, подпомогнат от Йонатан, и в миг се преобрази: сякаш избуя и придоби сила, да, Орвар заприлича досущ на онези непоколебими смелчаци, към които принадлежеше Йонатан. Но не и аз. Когато обаче се качихме на конете и аз хванах с ръце брат си през кръста, допирайки чело в гърба му, усетих, че малко от неговата сила сякаш се влива в мен и страхът ме напуска. Но не можех да не си мисля колко хубаво щеше да е, ако не ни се налагаше да бъдем все толкова храбри и силни. И ако пак лудувахме заедно, както през първите ми дни във Вишневата долина... О, колко далечно ми се виждаше сега онова време!

Потеглихме по обратния път. Към залеза — в тази посока се намираше мостът. Пътеките в планините на Карманяка бяха обаче подвеждащо много на брой и само Йонатан можеше да се ориентира в образуваната от тях мрежа. Бяхме загубени без неговата действително невероятна способност да се оправя из тях.

Взирах се за Тенгилови преследвачи, та от напрежение ме заболяха очите. Но такива никакви не се мяркаха. Виждах само Орвар, който яздеше зад нас с отвратителния си шлем и черно наметало. Изтръпвах от ужас всеки път, щом се обърнех и го съзирах — дотам бях навикнал да се плаша и от шлемовете, и от онези, които ги носеха.

Яздехме, яздехме, а нищичко не се случваше. Наоколо бе тъй безметежно, тъй спокойно и красиво. Тиха планинска вечер: така би могъл да се изрази човек, мислех си аз. Но би сбъркал, защото всеки миг спокойствието можеше да бъде нарушено, а предчувствието за това стягаше душите ни. Тревожеше се дори Йонатан и непрекъснато бе нащрек.

— Само да се прехвърлим през моста — повтаряше той. — И ще се разминем с най-голямата опасност.

— Кога ще стигнем моста? — попитах.

— Подир половин час, ако нищо не ни попречи.

И те изникнаха тъкмо тогава: шестима Тенгилови войници на черни коне и въоръжени с копия. Изскочили внезапно иззад една скала, те в тръс се приближаваха към нас.

— Сега животът ни виси на косъм — предупреди Йонатан. — Насам, Орвар!

Орвар бързо се изравни с нас и Йонатан му хвърли юздите на Грим, та уж да ни води като арестанти.

Онези все още не ни забелязваха. Но беше късно да правим опит за бягство. Пък и нямаше къде. Единственото, което ни оставаше, бе да се движим право към тях с надеждата, че шлемът и наметалото на Орвар ще ги заблудят.

— Няма да им се дам жив! — заяви Орвар. — Бъди сигурен в това, Лъвско сърце!

Отивахме към нашите врагове колкото можехме по-спокойно. Приближавахме се все повече и повече. Ледени тръпки ме побиха и единственото, за което успях да помисля, бе, че ако ни бяха хванали още в Катлината пещера, щяхме поне да си спестим мъчителния нощен преход.

И така, срещнахме се. Войниците позабавиха темпа, за да се разминем по тясната пъточка. Този, който ги предвождаше, се оказа стар познайник: самият Перк.

Но Перк въобще не погледна към нас. Гледаше право в Орвар. И тъкмо когато двамата се разминаваха, той го попита:

— Да знаеш дали са го пипнали?

— Не, нищо не знам — отговори Орвар.

— Къде отиваш?

— Водя двамина арестувани — каза Орвар, без да се впуска в подробности. И ние се отдалечихме колкото можехме по-бързо.

— Шушулко, обърни се внимателно и виж какво правят — каза Йонатан. Обърнах се и погледнах.

— И те се отдалечават — съобщих.

— Слава богу! — възкликна Йонатан.

Но прекалено рано се бе зарадвал. Защото след малко видях, че войниците спират и вкупом се взират след нас.

— Започнали са да разсъждават — каза Йонатан.

Очевидно беше прав.

— Я поспрете! — викна Перк. — Ей, чуваш ли, искам да огледам внимателно и теб, и арестантите ти!

Орвар стисна зъби.

— Давай, Йонатан! — извика той. — Давай, инак сме загубени!

И ние се понесохме в неудържим галоп.

Тогава Перк и групата му се обърнаха, да, обърнаха се и така препуснаха подире ни, че гривите на конете им щръкнаха.

— Хайде, Грим, покажи какво можеш — пошушна Йонатан.

„И ти, скъпи мой Фялар“, пожелах си наум и ми се прииска аз да го яздя в този момент.

Нямаше по-бързи коне от Грим и Фялар, нямаше жребци като тях. О, те летяха по тясната пътечка, съзнавайки, че гонитбата е на живот и смърт. Преследвачите обаче не изоставаха. Чувахме тропота на копитата на конете им, понякога по-близък, понякога по-далечен, но упорит, неотстъпен. Нестихващ. Перк бе разбрал кого преследва, а никой човек на Тенгил не би изпуснал такава плячка и възможността да я поднесе лично на господаря в неговата крепост.

Те ни гонеха по петите, когато профучахме по моста в галоп, и хвърлиха по нас две-три копия. Но не ни улучиха.

Сега вече се намирахме в Нангияла и уж би трябвало да сме се разминали с най-голямата опасност, както се бе изразил Йонатан, ала аз нещо не забелязах това: тъкмо обратното. Гонитбата продължи и на отвъдния бряг на реката. Високо горе на скалата се виеше пътеката, водеща към Шипковата долина, и ние устремно се носехме към нея. Именно там в една друга лятна вечер (струваше ми се, че е било преди хиляда години), аз и Йонатан яздехме бавно в здрача, а после запалихме нашия пръв съвместен огън под открито небе. И точно така

би следвало да се язди покрай река — не като сега, когато конете насмалко не издъхваха.

Най-стремглаво препускаше Орвар. Към своята родна Шипкова долина. Йонатан не смогваше да го настига. А Перк ни догонваше — не проумявах как успя. Най-сетне обаче схванах, че вината е моя: нямаше по-бърз ездач от Йонатан, никой не би могъл да го стигне, но ако бе сам на коня си. Моето присъствие го бавеше.

Изходът от тази гонитба предопределяше бъдещето на Шипковата долина. А сега то май зависеше от мен, колко ужасно! Все по-ясно ми ставаше, че ще загазим. Колчем се обърнех да видя къде са преследвачите ни, техните шлемове се чернееха все по-близо до нас. Понякога изоставаха зад хълм или между дървета, но после неотклонно наваксваха разстоянието.

Йонатан вече бе разбрал, също както и аз, че двамата заедно не ще можем да се спасим. А той трябваше да им избяга. Не можех да допусна залавянето им заради мен. И му казах:

— Йонатан, направи това, което ще ти кажа: стовари ме зад някой завой, който ще ни прикрива! И догони Орвар!

Забелязах, че отначало се смая. Но не чак толкова, колкото бях аз самият от своята собствена смелост.

— Наистина ли не се боиш?

— Боя се, но въпреки това искам да го направя — заявих аз.

— Скъпи, храбри Шушулко, ще се върна да те взема. Веднага след като устроя Орвар в сигурното убежище при Матиас, аз ще се върна.

— Обещаваш ли?

— Нима се съмняваш?

Тъкмо бяхме стигнали до върбата, от която се къпахме, казах му:

— Ще се скрия в нашето дърво! Тук ще те чакам!

Повече и не успях, защото се озовахме в прикритието на един хълм и Йонатан позадържа коня, за да скоча. После отново запрепуска. Аз се изтърколих в един ров и лежешком слушах как топурка потерята. Мярна ми се глупавото лице на Перк. Тракаше челюсти, сякаш за да ухапе... И на този тип Йонатан бе спасил живота!

Брат ми обаче вече беше застигнал Орвар, видях ги да изчезват в далечината заедно и се радвах. Гони ги, драги ми Перк, мислех си аз, и

ако си въобразяваш, че ще ги хванеш, много се лъжеш! Няма да видиш повече нито Орвар, нито Йонатан.

Още лежах в рова, докато Перк и хората му също изчезнат в далечината. Тогава отидох до реката и до моята върба. Хубаво ми беше да се сгуша в зелената му корона, удобно настанен в чатала на два клона. Лека-полека започвах да усещам умората.

В брега, съвсем близо до дървото, се удряше една малка лодка. Трябва да се е отвързала някъде по-нагоре. Защото сега никъде не беше привързана. Собственикът ѝ вероятно се тюхка, че я е загубил, мислех си аз. Да, седях си така на върбата и си мислех по малко за всяко нещо, което наблюдавах: за пенещата се вода и за скалата на Перк, на която трябваше и да си остане, кучето му с куче... За Катлината планина от другата страна, за това, как някой може да затваря други хора в толкова страшни пещери. Мислех си за Орвар и Йонатан: до болка им желяех да се спасят в нашия подземен проход и да стигнат дотам, преди Перк да ги е догонил. Питях се какво ли ще каже Матиас, когато намери Орвар в тайника, колко ли ще се зарадва... Ето за такива неща си мислех.

Започна обаче да се здрачава и едва сега ми дойде наум, че може би ще трябва да остана тук цялата нощ. Йонатан надали щеше да успее да се върне преди мръкнало. Страшно беше и колкото по-се стъмваше, толкова повече се боях и все по-самотен се чувствах.

Най-неочаквано обаче забелязах една жена на кон горе над брега. Ездачката беше не коя да е, ами самата София. Да, София, и никога друг път не бях се радвал толкова, че я виждам, както сега.

— София! — извиках аз. — София, ето ме!

Подадох се от короната на дървото и замахих с ръце. Мина обаче известно време, преди тя да разбере, че това наистина съм аз.

— Но, Карл, как си попаднал тук? — възкликна София. — И къде е Йонатан? Чакай, ние ще дойдем при теб, така и така ще си поим конете.

Тогава зърнах зад нея двама мъже, също на коне. Познах първо единия — беше Хуберт. Вторият беше затулен, но по едно време излезе малко напред с коня си и го видях. Това беше Йоси.

Но това не *можеше* да бъде Йоси — реших, че съм полудял или сънувам най-малко: София не би могла да идва тук с Йоси! Какво се бе объркало! Дали и София не бе полудяла, или аз съм сънувал, че Йоси е предател? Не, не съм сънувал, той си беше предател! И сега не сънувам най-малко, защото той наистина идеше към мен, но в такъв случай какво има да става? Помощ, какво има да става?

Слизайки с коня си към реката, обгърната в здрач, той се провикна отдалеч:

— Ей, Каленце с лъвско сърце! Колко се радвам да те видя!

Тримата приближаваха. Стоях неподвижно край водата и ги чаках с една-единствена мисъл в главата: помощ, какво има да става?

Те скочиха от конете, София се спусна тичешком към мен и ме притисна в обятията си. Очите ѝ блестяха от радост.

— Пак ли си излязъл на лов за вълци? — засмя се Хуберт.

Но аз не продумвах и гледах право пред себе си.

— Накъде сте тръгнали? — отроних най-сетне.

— Йоси ще ни покаже мястото, откъдето е най-лесно да се прехвърлим през стената — каза София. — Трябва да го знаем, преди да е ударил часът на битката.

— Да, трябва — изпъчи се Йоси. — Ще нападнем по своевременно подготвен план.

Вътрешно кипях. Поне твоят план е подготвен, мислех си аз. Досещах се, че бе довел София и Хуберт, за да ги подмами в капана. Обрекъл ги бе на явна гибел и щеше да успее, ако някой не го възпре. И някой *трябва* да го възпре, трескаво мислех аз! И то незабавно. Още на минутата. Колкото и да е страшно, аз съм длъжен да го направя. Но откъде да започна?

— София, как е Бианка? — попитах уж нехайно.

Тя помръкна.

— Бианка не се завърна от Шипковата долина. Но кажи, знаеш ли нещичко за Йонатан?

Не й се говореше за Бианка. Аз обаче разбрах това, което исках да зная: Бианка бе убита и затова София идваше тук с Йоси. Не бе получила нашето предупреждение.

Йоси също гореше от нетърпение да научи какво става с Йонатан.

— Нали изобщо не са го залавяли? — подпита той.

— Не, и не само че не го заловиха, ами той току-що избави Орвар от Катлината пещера — отговорих аз и вперих очи в Йоси.

Колкото и да беше червендалест, лицето му побледня и той буквално онемя. Но София и Хуберт заликуваха, о, как заликуваха! София пак ме прегърна, а Хуберт се провикна:

— Това бе най-хубавата вест, която можеше да ни съобщиш!

Жадуваха за подробности. Йоси обаче не искаше да ги слуша. Разбърза се.

— Ще узнаем всичко после — процеди той. — А сега нека тръгнем затам, преди да е паднала нощта.

Да, защото Тенгиловите копои вече са залегнали в очакване на жертвите, възнегодувах аз наум.

— Хайде, Карл — подкани ме София. — Двамата с теб ще се качим на моя кон.

— Не! — отсякох аз. — Никъде няма да ходя с този предател!

И посочих Йоси. Той само дето не ме уби. Стисна ме за вратлето с огромните си ръце и просъска:

— Какво каза? Още една дума и ще те смачкам!

София го накара да ме пусне. Но в гласа й дръннаха металически нотки:

— Карл, недостойно е да наричаш някого предател, ако това не отговаря на истината. Когато пораснеш, ще разбереш колко ужасно е подобно обвинение.

А Хуберт се подсмихна:

— Аз пък си мислех, че предателят съм аз... Дето знае твърде много и иска бели коне... Нали нещо такова беше надраскал на стената у вас?

— Виждаш ли, Карл, ти сипеш обвинения наляво и надясно — строго ме смъмра София. — Трябва да престанеш!

— Моля те за извинение, Хуберт — казах аз.

— Няма ли да се извиниш и на Йоси? — попита София.

— Защо да се извинявам, че съм нарекъл един предател предател? — не отстъпвах аз.

Ала те не ми вярвах. Изтръпнах, когато го разбрах. Държаха да продължат пътя си с Йоси. Към своята гибел, колкото и да се опитвах да я предотвратя.

— Той ви примамва в капан! — крещях аз. — Знам това! Знам това! Питайте го за Ведер и Кадер, с които се среща горе в планината! И го питайте как е предал Орвар!

Йоси понечи да се хвърли върху ми, но се овладя.

— Ще тръгваме ли най-сетне — изръмжа той, — или ще изложим плана си на провал заради лъжите на това хлапе?

В погледа, който ми отправи, се четеше омраза.

— Като си помисля само, че толкова те обичах — озъби се той.

— Някога и аз те обичах — сопнах му се.

Прозирах уплахата му под изблиците на гняв. Сега той съвсем се разбърза: трябваше да устрои залавянето на София и хвърлянето ѝ в тъмницата, преди тя да е разбрала жестоката истина. Винаги бе вярвала на Йоси, вярваше му и сега. А на мен как да повярва, щом веднъж обвинявам едного, после — другиго?

— Хайде, Карл — подкани ме тя пак. — После ще разследваме случая.

— Няма да има „после“, ако тръгнеш с Йоси — не отстъпвах аз.

И се разплаках. Нангияла не можеше да си позволи да загуби София, а ето че се оказвах безсилен да я спася. Защото тя просто не желаше да бъде спасена.

— Хайде, Карл! — каза тя решително.

И ето че се сетих за нещо:

— Йоси, я си разгърни ризата и покажи какво имаш на гърдите!

Лицето му стана бяло като тебешир, толкова бяло, че това не ще да е убягнало на София и Хуберт, още повече, че той притисна гърдите си с ръце, сякаш искаше да ги опази.

Настана гробно мълчание. Но Хуберт го наруши с хрипков глас:

— Хайде, Йоси, направи, както казва момчето!

София мълчеше, без да го изпуска от очи. Йоси извърна глава.

— Сега бърза ме — промърмори той и понечи да възседне коня си.

Погледът на София се втвърди.

— Не чак *толкова* — отсече тя. — Като твоя ръководителка аз ти нареждам да разгърнеш ризата си!

В този миг Йоси представляваше жалка гледка: дишаше тежко, схванат от уплаха и разкъсан от двоумение да бяга ли, или да не помръдва. София пристъпи към него, но той я отблъсна с лакът. Не биваше да прави това — тя го хвана здраво и му разкъса ризата.

На гърдите му лъсна знакът на Катла. Змейска глава, червена като кръв.

София побледня повече и от Йоси.

— Предател! — извика тя. — Проклет да си заради нещастията, които причини на зелените Нангиялски долини!

Йоси постепенно идваше на себе си. Грубо изруга и се втурна към коня си. Но Хуберт се оказа по-бърз и му попречи да го възседне. В паниката си да се измъкне Йоси видя лодката, намери се с един скок в нея и преди София или Хуберт да стигнат до реката, течението го отнесе навътре.

— Ще ти го върна, София — кискаше се зловещо той. — Когато си дойда като губернатор на Вишневата долина, ти ще получиш най-сурово наказание.

„Клети глупако, никога не ще си дойдеш във Вишневата долина, мислех си аз, а ще стигнеш най-много до Кармския водопад.“

Йоси се опитваше да гребе, но буйните вълни и въртопи бяха сграбчили лодката и си я подхвърляха като дъсчица. Изтръгнаха веслата от ръцете му. А една съскаща вълна го прекатури във водата. Нещо ме задави в гърлото и ми се прииска да мога да го спася, въпреки че беше предател. Знаех обаче, че спасение за него вече няма. Тежко и

страшно бе да наблюдаваш обречената му борба с теченията. По едно време го видяхме да изскача на гребена на една вълна. После потъна пак и изчезна завинаги.

Мракът покри почти всичко наоколо. Обгърна и Реката на древните реки, която бе грабнала Йоси, за да го хвърли в Кармския водопад.

Дългоочакваният час на бунта най-сетне удари. В уречения ден над Шипковата долина се разрази буря, толкова силна, че огъваше дърветата и ги чупеше като тресчици. Но не тази буря бе имал предвид Орвар, когато каза:

— Ще се надигне бурята на свободата и ще сломи подтисниците тъй, както вихрите ломят и повалят дърветата. С тътен ще помете робията и ще ни донесе свобода!

В кухничката на Матиас тайно се събираха хора, дошли да го чуят, да видят него и Йонатан.

— Вие двамата сте ни надеждата и утехата, вие сте ни всичко — мълвяха те. И продължаваха да идват скришом у Матиас, макар да знаеха колко е опасно.

— Слушат за бурята на свободата така захласнато, както децата слушат приказки — радваше се Матиас.

Хората от долината мислеха само за предстоящия бунт, чийто ден очакваха с трепет. И това беше съвсем понятно: след бягството на Орвар Тенгил съвсем се бе разсвирепял и непрекъснато изнамираше нови и нови начини да измъчва и гнети жителите на Шипковата долина, а те му отвърщаха с още по-дълбока омраза и превърнаха родния си край в оръжейна, където тайното производство на копия и лъкове не секваше даже за миг.

От Вишневата долина прииждаха все повече борци за свобода, решени да окажат помощ на братята си. София и Хуберт им бяха устроили лагер в дън гората — там, където живееше Елфрида. От време на време София идваше нощем през подземния проход и в кухничката на Матиас тя, Орвар и Йонатан разпалено обсъждаха бойните планове.

Слушах ги легнал, защото сега спях на одърчето в кухнята: отстъпих мястото си в тайника на Орвар. А при всяко свое идване София все казваше:

— Ето го моя спасител! Нали не пропуснах да ти благодаря, Карл?

И всеки път Орвар ме наричаше „героят на Шипковата долина“, но аз се сещах за Йоси, повлечен от мътните въртопи на реката, и се чувствах по-скоро угнетен, отколкото доволен.

София имаше още една задача: да подсигурява с хляб Шипковата долина. Караха го с каруци от Вишневата през планините, пренасяха чувалите през подземния проход, а после Матиас обикаляше от къщурка на къщурка и тайно го раздаваше. Не знаех дотогава, че малко хлебец може толкова да ощастливи хората. Убеждавах се, че е така, защото придружавах Матиас в неговите обиколки — тогава виждах колко изстрадал е народът тук и чувах да се говори все за деня на бунта, очакван с огромно нетърпение.

Сам аз изпитвах някакъв страх пред този ден, но в края на краищата почти закопнях да настъпи. Защото очакването ставаше направо непоносимо. И опасно, наблюдаваше Йонатан.

— Приготовленията не могат да се държат в тайна много дълго време — говореше той на Орвар. — И нашата мечта за свобода може да бъде смазана с кървава жестокост.

Йонатан несъмнено имаше право. Достатъчно бе един-единствен човек на Тенгил да се натъкне на подземния проход или да се предприемат нови обиски, и той и Орвар можеха да бъдат разкрити в тайника у Матиас. Кръвта ми се смразяваше само при мисълта за тази вероятност.

Но хората на Тенгил трябва да бяха слепи и глухи — инак все нещо щяха да забележат. Достатъчно би било някой от тях да нададе ухо и щеше да дочуе как тътне надигащата се буря на свободата, която не след дълго щеше да разтърси цялата Шипкова долина. Никой обаче не надаваше ухо.

Вечерта преди деня на битката аз се въртах неспокойно на одърчето си и не можех да заспя. Воят на фъртуната вън и тревогата не ми даваха мира. Битката щеше да започне на разсъмване — така бе решено. Орвар, Йонатан и Матиас седяха край масата и обсъждаха подробностите на плана си, а аз ги слушах. Най-много се горещеше Орвар. Говореше ли, говореше, а очите му искряха. По-силно от всеки друг той копнееше да дойде заветното утро.

От разговорите им подразбрах как беше организирано всичко: най-напред щели да бъдат обезвредени стражите на двете порти, та да

се отворят те за София, Хуберт и техните хора: София с нейните — през Голямата, а Хуберт с неговите — през тази край реката.

— И ще се бием, докато извоюваме победа или загинем — заяви Орвар, който наблегна, че всичко трябвало да стане много бързо: долината да се освободи от подтисниците светкавично, а след това портите да се затворят веднага, преди Тенгил да довтаса с Катла. Защото срещу нея няма оръжие. Тя може да бъде съкрушена само с глад.

— Не я ловят ни копия, ни стрели или мечове — говореше Орвар, — но затова пък едно едничко нейно пламъче е достатъчно да вцепени или умъртви всеки човек.

— Щом обаче Тенгил разполага с Катла, каква полза, че сега ще освободим Шипковата долина? — попитах аз. — Та с нейна помощ той би могъл да ви покори също тъй успешно, както предишния път.

— Не забравяй, че ни е дал стена, която да ни брани — рече Орвар. — И порти, които могат да се затварят пред разни чудовища! Колко мило от негова страна!

Пък и вече не било нужно да се боя от Тенгил, каза ми Орвар. Още на другата вечер той, Йонатан, София и много други щели да проникнат в неговата крепост, да обезвредят стражите му и да го ликвидират на място, преди още да е разбрал за бунта в долината. А после Катла щяла да остане прикована в дупката си, докато така изнемощее от глад, че хората да могат да я убият.

— Няма друг начин да се отървем от чудовището — заключи Орвар.

После той отново заговори, че е необходимо много бързо жителите на долината да се освободят от хората на Тенгил, но Йонатан го прекъсна:

— Да се освободят? Искаш да кажеш, като ги убият?

— Ами че да, какво друго? — учуди се Орвар.

— Аз обаче не мога да убивам хора — промълви Йонатан. — Нима не знаеш това, Орвар?

— Дори когато се налага да спасиш живота си?

— Дори и тогава — заяви решително Йонатан.

Нито Орвар, нито Матиас можеха да го разберат.

— Ако всички бяха като теб, злото щеше да се възцари за вечни времена — упрекна го Орвар.

Но тогава се обадох аз и казах, че ако всички бяха като Йонатан, нямаше да има никакво зло.

После не продумах цялата вечер. Само когато Матиас дойде да ме завие, аз му прошепнах:

— Боя се, Матиас!

А той ме потупа и въздъхна:

— И аз!

Орвар накара Йонатан да обещае поне, че ще препуска навред с коня си, та да вдъхва смелост на борците в разгара на битката, в която той самият не можеше или не искаше да участвува.

— Нека хората те виждат — каза Орвар. — Ние двамата с теб трябва да им служим за пример.

Йонатан се съгласи:

— Добре, щом трябва, значи трябва!

Но на светлината на единствената свещичка, запалена в кухнята, аз видях как побледня.

Беше се наложило да оставим Грим и Фялар в гората при Елфрида. Бяхме се договорили обаче София да ги доведе в деня на бунта, когато влезе през Голямата порта.

Договорихме се и какво да правя аз. Всъщност нищо: просто да чакам края на битката. Така нареди Йонатан — да седя сам-самичък в кухнята и да чакам...

През тази нощ никой не спа много.

Настъпи утрото.

Да, настъпи утрото на решителния ден. О, как ме боля сърцето чак до вечерта! Битката се водеше в равнината, под стръмнината на която се намираше къщурката на Матиас, та се нагледах на кървища и се наслушах на стенания. Гледах как Йонатан препуска из цялото бойно поле, вятърът рошеше косата му, наоколо кипеше страхотно сражение, святакаха мечове, свистяха копия и стрели, ечаха викове. Тогава казах на Фялар, че ако Йонатан загине, искам да загина и аз.

Да, Фялар беше при мен в кухнята. Вкарах го вътре, без никой да разбере. Не *можех* да остана сам, не *можех*. Фялар видя през прозореца какво става долу, в равнината, и изцвили. Дали защото искаше да отиде при Грим, дали защото се страхуваше като мен...

А аз се страхувах... страхувах се, *страхувах се!*

Видях как Ведер политна, сразен от копието на София, как мечът на Орвар посече Кадер, виждах как един след друг падат Додик и още много други, чиито трупове осеяха полето. Йонатан препускаше навред с коса, развяна от вятъра, с лице все по-бледо и по-бледо, а сърцето ми ме болеше до премала.

И ето че краят дойде!

През този ден Шипковата долина се огласяше от най-различни викове, но нито един не можеше да се сравни с този, който отекна в разгара на битката. Най-напред се разнесе звукът на боен рог — мощен от фученето на бурята, а после някой изкрещя:

— Катла иде!

И веднага след това прокънтя ревът. Гладният рев на Катла, добре познат на всички. Бойците сведоха мечовете и копията, хвърлиха стрелите. Защото знаеха — спасение вече няма. Сега в равнината ехтяха само бурята, бойният рог и ревът на Катла, чийто огън убиваше всички, посочени ѝ от Тенгил. А той сочеше, сочеше, жестокото му лице бе

потъмняло от злост и аз разбрах, че краят на Шипковата долина е настъпил.

Не исках да гледам, не исках... не исках да гледам. Но потърсих с очи Йонатан, трябваше да знам къде се намира. И го видях съвсем пред дворчето на Матиас: възседнал Грим, блед и неподвижен, с коса, разрошена от бурята.

— Йонатан! — извиках аз. — Йонатан, чуваш ли ме?

Но той не ме чуваше. Пришпори коня си и се понесе надолу, литна като стрела — знаех си, че нито на небето, нито на земята няма по-бърз ездач от него. Йонатан буквално хвърчеше, и то право към Тенгил... Стигна до него и изведнъж стремително го задмина.

Пак проеча бойният рог. Сега обаче го надуваше Йонатан. Изтръгнал го бе от ръката на Тенгил и го надуваше тъй, че равнината се цепеше. Та Катла да разбере, че има нов господар.

Всичко утихна. Дори и бурята. Хората затаиха дъх. Обезумял от страх, Тенгил едва се държеше на коня си и чакаше, чакаше и Катла.

Йонатан наду рога още веднъж.

Тогава Катла изрева и свирепото се нахвърли върху оня, на когото дотогава тъй сляпо се бе подчинявала.

— Денят на разплата с Тенгил неминуемо ще настъпи — бе казал веднъж Йонатан. Сега си спомних думите му.

Те се сбъднаха.

Така завърши денят на бунта в Шипковата долина. Мнозина загинаха в името на нейното бъдеще. Да, сега долината беше свободна, но мъртвите, паднали на бойното поле, не знаеха това.

Сред тях беше и Матиас — аз вече нямах дядо. Загинал бе и Хуберт, който бе първият убит. Не успял дори да мине през портата край реката, защото още там го пресрещнал Тенгил с войска. И с Катла, която водел със себе си, за да даде на Шипковата долина последния суров урок заради бягството на Орвар. Сатрапът въобще не знаел, че тъкмо този ден хората се вдигнали на бунт, а когато разбрал това, бил доволен, че е взел и Катла.

Сега обаче и Тенгил беше мъртъв, също тъй мъртъв като онези, които паднаха в боя.

— Няма го вече нашия мъчител — ликуваше Орвар. — Децата ни ще раснат волно и щастливо. Скоро Шипковата долина ще стане пак такава, каквато си беше.

Но аз си мислех, че Шипковата долина никога не ще бъде същата. Не за мен. Не без Матиас.

Орвар бе ударен с меч по гърба, ала сякаш не усещаше раната си или просто не й обръщаше внимание. Очите му бяха все тъй горящи и той непрекъснато разговаряше с местните жители, уверяваше ги:

— Отново ще бъдем честити!

Хората от долината, които проляха сълзи в оня паметен ден, не бяха малко. Но коравият Орвар не беше от тях.

На София, жива и невредима, предстоеше да се завърне във Вишневата долина заедно с всички бойци, дошли оттам.

Сбогува се с нас в двора на Матиасовата къщурка.

— Скъпият Матиас... — промълви тя и си поплака. После прегърна Йонатан.

— Идвай си по-скоро в „Дома на конника“ — каза му тя. — Ще те мисля непрекъснато, докато пак не се видим.

После се взря в мен.

— Ами ти, Карл, ти поне можеш да се върнеш с мен?

— Не, не! — извиках аз. — Ще бъда с Йонатан!

Изтръпнах от страх да не би Йонатан да ме изпрати със София, но той не го направи.

— Нека Карл остане с мен — каза той.

Притихнала и преситена от кръв, Катла се бе проснала долу, в равнината, като огромна и гнусна буца. От време на време чудовището поглеждаше към Йонатан като куче, готово да изпълни всякаква прищявка на господаря си. Сега не нападаше никого, но докато змеицата беше там, в Шипковата долина щеше да цари страхът. Никой не отпускате сърце. Хората не смееха нито да се радват на извоюваната свобода, нито да оплачат своите мъртви... И само един бе този, който можеше да я върне в бърлогата й — Йонатан.

— Искаш ли за последен път да ни помогнеш? — попита го Орвар. — Ако я заведеш и приковеш там, аз ще свърша останалото, когато му дойде времето.

— Добре, Орвар — отговори Йонатан. — Искам да ти помогна и сега!

Съвсем на ясно съм по това, как следва да се язди покрай река: бавно и с поглед към мудните ѝ води, към искрящата ѝ повърхност и към клоните на върбите, затанцували с вятъра. Но в никакъв случай — със змеица по петите.

Като нас. Лапите на Катла думкаха отзад. Дум, дум, дум, дум — страшна беше и като върви, та Грим и Фялар почти пощуряха от ужас. Едва ги обуздавахме. От време на време Йонатан надуваше рога, чийто отвратителен звук явно не допадаше и на самата Катла. Но тя слушаше, щом го чуеше, и това единствено ме успокояваше, докато я водехме към нейната дупка.

Йонатан и аз не разговаряхме, само яздехме, яздехме... Преди да се смрачи, той трябваше да прикове Катла в леговището ѝ, където след време тя щеше да умре. Никога повече нямаше да я видим и съвсем щяхме да забравим, че съществува страна на име Карманяка. Планината на древните планини можеше да си стои там во веки веков, но ние никога вече нямаше да минем пак по нейните пътеки. Йонатан ми обеща това.

Привечер времето утихна, бурята отмина и всичко предвещаваше спокойна, топла нощ. Невероятно красивият залез ме наведе на мисълта, че в такава вечер човек би трябвало да се разхожда покрай реката, обзет от всякакви други чувства, но не и от страх.

Не се издавах обаче пред Йонатан. Че се страхувах, искам да кажа...

Стигнахме до Кармския водопад.

— Карманяка, тук ни виждаш за сетен път! — провикна се Йонатан, когато поехме по моста. И наду рога.

Катла видя своята скала, надвиснала над реката от другата страна. Явно ѝ се искаше да се прибере, защото засъска яростно. И то право в муцуната на Грим. Нещо, което не трябваше да прави.

Защото тогава стана каквото стана: Грим подрипна от страх и се блъсна в перилото на моста. Аз извиках, понеже ми се стори, че Йонатан ще падне презглава във водопада. Но той не падна. Изпусна обаче рога, който бе веднага погълнат от бучащия въртоп.

Свирепите очи на Катла видяха всичко и сега тя знаеше, че вече няма господар. Изрева и забълва огън през ноздрите си.

О, как пришпорихме конете, за да си отървем кожата! Как препускахме! До края на моста и оттам — по пътеката, водеща нагоре към крепостта на Тенгил, а Катла ни следваше с вледеняващо съскане.

Пътеката криволичеше на зигзаг през Планината на древните планини. И насън не можеше да има нещо толкова кошмарно като бягството от Катла от скала на скала. Змеицата не изоставаше, огънят ѝ насмалко не ни опърляше. Един пламък като че докосна Йонатан. Ужасен, аз помислих, че е парнат, но той викна:

— Не спирай! Давай, давай!

Горките Грим и Фялар: Катла ги гонеше тъй, та душата им излезе. Те се носеха толкова шеметно по безбройните криволици на пътеката, че от муцуните им хвърчеше пяна. Силите им се изчерпваха, но и Катла поизостана, надавайки яден рев. Никой не трябваше да ѝ се измъкне, особено на собствената ѝ територия нейното „дум, дум, дум“ се учести, а аз си знаех, че змеицата в крайна сметка ще ни надвие. Благодарение на свирепата си упоритост.

Така препускахме дълго-дълго и аз вече не хранех надежда, че ще можем да се спасим.

Бяхме се изкачили доста нагоре в планината. Все още имахме предимство и видяхме Катла на тясната скална издатина под нас и над водопада, откъдето минаваше пътеката. Змеицата се спря. Това беше нейната скала, на която обикновено заставаше, вгледана във водопада. От ноздрите ѝ се кълбяха огън и жупел, тя припряно тъпчеше напред-назад. Но после се сети за нас и хукна нагоре с лумнали от ярост очи.

Жесток звяр, мислех си аз, жесток, жесток звяр, защо не си остана на скалата?

Знаех си, че ще ни стигне...

Озовахме се и до големия камък, иззад който я бяхме видели да пропъхва своята отвратителна глава при първото ни идване в Карманяка. И ето че Грим и Фялар останаха съвсем без сили. Ужасно е, когато конят пада под теб. Точно това и стана: Грим и Фялар се строполиха на пътеката. Така че дори и да бяхме вярвали в някакво чудо, сега трябваше да отхвърлим всякаква надежда за спасение.

Знаехме, че сме загубени. Знаеше го и Катла. Очите ѝ припламваха в демонично тържество и тя ги впи в нас от своята скала,

където бе застанала съвсем неподвижно. Стори ми се, че подигравателно ни се хили. Сега вече нямаше защо да бърза и сякаш си мислеше: ще дойда, когато дойда. Тъй и тъй няма къде да идете.

Йонатан ме погледна благо, благо, както само той можеше.

— Прости ми, Шушулко, загдето изтървах рога — каза той. — Но загубих равновесие и...

Исках да му кажа, че никога, никога, никога не е имало нещо, за което да му прощавам, но бях онемял от ужас.

Катла си беше още там. Бълваше огън и жупел, задумка с лапи. Зад големия камък бяхме намерили прикритие от убийствените й пламъци. Притисках се отчаяно в Йонатан, о, как се притисках в него, а брат ми ме гледаше с насълзени очи.

Изведнъж го обзе гняв. Той се наклони напред и извика на Катла:

— Само да си посмяла да пипнеш Шушулко! Чуваш ли, чудовище такова, няма да пипаш Шушулко, защото...

Йонатан сграбчи камъка, сякаш бе великан и можеше да я сплаши. А нито бе великан, нито можеше да я сплаши. Но камъкът се

отмести, килна се и полетя по стръмнината.

„Не я ловят ни копия, ни стрели или мечове“, бе казал Орвар за Катла. Нито пък камък, колкото и голям да е, бих добавил аз.

Катла не бе убита от камъка, който Йонатан търколи върху й. Но камъкът я удари. И с рев, който можеше да срине планините, чудовището се сгромоляса заднишком в Кармския водопад.

Не, не Йонатан уби Катла. А Карм. И Катла уби Карм. Пред очите ни. Видяхме всичко. Никой освен Йонатан и мен не е наблюдавал взаимното унищожение на две прачудовища. Видяхме ги, вкопчани в смъртна схватка сред струите на самия Кармски водопад.

Когато Катла изрева и се сгромоляса, ние просто не можахме да повярваме, че я няма. Че наистина я няма. Там, където бе паднала, виждахме само пръски пяна. Нищо друго. Никаква Катла.

Но после забелязахме змея. Той подаде зелената си глава от пяната и опашката му разцепи водата: о, колко беше ужасен... Дължината му се равняваше на ширината на реката, съвсем както бе разказвала Елфрида.

Змеят в Кармския водопад, за който била слушала още като дете, не бе легенда, както и самата Катла. Наистина си беше във водопада, и то чудовищен, не по-малко страшен от самата нея... Главата му се поклащаше на вси страни, търсеше я... най-сетне я видя. Тя изплува из дълбините, озова се сред водовъртежите и змеят светкавично я нападна, увивайки се около туловището ѝ.

Катла бълваше срещу му своя смъртоносен огън, но Карм я душеше и пламъците давеха гърдите ѝ. Тя го цапна, и той я цапна. Удряха се, хапеха се и всеки се стремеше да убие другия. Сигурно бяха мечтали за този момент открай време — те се удряха и хапеха като побеснели, блъскаха отвратителните си тела в разпенената вода. От време на време Катла надаваше своя рев, докато Карм се биеше мълчаливо, нейната черна кръв се смеси с неговата зелена и бялата пяна придоби мрачно болезнен оттенък.

Колко продължи борбата им? Не зная. Имах чувството, че стоя на тази пътека от хиляда години и че никога не съм гледал нещо друго освен бесните чудовища, вкопчани в последна схватка.

Двубоят им беше дълъг и ужасен, но най-сетне свърши. Катла нададе смъртен рев и после замлъкна. Карм вече нямаше глава. Но тялото му не я изпускаше и двамата потънаха на дъното, здраво

вклучени един в друг. И Карм, и Катла изчезнаха, сякаш никога не бяха съществували. Пяната пак стана бяла и буйните струи на водопада измиха реката от отровните кърви на змея и змеицата. Всичко беше, както преди. Както е било от векове насам.

Заковани на пътеката, ние още дишахме тежко, макар че всичко свърши. Дълго не бяхме в състояние да говорим. По едно време Йонатан все пак се обади:

— Трябва да се връщаме! Бързо! Скоро ще мръкне, а аз не искам нощта да ни заvari в Карманяка.

Горките Грим и Фялар! Не знам как ги накарахме да се изправят и как ги подкарахме оттам. Толкова бяха изморени, че едва местеха копита.

Напуснахме Карманяка и за последен път минахме по моста. Оттам нататък конете капнаха съвсем и щом стигнахме до отвъдния бряг, те рухнаха и вече не можеха да се привдигнат. Сякаш искаха да кажат: е, помогнахме на Нангияла, стига толкоз!

— Нека накладем огън на нашето място — предложи Йонатан.

Имаше предвид скалната площадка, където се бяхме подслонили в онази гръмотевична нощ и откъдето за пръв път видях Катла. Още потръпвах при спомена за това и бих предпочел да не замръкваме. Но явно нямаше как да продължим.

Най-напред трябваше да напоим конете, а после да се устройваме за през нощта. Но те не искаха да пият. Бяха прекалено изтощени. Хвана ме страх.

— Йонатан, с тях става нещо странно. Мислиш ли, че като поспят, ще се оправят?

— Да, ще се оправят, разбира се — успокои ме Йонатан.

Потупах грохналия Фялар.

— Ама че ден беше днешният, мой бедни Фялар — рекох му аз. — Утрешният обаче ще е чудесен, така каза Йонатан.

Накладохме си огън точно там, където бяхме запалили първия. Мястото беше всъщност възможно най-подходящото за огън под открито небе, при условие обаче, че забравиш колко близко е Карманяка. Отзад се издигаха високите планини, още топли от слънцето и защитени от ветровете. Канарата пред нас чезнеше почти отвесно в Кармския водопад, а край потока на моста друга урва се

спускаше стремглаво към тучна полянка, която оттук виждахме само като зелено четириъгълниче далеч-далеч под нас.

Настанихме се край огъня и наблюдавахме как здрачът обгръща Планината на древните планини и Реката на древните реки. Бях уморен и си мислех, че не съм имал по-дълъг и тежък ден: от изгрев до залез все кръв, страх, смърт. Има приключения, каквито не би трябвало да има, каза веднъж Йонатан, а днес изживяхме достатъчно такива. Наистина, дълъг и тежък бе денят на голямата битка, но ето че най-сетне клонеше към своя край.

Ала скръбта ми не стихваше. Размислих се за Матиас. Много ми домъчня за него и попитах Йонатан:

— Къде ли е сега Матиас?

— В Нангилима — отвърна Йонатан.

— Нангилима? Не съм чувал за такава страна.

— Как да не си! — възрази Йонатан. — Нима не помниш сутринта, в която заминавах от Вишневата долина, и ти толкова се страхуваше за мен? Нали тогава ти казах: „Не се ли върна, ще се видим в Нангилима“. А ето че Матиас е вече там.

И той ми разказа за Нангилима — край огъня, също както някога край кушетката в кухнята.

— Нангилима... Нангилима — поде Йонатан с гласа, с който винаги разправяше — живее още във времето на огньовете, наклаждани под открито небе, и на приказките.

— Горкият Матиас, значи и там бъка от приключения, каквито не би трябвало да има... — въздъхнах аз.

Йонатан обаче поясни, че Нангилима живеела във времето не на страшните, а на веселите приказки и на забавните игри. Там хората играели, е, естествено, те се и трудили и във всичко си помагали, но много играели, пеели, танцували и си разправяли приказки. Понякога плашели децата си с наистина страшни, ужасяващи легенди за чудовища от рода на Карм и Катла, за свирепи деспоти като Тенгил. Но после се смеели и питали малчуганите:

„Нима се изплашихте? Та това са само приказки. Подобни неща не се случват. Поне в тукашните долини.“

Според Йонатан Матиас се чувствувал превъзходно в Нангилима. Имал си един стар чифлик в Ябълковата долина: най-

хубавото стопанство в най-хубавата и най-зелената долина на Нангилима.

— Наближава сезонът на ябълкобера — каза Йонатан. — Тогава ще трябва да сме там, за да му помагаме. Прекалено е стар, за да се катери по стълбата.

— Почти ми се ще да идем там — рекох. Описанието на Нангилима ми се стори привлекателно, а и много ми беше мъчно за Матиас.

— Така ли? Ами добре, ще живеем при дядо. Адресът ни ще е следният: Чифликът на Матиас, Ябълковата долина, Нангилима.

— Разкажи как ще живеем там — помолих го аз.

— О, ще живеем чудесно. Ще яздим из околните гори и ще си палим огньове по полянките им — да знаеш само какви гори обкръжават нангилимските долини! Дълбоко навътре в тях има бистри езерца. Всяка вечер можем да си палим огън край ново езерце и така ще бродим дни и нощи, преди да се завърнем отново при Матиас.

— И ще му помогнем да прибере ябълките — напомних аз. — Но в такъв случай София и Орвар ще управляват без теб Нангиялските долини?

— Че защо не? — каза Йонатан. — София и Орвар вече нямат нужда от мен и могат сами да се справят с всичко там.

После обаче той се умълча и прекъсна разказа си. Седяхме един до друг, без да продумахме. Чувствувах се уморен и невесел. Не ме тешеше и мисълта за Нангилима, толкова отдалечена от нас.

Тъмнината се сгъстяваше, планините чернееха ли, чернееха. Големи черни птици размахваха крила над нас и надаваха тъжни крясъци. Въобще всичко навяваше тъга. Кармският водопад си боботеше неспирно — уморил се бях да го слушам. Караше ме да си припомням онова, което се стремях да забравя. Тъжно, тъжно бе всичко и аз си мислех, че сигурно никога вече няма да мога истински да се радвам.

Преместих се по-близо до Йонатан. Той не помръдваше, облегнат на скалата, а лицето му бе бледо — същински приказен принц, само че посърнал и уморен. Горкият Йонатан, терзаех се аз, и той е тъжен. О, с какво да го зарадвам поне мъничко!

Но Йонатан внезапно наруши мълчанието:

— Слушай, Шушулко, трябва нещо да ти кажа!

Веднага ме достраша, защото такова начало не предвещаваше нищо весело.

— Какво трябва да ми кажеш? — попитах със свито сърце.

Той ме погали по бузата.

— Не се бой, Шушулко... Но помниш ли какво каза Орвар? Че едно едничко пламъче от огъня на Катла е достатъчно, за да вцепени или умъртви цял човек. Помниш ли?

— Да, но защо да говорим пак за това? — недоумявах.

— Защото... — поде тихо Йонатан. — Защото, докато бягахме от нея, едно пламъче от огъня ѝ ме парна.

През целия този ден сърцето ми щеше да се пръсне от мъка и страх, но не бях пролял и една сълза. Сега обаче плачът се изтръгна от гърдите ми почти като вик.

— Нима пак ще умреш, Йонатан! — изхлипах аз.

А той отвърна:

— Не! Но бих искал. Защото вече не ще мога да се движа.

И ми обясни жестоката тайна на Катлиния огън: когато не прекъсвали живота на жертвата, пламъците му я сразявали по още по-ужасен начин — разстройвали нещо в организма и причинявали парализа. Това проличавало не веднага, а постепенно, бавно, но невъзвратно.

— Сега си движа само ръцете — каза Йонатан. — А скоро не ще мога да помръдвам и тях.

— Ами ако по-нататък оздравееш? — попитах през сълзи.

— Не, Шушулко, никога няма да оздравея — усмихна се горчиво Йонатан. — Ах, само да можех да ида в Нангилима!

Само да можел да иде в Нангилима, о, сега разбирах! Искан да ме остави пак сам, предчувствувах го! Веднаж така изчезна в Нангияла...

— Но сега не! — изкрещях с все сила. — Не без мен! Не отивай в Нангилима без мен!

— Нима искаш да дойдеш? — попита той.

— А ти какво мислиш? — ридаех безутешно. — Не ти ли казах, че винаги ще бъда там, където си ти!

— Да, каза ми го и това ме утешава — рече Йонатан. — Но никак не е лесно да се стигне дотам!

Известно време помълча, после поде:

— Помниш ли как скочихме някога? Когато избухна она ужасен пожар и ние с теб скочихме долу, на двора... Тогава отидох в Нангияла. Помниш ли?

— Дали помня! — зарिдах аз още по-неудържимо. — Как можеш въобще да питаш? Та аз не забравям това дори за миг...

— Да, да, знам. — Йонатан пак ме погали по бузата.

И продължи:

— Мисля си дали да не скочим пак. От урвата ей там. Долу, на полянката.

— Но значи ли това, че ще идем в Нангилима?

— Да, можеш да бъдеш съвсем сигурен. Веднага щом допрем земята, ще видим и светлинката на Нангилима. Ще видим утринния зрак над нейните долини. Да, да, сега там е сутрин.

— Ха-ха, ще скочим право в Нангилима! — засмях се аз за пръв път от толкова време насам.

— Да, право там. Веднага щом се допрем до земята, ще видим и пътеката за Ябълковата долина, край която вече ни чакат Грим и Фялар. Ще се метнем на седлата и ще препуснем към долината.

— Тогава ще можеш ли да се движиш?

— Да, ще се отърся от всякакво зло и болка, ще бъда изпълнен с ведрина и радост. Както и ти, Шушулко, ти също ще хвърчиш от радост. Пътеката за Ябълковата долина се вие през гората — представи си само колко хубаво ще е да яздим между дърветата, позлатени от утринното слънце: ти и аз!

— Чудесно! — възкликнах и отново се засмях.

— И няма да бързаме. Ако ни се прииска, ще се окъпем в някое от езерцата и пак ще стигнем в Ябълковата долина, преди чорбицата на Матиас да е завряла.

— Ах, как ще се зарадва той, като ни види! — Изведнъж обаче се свих, сякаш ме бяха цапнали с тояга: Грим и Фялар. Как си въобразяваше Йонатан, че ще можем да ги вземем с нас в Нангилима?

— Вярвай ми, Грим и Фялар са вече на пътеката за Нангилима и ни чакат — увери ме той.

— Тогава защо се бавим? Нека не ни чакат дълго.

Йонатан ме погледна поусмихнат.

— Аз въобще не мога да бързам — каза той. — Забрави ли, че не съм в състояние да се помръдна?

Веднага разбрах какво се иска от мен.

— Йонатан, ще те взема на гръб! Както ти веднаж мен. Сега пък ще те нося аз. Така е справедливо.

— Да, така е справедливо — съгласи се Йонатан. — Но ще имаш ли тази смелост, Шушулко с Лъвско сърце?

Отидох до ръба на урвата и погледнах надолу. Вече беше доста тъмно и полянката почти не се виждаше. Скочехме ли долу, нямаше съмнение, че ще се озовем право в Нангилима. И че никой от нас не ще остане сам, вцепенен, обзет от скръб, раздиран от плач и страх.

Но трябваше да скочим не *ние*, а аз. „Никак не е лесно да се стигне дотам“ — сега разбирах смисъла на Йонатановото предупреждение. Ще имам ли тази смелост, откъде да взема тази смелост?

Да, но ако я нямам, значи съм някаква жалка отрепка и завинаги ще си остана такава.

Върнах се при Йонатан.

— Да, ще я имам! — заявих.

— Браво, мой храбри Шушулко. Тогава да тръгнем още сега!

— Нека поседя още малко с теб.

— Не много дълго обаче.

— Не, само докато съвсем се стъмни. Та нищо да не виждам.

Седях до него, държах ръката му в своята, чувствавах колко е силен, добър и как никаква опасност не ме грози, щом съм с него.

Лека-полека нощта се спусна над Нангияла и мракът покри плътно планините, реката и земята. Стоях на ръба на урвата с Йонатан на гръб. Той се държеше здраво за шията ми и аз усещах диханието му в ухото ми. Дишаше съвсем спокойно. Не като мен... Йонатан, брате мой, защо не съм смел като теб?

Не виждах бездната под краката си, но знаех, че е там. Трябваше да направя само една стъпка в тъмнината и всичко щеше да се свърши. Съвсем бързо.

— Шушулко с Лъвско сърце — обади се Йонатан. — Боиш ли се?

— Не... да, боя се! Но въпреки всичко ще скоча, Йонатан. Ще скоча ей сега... сегичка... и после никога няма да се боя. Никога няма да се...

— О, Нангилима! Да, Йонатан, да! Виждам светлинката!
Виждам светлинката!

Издание:

Астрид Линдгрен. Братята с лъвски сърца

„Народна младеж“ Издателство на ЦК на ДКМС, София, 1979

Преведе от шведски: Вера Ганчева

Редактор: Анна Сталева

Художник на илюстрациите: Илун Виклунд

Оформление на корицата: Петър Тончев

Художествен редактор: Димитър Чаушов

Технически редактор: Катя Бижева

Коректор: Лилия Вълчева

Дадена за набор на 14.V.1979 година. Подписана за печат на 24.VIII.1979 година.

Излязла от печат на 15.IX.1979 година. Поръчка №140. Формат 1/16 60/90.

Печатни коли 13. Издателски коли 13. Цена 0,70 лева.

Първо издание. ЛГ V. Тематичен №13 95375 22331/6254–2–79

„Народна младеж“ Издателство на ЦК на ДКМС

Държавен полиграфически комбинат „Д. Благоев“, София, 1979

Д-Ч

© Превод Вера Ганчева, 1979

Astrid Lindgren. Bröderna Lejonhjärta

Illustrationer av Ilon Wikland

Rabén & Sjögren, Stockholm, 1974

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.